

YENİ ÇAĞ

- xx: Halkların zaferi, emperyalizmin yenilgisi
- xx: V. I. Lenin'in "Materyalizm ve Ampirikritisizm" adli eserinin çağdaş önemi hakkında
- Horst Schmitt: Tekellerin at oynatma alanı
- W. Ehrlich: Gerici bir fikrin iflâsı
- Y. Prajski: Devletlerin barış içinde yanyana yaşama alanlarından biri
- xx: Komünist ve İşçi partileri hakkında kısa bilgiler
- xx: Gelişmekte olan ülkelerde ücretli emek

Özel Sayfalar

A. Saydan: Ayın olayları
Ayın yorumları

3 (105)
Mart
1973

BARIŞ VE SOSYALİZM PROBLEMLERİ

Halkların Zaferi, Emperyalizmin Yenilgisi

Viyetnam halkı tarihsel bir zafer kazandı. Bu bütün barış, sosyalizm, ulusal kurtuluş hareketi ve demokratik hareket güçlerinin ortak zaferidir.

ABD harp makinesi, emperyalist dünyanın bu en büyük askerî gücü, kendi kaderlerini başınabuyruk olarak belirleme hakkı için savaşa kalkmış olan halkların iradesini kıramadı. Güney-Doğu Asyanın ilk sosyalist devleti olan Viyetnam Demokratik Cumhuriyeti ve Güney Viyetnam kurtuluş kuvvetleri, saldırganlara ve onların kiralık yordakçılarına karşı kesin bir direniş gösterdiler.

Viyetnam, kendisine karşı harpler tarihinin henüz eşini görmediği ölçü ve yoğunlukta yığınsal imha araçları kullanılmış olmasına rağmen, dayandı ve üstün geldi. Amerikan hava kuvvetleri Viyetnam üzerine 7 milyon tondan fazla bomba attı. Planlı bombardımanlarla VDC topraklarında şehirler ve köyler, su bentleri ve yollar, okullar ve hastaneler tahrip edildi. Amerikan harpçileri Güney Viyetnamda yeni harp tekniğinin son sözü olan silâhları-biyolojik savaş aracı zehirli ve kimyasal maddeler, napalm bombaları, bilyeli bombalar vb. – geniş ölçüde kullandılar. ABD emperyalizminin bir egemen sosyalist devlete, ulusal kurtuluş kuvvetlerine saldırısı, çocukları, kadınları ve yaşlıları da esirgemiyen bir yoketme harbine, bir halk kırımına dönüştü.

ABD'nin Viyetnama askerî müdahalesi Amerikan halkına da ağır kayıplara mal oldu. Vaşington'un resmi verilerine göre, iki buçuk milyon Amerikalı Viyetnam salhanesinden geçti. Bunların 55 bin kadarı Viyetnam topraklarında ve göklerinde telef oldular.

Emperyalizm hakkındaki ölümcül ithamname Viyetnam savaşında dökülen kanla yazılmıştır. Amerikan harpçilerinin, Çin-Hindi'ndeki emperyalist barbarlığından sorumlu olan Amerikan tekelleri ve politikacılarının suçunu hiçbir şey, hiçbir zaman hafifletemez. Barış anlaşmasının imzalanması arifesinde bile, VDC topraklarını eşi görülmedik hava akınlariyle bomba-

layan saldırganlar hiç bir suretle bağışlanamaz ve bağışlanmayacaktır. İnsanlığın vicdanı böylesine gaddar davranışları doğuran sosyal-politik düzene karşı isyan halindedir.

Emperyalizm bu caniyane saldırı harbiyle vicdanlarda ancak öfke ve nefret duyguları uyandırdı. Fakat dünya kamuoyu başarısızlığa uğratılan saldırıyı sadece duygusal açıdan suçlamakla kalmıyor. Harbin sona ermesi, bizleri, bu harple bağlı olayları ve zamanımızın ortak eğilimlerini yeniden tahlile yöneltiyor. Vyetnam halkının zaferi, emperyalist müdahalenin suya düşürülmesi çok ciddi sonuçlar doğuruyor.

Vyetnam harbinden çıkarılacak en önemli ibret dersi, bu savaşın, ulusal haklarını ve sosyal kazanımlarını emperyalizmin tecavüzüne karşı, sosyalizmin ve bütün ilerilik güçlerinin uluslararası desteğine dayanarak, fedakârca ve yüksek bir bilinçlilik duygusuyla savunmaya girişen bir halkın yenilmezliğini yeni bir kuvvetle doğrulamış olmasıdır.

Yüksek yurtseverlik, ulusal kurtuluş savaşının hedeflerini açıkça kavramışlık, Vyetnam halkının cesaret ve mertliğinin, metanet ve yiğitliğinin tükenmez kaynakları olmuştur. Bu, politik ve psikolojik önemi büyük bir etken, saldırganın bütün o zengin silâh hazinesine rağmen karşıkoymadığı bir mânevi silâhtir.

Emperyalist müdahale karşısında halkın yekpâre bir birlik halinde savaşa hazırlanmasında Vyetnam Emekçiler Partisi'nin ve Parti Merkez Komitesi'nin, Güney Vyetnam Ulusal Kurtuluş Cephesi'nin büyük hizmeti vardır. Bugün, komünist ve işçi partileri, onların, cephede ve cephegerisinde yığınsal kahramanlık aksiyonlarının örgütlenmesinde ve ideolojik-politik yönetiminde, iç ve dış politikada, yalnızca Vyetnam halkının ulusal haklarını savunmayı değil, aynı zamanda bütün barış, demokrasi ve sosyal ilerilik güçlerinin menfaatlerini savunmayı öngören ardıcıl askerî, politik ve diplomatik eylemlerde gösterdikleri yetenek ve başarıyı derin bir takdir ve saygıyla karşılıyorlar.

Büyük yurtsever ve enternasyonalist Ho Şi Min'in eğittiği Vyetnam Emekçiler Partisi'nin yönetimi altında savaşan Vyetnam Demokratik Cumhuriyeti, harbin bütün çetin sınavlarından yüz aklıyla çıktı. Bu sosyalist cumhuriyetin gösterdiği kahramanlık gerçekten bütün halkı kapsıyan bir nitelik taşıyordu. Ve onun saldırganlara karşı direnişi, sosyalizmin, en kuduz emperyalist gericilik baskısına da göğüs gerebilecek bir halk birliği, sarılmaz ve yekpâre bir birlik meydana getirdiği gerçeğini bir kez daha doğruladı.

Güney Vyetnam yurtseverleri de kurtuluş savaşında büyük başarılar elde ettiler. Ulusal Kurtuluş Cephesi ve bu savaş ateşleri içinde doğmuş olan Geçici Devrimci Hükümet, bugün, Güney Vyetnamda etkili ve herkesin saygı gösterdiği bir politik güç oldular. Amerikan emperyalizmi ve Saygon kukla hükümeti, bu politik gücü, memleketin geleceğini reel olarak ve hissedilir ağırlıkta etkileyen bir faktör saymak zorunda kalmışlardır.

Vyetnam harbinden çıkarılacak diğer bir ibret dersi, bütün anti-emperyalist güçlerin uluslararası birlik ve dayanışmasının, barışın kaderi bakımından olağanüstü büyük bir önem taşıdığı gerçeğinin inandırıcı biçimde doğrulanmış olmasıdır.

Vyetnam halkının saldırganı kahramanca püskürtmesi tarihi, aynı zamanda bu kahraman halka sosyalist sistem ülkelerinin ve halklarının gösterdikleri çok yanlı enternasyonal destek ve yardımın tarihidir. Onların mânevi, politik, ekonomik ve askerî yardımı, Güney-Doğu Asyadaki emperyalist müdahale üzerinde elde edilen zafere dünya sosyalizminin dolaysız katkısıdır. Sosyalist ülkeleri ve onların komünist partileri, kardeş Vyetnam halkını desteklemeyi, Çin-Hindi'nde saldırıyı püskürtmeyi ve bütün harp ocaklarını ortadan kaldırmayı daima dış politikalarının temel ödevlerinden biri saymışlardır. Vyetnamda elde edilen zafer, Sovyetler Birliğinin ve bütün sosyalist sistemin önemli bir uluslararası başarısıdır.

Uzun harp yılları boyunca, en çeşitli görüş ve inançlara sahip nice insanlar, savaşan Vyetnamla dünya ölçüsünde gerçek dayanışma saflarında yer aldılar. Bu insanları, emperyalist eşkiyalığa bir an önce son verme, ulusal bağımsızlık prensiplerinin hiçe sayılmasını ve çiğnenmesini önleme kararı birleştiriyordu. Bu hareketin bayrağında her namuslu insanın bütün kalbiyle benimsediği sade kavramlar, barış, hürriyet ve sosyal ilerilik sloganları yazılıydı.

Kahraman Vyetnam halkıyla devamlı olarak dayanışmada bulunan anti-emperyalist, demokratik, barışsever güçler, saldırganın uluslararası ölçüde kesinlikle tecridi atmosferinin yaratılmasına yardım ettiler. Öyle ki, Vaşington'un temsilcisi, ateşkes anlaşmasını, nice burjuva devletlerinin bile bu harbi protesto eden dünya halklarının ortak ruh halini gözönüne alarak ABD'nin Çin-Hindi politikasını açıkça ve kesinlikle suçladıkları bir durumda imzalamak zorunda kaldı.

Harbe karşı Birleşik Amerikanın kendi içinde gelişen protestolar, memleket tarihinin en yığınsal politik hareketlerinden biri halini aldı. Bu hareketin yönetici emperyalist çevreler üzerindeki baskısı, Amerikan saldırganlığına son verilmesi için dünya ölçüsünde yürütülen mücadelede önemli bir rol oynadı.

Vyetnamla dayanışma hareketinde komünist ve işçi partileri daima öncü güç oldular. Proletarya enternasyonalizmi prensiplerine titizlikle bağlı olan bu partiler, Vyetnam halkının kahramanlıklarla dolu savaşını kendi öz davaları olarak benimsediler. 1969 Yılı Komünist ve İşçi Partileri Uluslararası Danışma Toplantısı, «Vyetnama bağımsızlık, hürriyet ve barış!» başlığını taşıyan ve bütün iyiniyetli insanlara seslenen bir doküman kabul etti. Bu ateşli çağır, halkların anti-emperyalist hareketinde kuvvet tazeleyici bir etki yaptı. Komünistlerin bu dokümanda dile getirilen istekleri, Amerikan saldırısına karşı mücadelede dünya demokratik cephesinin gerçek programı olarak benimsendi. Komünist ve işçi partileri,

haklı olarak, Viyetnamda emperyalizme karşı kazanılan zaferin aktif yardımcıları sayılabilirler.

1969 Yılı Danışma Toplantısı şu tespiti yapmıştı: «Ortak düşman emperyalizme karşı mücadelede, uluslararası komünist hareketinin ve bütün anti-emperyalist güçlerin başarıları, ancak aralarındaki birlik ve ittifak ne kadar daha sağlam ise başarıları da o nispette daha büyüktür.» Hayat bu hükmü tamamiyle doğruladı. Sosyalizm ve ulusal bağımsızlık güçlerinin Viyetnamdaki zaferi, emperyalizmin dikta ve saldırı politikasına karşı savaşın ön saflarında komünist ve işçi partileri ne kadar kesinlikle yer alıyorsa, halk yığınlarının emperyalizme o nispette elle tutulur sonuçlar verdiğini inandırıcı biçimde göstermektedir.

Viyetnam harbinin söz götürmez bir ibret dersi de, emperyalizmin uluslararası dâvaları kuvvete başvurarak çözme denemelerinin suya düşmeye mahkûm olduğunu göstermiş olmasıdır.

Dizi dizi kahramanlıklarla yaratılan Viyetnam destanı, sosyalizm ile emperyalizm arasındaki genel çelişkinin organik bir parçasıdır. Varılan sonuç, uluslararası alanda kuvvetler oranındaki temelli değişime tanıklık etmekte, sosyalizmin, uluslararası işçi sınıfının, ulusal kurtuluş hareketinin ve bütün barışsever güçlerin ne büyük bir kudrete ulaştıklarını göstermektedir. Viyetnamda harbe son verilmesi, değişik toplumsal düzenlere sahip devletlerin barış içinde yanyana yaşamaları prensipleri ve politikasının daha fazla yerleşip gelişmesi yolunda atılan önemli bir adım, sosyalist ülkelerin barış taarruzunun gelişmesinde bir başarı, uluslararası işlerde bir gerçekçilik ve sağduyu belirtisidir. Bu sonuç, son zamanların gerginliği azaltma eğilimlerine uygun olup, uluslararası hayatın topyekûn normalleştirilmesi, bütün dünyada sürekli barış sağlanması mücadelesinde yeni olanaklar açmaktadır.

ABD Viyetnamda hedeflerinden hiçbirine ulaşamadı. Başvurduğu askeri, ekonomik ve politik araçlardan hiçbiri kendisine başarı sağlamadı. Yayımla stratejisi de, Asyalıları Asyalılara kırdırmanın kıyıcı plânı olan «Viyetnamlaştırma» politikası da tamamiyle akamete uğradı. Harbin sonuna doğru, emperyalist saldırı örgütçülerinin artık açıkça bir «şerefli barış»tan, «onuru kurtarmak»tan söz etmek zorunda kaldıkları görüldü. Paris Anlaşması'nın imzalanması arifesinde, bizzat Başkan Nikson, artık «sökmeye çalışılan eski politikanın terkedilmesi» gerektiğini itiraf etti. Birleşik Amerikanın daha sonraki işlerinin bu sözlere ne kadar uyacağını zaman gösterecektir.

Yirminci yüzyılda, Japonya, Fransa ve Birleşik Amerika sömürgeci-harççı çevrelerinin Viyetnama karşı birbiri ardınca toplam otuz yıl sürdürdükleri harbin sonu, dünya gericiğinin büyük yenilgisi olarak tarihe geçecektir. Viyetnamda yalnız Birleşik Amerikaya değil, bütünüyle emperyalizme de ağır bir darbe indirilmiştir.

Viyetnam harbi tarihini oluşturan olaylardan, halkların unutamıyacağı bir ibret dersi daha çıkıyor. Harbin son safhasında Amerikan emperyalizminin hainliğine, artık ilkesel olarak barışçı çözüm anlaşmasına varıldığı bir anda bile saldırı akınlarını daha da şiddetle yeniliyecek kadar alçaklığına bütün dünya tanık oldu. Bu acı tecrübenin ışığı altında, emperyalistlerin bugün yenilgiyi kabul ve itiraf etmiş olmalarına rağmen, evvelce belirlemiş oldukları ana hedeflerinden ve bunlara ulaşmak için seçtikleri tehlikeli yöntemlerden tamamen vazgeçeceklerini düşünmek safillik olur.

Harp boyunca, ABD emperyalistleri, sosyalizmin Asya kıtasındaki ileri karakollarından biri olan Demokratik Viyetnamı çökertmeye, Çin-Hindi halklarının hürriyet ve sosyal ilerilik yolunda başarılar elde etmelerini engellemeye muvaffak olmadılar. Tek sözle, devrimci ulusal kurtuluş hareketini ezemediler. Dünya anti-emperyalist cephesini dağıtma ve uluslararası alanda kuvvetler oranını kendi yararlarına değiştirme denemeleri de başarısızlıkla sonuçlandı. Fakat emperyalizm, Güney – Doğu Asyadaki askeri – politik planlarından hiç de büsbütün vazgeçmek niyetinde değildir. Daha Viyetnam barışının imzalanmasını izleyen ilk haftaların olayları, emperyalist politikanın halk düşmanı Saygon dikta rejimini sürgit desteklemeyi öngördüğünü ortaya koymaktadır. Birleşik Amerika Tayland'daki hava üslerini ve Viyetnam kıyıları yakınlarındaki donanmasını savaşa hazır durumda tutmaktadır.

Bu koşullarda, Çin-Hindi halkları, bütün anti-emperyalist güçler, Paris Anlaşması'nın uygulanması için, emperyalizmin yeni saldırganlık eylemlerine geçmesini önlemek için azimle mücadele etmeyi ödev ediniyorlar. Dünya halkları, Viyetnamı bir barış yurdu, gelişen bir ülke olarak görmek istiyorlar. Viyetnamın barışçı ve demokratik yoldan birleştirilmesi yönünde ortaya çıkan olanağı hararetle selâmlıyorlar. Sosyalist ülkeler, komünist ve işçi partileri, harp yılları içinde olduğu gibi, bugün de, Viyetnamın haklı davasını, Viyetnam topraklarında sosyalist toplum kuruculuğunun devam ettirilmesini, Güney Viyetnam barışçıl kuruluş, demokrasi, bağımsızlık, ulusal geçim ve birlik yönünde geliştirmeye yönelik çabaları her bakımdan desteklemeyi enternasyonal ödevleri sayıyorlar. Sosyalist ülkeler, Viyetnam halkına, yıkılan şehirlerini ve köylerini yeniden kurması, sanayiini kalkındırması, barışçıl yapıcı çalışmalarında başarılı olabilmesi için ellerinden gelen yardımı yapmakta kararlıdır.

Kaçınılmazlığı hayırseverlik olarak göstermeye kalkışan emperyalistler, Viyetnamda ateşin kesilmesinde kendilerine de hizmet payı çıkarma çabasındadırlar. Bu basit bir demagoji ve propaganda oyunu değildir. Bu gayet kurnazca düşünülmüş ve doğrudan doğruya anti-emperyalist hareketi gevşetip dağıtmayı amaçlıyan bir politik manevradır. Hesapladıkları şey, bu hareketi, diğer etkenlerle birlikte, dünya çapında oluşmasını sağlıyan fikir ve şarlardan yoksun etmektir. Demek ki, ortada, bu gibi kurnazca manevralarla, demokratik güçlerin uluslararası birlik ve dayanış-

masında emperyalizmin zarar vermesi tehlikesi vardır. Bundan ötürü, dünya halkları daima uyanık bulunmalı, dayanışma ve işbirliğine önem vermelidirler.

Viyetnamda harbin sona ermesi uluslararası çapta önem taşıyan bir olaydır. Fakat dünya ölçüsündeki anti-emperyalist mücadele elbette bununla bitmiyor. Amerikan emperyalizminin ve İsrail yönetici çevrelerinin Yakın-Doğuyu her an patlayabilecek bir barut fıçısına çevirmiş olmaları, ADB'nin Lâtin Amerikadaki yayılcı ve saldırgan politikası, Güney Afrika yerli halkının haklarını ve insanlık onurunu kabaca çiğneyen ırkçılığın gemi azya alması, Portekiz sömürgeciliği tedip müfrezelerinin zorbalıkları anti-emperyalist mücadelenin daha da derinleştirilip genişletilmesini gerektiriyor. Emperyalizm dünyanın başka bölgelerinde de saldırganlık eylemleri doğurabilecek plânlarından vazgeçmiyor. Ve «Viyetnamlaştırma» politikasını Lâtin Amerika, Asya ve Afrikanın nice ülkeleri ve bölgelerinin koşullarına uydurma anlamına gelen doktrinlerini de elden bırakmıyor.

İsrail'in Arap halklarına karşı ABD tarafından desteklenen saldırısı, İsrail yönetici çevrelerinin bütün işgal edilmiş bölgelerden askerlerini geri çekmeyi ve Güvenlik Konseyi'nin 22 Kasım 1967 günlü kararını yerine getirmeyi inatla reddetmeleri bilhassa büyük bir tehlike teşkil ediyor.

Bununla birlikte, anti-emperyalist, demokratik hareketin ödevleri, elbette askeri serüvenlerin suya düşürülmüş ve uluslararası zorbalığa set çekilmiş olmasıyla bitmiyor. Bu ödevler, ezgi ve sömürünün her çeşidine karşı mücadeleyi, halkların kendi kaderlerini başınabuyruk olarak belirleme hakkını hayata geçirmek için mücadeleyi kapsıyor. Barışa, demokrasiye, halkların bağımsızlığına, toplumsal ilerlemeye değer veren herkes bu mücadele saflarında yerini almakta ve birleşmektedir.

V. İ. Lenin'in „Materyalizm ve Ampiriokritisizm“ adlı eserinin çağdaş önemi hakkında uluslararası araştırma grubunun görüşleri

Sosyalizm ile kapitalizm arasında dünya ölçüsündeki mücadele, sınıf savaşının, dolayısıyla dünya görüşleri arasındaki savaşın ideolojik yönünün önemi artıyor. Felsefi bilgilerin toplumsal hayata, devrimci harekete, sosyal ilişkilerin bilinçli olarak yeniden düzenlenmesine, demokrasi ve sosyalizm uğrunda mücadelelenin strateji ve taktiğine katılma payı da büyümektedir. Bu koşullarda, komünistler, Lenin'in zengin felsefi fikir mirasına tekrar başvurmaktalardır.

V. İ. Lenin'in «Materyalizm ve Ampiriokritisizm» adlı felsefi eserinin aktüel önemi konusuna hasredilen görüşmeye, Uluslararası Araştırma Grubu'nun oluşturduğu yoldaşlar katıldılar: Afrika Senegal Bağımsızlık Partisi MK Politbüro üyesi ve dergimizdeki temsilcisi A. *Dansoko*; Moğolistan Devrimci Halk Partisi MK aday üyesi ve dergimizdeki temsilcisi S. *Namsaray*; SBKP MK'ne bağlı Toplumsal Bilimler Akademisi profesörlerinden I. *Narski*; Çekoslovakya Komünist Partisi MK İdeoloji Komisyonu üyesi ve ÇKP MK'ne bağlı Marksizm-Leninizm Enstitüsü bilimsel yardımcılarından V. *Ruml*; Alman Komünist Partisi Yönetim Kurulu Sekreteri R. Ştaygervald ...

Grup üyeleri, burjuva ideolojisine, revizyonizme, sağ ve «sol» oportünizme karşı bugün yürütülmekte olan mücadele bakımından, Lenin'in klâsik eserindeki fikirlerin ne gibi bir önem taşıdığını göstermeyi görev edindiler.

Yazı Kurulumuz, Araştırma Grubu'nun vardığı sonuçları saptıyan materyalleri yayınlamakla, V. İ. Lenin'in temel eserlerinin ve fikirlerinin içeriğini ve çağdaş önemini daha da aydınlatma hizmetine devam etmektedir.

«Materyalizm ve Ampiriokritisizm»in yayınlanması (!), teoride diyalektik materyalizmden revizyonistçe gerilemelere karşı, politikada oportünizme karşı devrimci Marksizmin yürüttüğü mücadelede önemli bir aşama oldu. XIX. yüzyılın sonunda ve XX. yüzyılın başlangıcında, nice uluslararası sosyal-demokrasi önderleri, yeni-kant'çı, Berkley'ci ve pozitivist fikirlere dayanarak, Marksizm bilimsel dünya görüşü mevzilerinden saptırmaya ve işçi hareketini reformizm yoluna yöneltmeye çalıştılar. Marksizme karşı reviz-

(!) «Materyalizm ve Ampiriokritisizm», V. İ. Lenin tarafından 1908 yılında yazılmış ve ilk defa 1909'da yayınlanmıştır. Daha sonra, bütün dünyada birçok dillerde yüzlerce basımı yapılmıştır.

yonistçe hücum, emperyalizm aşamasına ermiş bulunan kapitalizmin çelişkilerindeki gelişmenin dünyayı bir sosyalist devrim eşğine getirdiği koşullarda yapılmış olduğu için bilhassa tehlikeliydi. Lenin'in eseri, yalnız Rus ve uluslararası felsefi revizyonizminin yenilgiye uğratılması bakımından değil, aynı zamanda XX. yüzyıl koşullarında komünist ve işçi sınıfı devrimci mücadelesinin teorik prensiplerinin geliştirilmesi bakımından da büyük bir rol oynadı.

«Gerici bir felsefe hakkında eleştirisel notlar» gibi mütevazı bir alt başlık taşıyan kitap, içeriği bakımından mahist eleştirmenlerle bir tartışma çerçevesini kat kat aşırıyordu. Bu kitapta, yüzyılımızın başında bilimsel Marksist düşüncenin karşılaştığı olağanüstü önemli felsefi problemler çözümleniyor, diyalektik ve tarihi materyalizm sorunları, yaratıcı olarak, devrimci mücadele tecrübesine ve doğabilimin en yeni ulaşımlarının genellemesine dayanılarak işleniyordu.

Marksist felsefi materyalizm Lenin'in bu eseriyle çağdaş bir çehre kazandı. Yine bu eserle, biçimlenmeleri süreci Marksist dünya görüşünün gelişmesinde Lenin safhasının içeriğini oluşturan bir yığın fikrin felsefi özü meydana getirildi. «Materyalizm ve Ampiriokritisizm»ün içeriği, V. I. Lenin'in teorik fikir sisteminin tüm gelişme sürecinin halkalarını teşkil eden diğer felsefi eserlerinin problemleri ve fikirleriyle organik olarak bağlıdır.

Lenin'in, XX. yüzyıl başlangıcındaki burjuva felsefesine ve revizyonizme yönelttiği eleştirinin kalımlı bir aktüelliği vardır. Bu eleştirinin metodolojik özü, Lenin'in felsefesinde partililik gözetme prensipidir.

ARDICIL BİLİMSELLİK, KOMÜNİST PARTİLİLİK

En yeni felsefe de, aynen iki bin yıl önceki felsefe gibi, partiseldir. İşin, dogmatik ve şarlatanca yeni lâkaplarla veya ahmakça bir partililik yoksunluğuyla gizlenen esası üzerinde mücadele eden partiler materyalizm ve idealizmdir.

... Felsefede partilerin mücadelesini, eninde sonunda çağdaş toplumun karşıt sınıflarının eğilimlerini ve ideolojisini dile getiren mücadeleyi görmemezlik edemeyiz.

V. I. Lenin

Araştırma Grubu'na katılanlar, «Materyalizm ve Ampiriokritisizm»de, Lenin'in, herşeyden önce partililik prensipinin spesifik, yani tarihsel-felsefi bir süreçteki eylemine işaret ettiğini belirttiler. Şu var ki, bu prensipin anlamı nispeten daha geniştir. Bu salt felsefi eylem alanı ile sınırlı değildir. Yirminci yüzyılda, hiçbir politik parti, belirli dünya görüşüne dayanan bir program formüle etmedikçe, kayda değer bir başarıya ulaşamaz. Komünist Partisi için, bu program, bütün eyleminin, strateji ve taktiğinin fikir temeli Marksist-Leninist öğretileridir.

Teorik düşünce tarihinde ilk defa olarak, bizim felsefemiz, her dünya görüşü tarzının sınıf mücadelesindeki yerini, bunun sosyal dayanaklarını ve insanlar üzerindeki etkisini bilimsellik ve açıkça belirleyip değerlendirmektedir. Komünistler için, partililik prensipi, yalnız algı'nın (idrak) metodolojik kuralı değil, aynı zamanda ideolojik mücadele kılavuzudur.

Felsefe sınıfsal dünya görüşüdür. Marksist-Leninist öğretinin başlıca özelliklerinden biri, sınıf düşmanı ideolojiye, burjuva ideolojisine karşı kesintisiz bir mücadeleyle gelişmekte olmasıdır. Diyalektik ve tarihi materyalizm ileri hareket halinde aktif bir teoridir. Lenin «Materyalizm ve Ampiriokritisizm»de formüle ettiği bu fikri, «Savaşkan materyalizmin önemi hakkında» başlıklı yazısında (1922) geliştirdi ve önemini bilhassa kuvvetle belirtti.

Lenin, komünist ve burjuva dünya görüşleri arasındaki temelli karşıtlığı her yönüyle keşfetti, felsefede «partisiz»⁽²⁾, «orta» dedikleri bir yolu pekiştirme denemelerinin içyüzünü açığa vurdu.

I. Narski: Lenin'in partililik prensipinin, felsefenin iki cepheye ayrılmasını sadece kabul etmekten çok daha derin bir içeriği vardır. Zira, bunu kabul etmek, XX. yüzyıl felsefesi hayatının başlıca olgularından birini, yani materyalizmin ve idealizmin üstünde «oldukları» ilân edilen dünya görüşü anlayışlarının geniş ölçüde yayılmasını açıklamaya hiç de yeterli değildir. Felsefede temel bölünüş kabul edilir, fakat dünya görüşünün dayanakları ve kaynakları küçümsenirse, bu takdirde «tarafsız» öğretiler ikiye bölünmüş olan felsefenin genel durumu bakımından anlaşılmasız anomali gibi görünür. Bununla da onların felsefi «tarafsızlık» sayılma iddiası âdetata tatmin edilmiş olur.

Tersine, eğer felsefenin, toplumsal hayatın sosyal-ekonomik koşullarına bağlılığı kabul edilir, fakat belirli bir dünya görüşünün sınıf mücadelesiyle bağlantısının somut mekanizmi gözönünde bulundurulmazsa, bu da partililik prensipinin her türlü özden yoksun edilerek boş bir kalıba çevrilmesi sonucuna götürür. Bu takdirde, bütün problemi nihayet felsefi doktrinlerin dışsal «tarafsızlığı»nı sadece kasıtlı bir kamuflaj gibi kaba ve basit bir tefsire indirgeyen bayağı sosyolojizme geniş bir yol açmış olur.

R. Ştaygervald: Felsefede komünist partililik prensipi, olguları incelemede ve değerlendirmede zorunlu bir somut-tarihsel yaklaşım gerektirir. «Materyalizm ve Ampiriokritisizm» bunun bir örneğini vermektedir. Sorunun dikkate değer yönü şudur ki, Lenin pozitivizmi eleştirirken, onun evrimini, tarihsel koşulların değişmesine bağlı olarak değişen rolünü titizlikle gözönünde bulundurmaktadır.

Felsefe tarihinden şöyle iki örnek de verebiliriz: Ortaçağ sonları öğretilerinde veya XVII. yüzyıl burjuva devriminden sonraki ilk olayların mâhut İngiliz empirizmindeki pozitivist-nominalist eğilimler nispeten ilericiydi.

(2) «Tarafsız» anlamında (Not – red.).

Yahut da XVII–XVIII. yüzyıl Fransız septiklerini alalım: Bunaların septizmi (şüphecilği) bir idealizm biçimi değil, dine karşı, fideizme ⁽³⁾ karşı isyanı yansıtmaya çalışıyordu. Günümüzde, bu öğretilerin fikirlerini kalıt olarak benimsemiş bulunan okulların görünüşü elbette başkadır. Emperyalizm devrinde agnostisizm ⁽⁴⁾ ve pozitivizm düpedüz gerici akımlar olmuşlardır.

I. Narski: Lenin'in yaptığı tahlilin asıl derinliği, partililik prensibine, bunun bütün muhteva zenginliğini gözönünde bulundurarak dayanmasında kendini gösterir. Bir başka deyişle, Lenin, hem temel felsefi bölünüş bakımından düşünürün görüş açısını ve tutumunu, hem de inceleme konusu öğretinin belirli sosyal-ekonomik durum ve koşullarla somut bağlantısını ve yaşanan tarihsel aşamanın genel ideolojik mücadelesi içinde bu öğretinin tuttuğu yeri dikkate alıyordu. İşte «partisiz» dedikleri her felsefenin sınıfsal şartlanışını ve kuşku götürmez partililiğini inandırıcı biçimde göstermeye ancak Lenin'in bu etraflı yaklaşımı imkân vermektedir. Onun, felsefi «tarafsızlık»ın objektiv sosyal kaynaklarını keşfetmesinin olağanüstü bir önemi vardır.

Felsefede partililik onun ideolojik fonksiyonunun somutlandırılmış ifadesidir. Bunun içindir ki, Lenin, pozitivistlerin iki temel felsefi partiyi ayıran uçurumu aşabildikleri iddialarını böylesine ısrarla tekrarlamalarına yol açan nedeni açıklamanın prensip bakımından gerekli olduğu kanısındaydı.

Günümüzde felsefenin «tarafsızlığı» yolundaki iddialar, burjuva toplumunun çelişkilerden yakasını kurtaramadığı koşullarda aydınların düşüştüğü kararsız durumdan doğmaktadır. Esasen fikir sallantıları ve sık sık politik tutum değiştirmeler, korkak liberalizm, sağcı oportünizm, baş devrimsellik ve anarşist, Maoist veya neo-troçkist tipi solculuk arasında ikircimler hep bundan ileri gelmektedir. Ideolojik bakımdan kendi kendini aldatmaya yatkınlık, kendi politik zayıflığını bir kuvvet olarak, dünya görüşü ikircimlerini de âdeta karşıt dünya görüşlerinin üstüne «çıkma» olarak gösterme de bundan ileri gelmektedir. Ve yine bu cümleden olarak, sınıflar üstünde «serbestçe dolaşan» ve dolayısıyla bir «özge öngörülük»le emsalinden ayrılan aydınlar efsanesi de bundan ileri gelmektedir (bu aydınlar, teknokratların iddiasına göre, güya mutlaka bilimsel-teknik eylemle bağlı; Markuze'nin ve diğer «Frankfurt okulu» ⁽⁵⁾ temsilcilerinin iddiasına göre de, tersine, dupduru insanıldır).

⁽³⁾ Fideizm: Dinî inancı bilgiye yeğ tutan idealist felsefi öğretilerdir.

⁽⁴⁾ Agnostisizm: Bizim dışımızda ve bize bağlı olmadan, objektiv olarak mevcut dünyayı ve bunun yasallıklarını kavrama olanağını inkâr eden idealist felsefi doğrultu. Bilinemezlik.

⁽⁵⁾ Almanya'da 1930 yılları başlarında ortaya çıkan bir burjuva filozof ve sosyologları grubu. Bunun kurucuları ve fikirlerinin bugünkü takipçileri, Marksizmden bir hayli uzak bazı ideolojik şemalar kurmada Marksist kategori ve terimlerden geniş ölçüde yararlanmaktadır.

V. Ruml: Bu söylenenlere şunu eklemek istiyorum: Felsefi «tarafsızlık» iddialarının kökleri, yalnız aydınların kararsızlığında ve hattâ yalnız bir yandan tekellerin egemenlik ezgisi altında bulunan ve işçi sınıfının devrimci fikirlerinden korkan küçük burjuvazinin sosyal mutsuzluklarında da değildir. Felsefi «tarafsızlık»ın başlıca sosyal açısı, bir bütün olarak burjuva sınıfının çıkarlarına uygun oluşudur.

S. Namsaray: Ideolojik hasımlarımız, felsefede partililik hakkındaki Lenin hükümlerine hücumlarını hiçbir zaman kesmemişlerdir. Onlar bu hükümlerin önemini ya tamamiyle inkâr ediyor, ya da her birini kabaca tahrif ederek veya mevcut olmayan bazı iç çelişkiler yakıştırarak bunları gözden düşürmeye çalışıyorlar.

I. Narski: Bu konuda, felsefi bilginin sosyal-ekonomik şartlanışı hakkındaki Marksist hükümün, felsefenin nispi erkinliğine ilişkin Marksist tezle çeliştiğini iddia eden G. Veter, I. Bohenski gibi neo-tomist ⁽⁶⁾ (katolik) «Marksologlar»ın görüş ve tutumları dikkate değer bir örnektir. Bu gibi düşünce ve iddialar, Marksizmin zayıflığını değil, onu böyle eleştirenlerin zayıflığını ve toplumsal yaşam ile dünya görüşü arasındaki karşılıklı bağlantının diyalektiğini anlamaktan büsbütün âciz olduklarını ortaya koyar. Diğer hallerde, Marksizmin düşmanları, partililik prensibinin tam da tarihsel-felsefi özüne karşı hücumu geçmektedirler. Bu takdirde, felsefenin toplumsal şartlanışını soyut olarak kabul etmekte, fakat felsefi düşüncenin genel gelişme yasası olarak materyalizm ile idealizm arasındaki mücadeleyi inkâr etmektedirler.

V. Ruml: Bu gibi örnekler, her şeyden önce, kendi sınıflarının çıkarlarını dile getiren ve bununla da Lenin'in felsefi düşüncede partililik hakkındaki hükümünün doğruluğunu bir kere daha ortaya koyan çağdaş burjuva filozoflarının tamamen partisel bir tutumda olduklarını elle tutulurcasına göstermektedir.

Bununla birlikte, Lenin'in önemle işaret ettiği ilkesel ayrımı, yani felsefede burjuva ve komünist partililik arasındaki ayrımı da gözönünde bulunduramaz gerekmektedir.

Komünist partililik, samimiyet ve dürüstlikle, sınıfsal yönelimini açıkça itiraf etmekle kendini gösterir. Bu partililik şu veya bu öğretiyi işçi sınıfının menfaatleri açısından ilkesel olarak değerlendirmenin titiz bir bilimsel objektiflikle organik biçimde bağdaştırılmasını öngörür.

Fakat, burjuva partililiğine gelince, bu tür partililik, kendi gerçek öz-lüğünü sükûtle geçiştirme, daha doğrusu gizleme ve hattâ inkâr etme eğilimiyle kendini gösterir. Burjuva felsefesinin «partisizlik» kılıfına bürünme çabası da öncelikle bununla açıklanabilir. Ve esasen, 1960 yılları-

⁽⁶⁾ Katolik kilisesinin anti-materyalist ve anti-marksist resmi felsefi doktrinini. Bu doktrin, ortaçağ felsefesinin teolojik-skolastik gerekçelerine ve öncelikle Toma Akvinski'nin (1225–74) öğretilerine dayanır (Not – red.)

ında, felsefenin ve sosyolojinin ve genellikle toplumsal hayatın «deideolojizasyonu» gibi baştanbaşa sahte ve zoraki bir tez etrafında koparılan güdültülerin nedenleri de burada gizlenmektedir.

S. Namsaray: Burjuva dünya görüşünün bu nitelik çizgisi, Lenin'in dediği gibi, genel teorik sorunlarda burjuva filozoflarının, polit-ekonomistlerinin ve genellikle ideologlarının bir tek sözüne bile inanmanın neden caiz olmadığını açıkça ortaya koyuyor. Netekim, Lenin, «Materyalizm ve Ampiriokritisizm»in bir yerinde aynen şöyle diyor: «Politik ekonominin genel teorisi sözkonusu olduğunca, fiili ve özel araştırmalar alanında belki en değerli katkılarda bulunabilecek bir polit-ekonomi profesörünün dahi tek sözüne bile inanılmamaktadır. Çünkü çağdaş toplumda, tıpkı gnoseoloji (7) gibi, politik ekonomi de partisel bir bilimdir.» (8)

Şüphesiz ki, dünya görüşü sorunlarındaki bu burjuva partililiğinin, aynı zamanda hem sübjektif, hem de objektif yanını görmemiz gerekir. Lenin'in felsefi «tarafsızlık»ı eleştirme yaklaşımı, bizi, problemi basitleştirmekten, sorunu burjuva felsefi düşüncesinin yalnız ve yalnız dünya görünüşünü kasten tahrif etmek ve gerçek hedeflerini bilinçli olarak maskeleyerek meşgul olduğu iddiasına indirgemekten kaçınmakla yükümlüyor. Kısacası, burjuva ideologlarının daima başvurdıkları bilinçli yalanı, kendi kendini aldatıştan, yani Marks ve Engels'in daha «Alman ideolojisi»nde halyacı toplumsal bilinç olarak belirledikleri şeyden ayırdetmeyi beceremeliyiz.

J. Narski: Leninci partililik prensipi, bize, felsefi akımların karşılıklı savaşı ile toplumsal sınıflar ve partilerin durumu ve mücadelesi arasında ilişki kuran karmaşık bağımlılığı anlamamanın anahtarını veriyor. Felsefenin toplum hayatı üzerindeki ters etkisinin karakteri, sosyal çatışmaların gelişmesinde ve politikada oynadığı rol ve saire de bununla açıklanabilir. Bundan da, partililiğin, gerçek felsefi ve düşünsel-politik diye iki ayrı prensipi olmayacağı sonucu çıkar. Komünist partililik sözkonusuysa eğer, bu prensip, Marksist-Leninistlerin hem dünya görüşünü, hem pratik devrimci eylemlerini, sosyalizm ve komünizmin kuruluşunda bilinçli çalışmalarını bir bütünde birleştirir.

V. Ruml: Partililik prensipi eyleminin, felsefi görüş veya genel dünya görüşü bakımından taraf seçme çerçevesiyle sınırlı olmadığı doğrudur. Bu prensip, toplumun sosyal, politik ve kültürel hayatı üzerinde belirleyici bir etki yapmaktadır. Bununla ilgili olarak, günümüzde bilhassa aktüellik kazanan önemli bir problem üzerinde de dikkatle durmamız gerekiyor. Bu da partililik ile bilimsellik arasındaki bağıntı problemidir.

Her şeyden önce şunu belirtmeliyim ki, partililik özel bilimlerde, felsefede olduğundan daha başka biçimde belirir. Örneğin, partililiğin doğa

(7) Algı teorisi: Bilimsel algılama (kavrama, idrak) kaynaklarını, olanaklarını ve araçlarını inceliyen felsefe bölümü.

(8) V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 18, s. 363-364.

bilimlerindeki belirtisi toplumsal bilimlerde olduğu gibi değildir. İlk bakışta sınıfların ve politik partilerin mücadelesinden en uzak görünen doğa bilimleri, birçok hallerde, ideolojik mücadelenin aktif aracı olurlar. Örnek olarak, Kopernik'in helyosantrik (9) teorisi ile Darwin'in türlerin doğuşu öğretisini ele alabiliriz. Bunların kendi devirlerine rastlayan insanlık tarihi kesimindeki toplumsal-politik mücadelede ne büyük bir rol oynadıkları herkesçe bilinmektedir. Şüphesiz ki, «proletarya kimyası» diye bir şey yoktur ve elbette «burjuva fiziği» diye bir şey de olamaz. Fakat özel bilimlerin somut içeriği, başarıları ve ulaşımları, kaçınılmaz olarak, dünya görüşü açısından bir tefsir ister. Örneğin, bildiği gibi, Lenin tarafından yenilgiye uğratılan Mahist ampiriokritisizm «maddenin kaybolması» gerekçesini kullanıyor ve böylelikle felsefede idealizme, politikada oportünizme yol açıyordu. «Materyalizm, idealizm ve din arasındaki mücadelede bilimin partisiz (tarafsız) olduğu fikri, yalnız Mah'ın değil, bütün çağdaş burjuva profesörlerinin en sevdiği fikirdir.» (10) Ve Lenin'in «Materyalizm ve Ampiriokritisizm»de gösterdiği, tarihin bütün Marksist özlü tecrübesinin de ortaya koyduğu gibi, bu fikir tamamen yanlıştır.

S. Namsaray: Bir bilgin'in dünya görüşü cephelerinin tespiti ve açıklanması, onun asıl bilimsel eylemine karşı her hangi bir kurumlu küçümseme ve güvensizlik anlamına gelmez. Lenin, bilginlerin gerçek bilimsel ulaşımlarını, bu bilginler felsefi sorunlarda Marksizme düşman cephede yer alsalar bile, en dikkatli biçimde karşılamamızı öğütüyordu. Bununla birlikte, onların bilimsel kazanımlarını «benimseme ve işleyip geliştirme»yi de ödev edinmemizi istiyordu.

Hemen belirtmeliyim ki, Lenin'in bu probleme yaklaşımı, yalnız doğa bilimlerini değil, partililik sorununun anlaşılır nedenlerden ötürü bütün keskinliğiyle ortaya konulduğu toplum bilimlerini de kapsıyordu. Lenin, burjuva politik ekonomisinin temsilcilerinden söz ederken, öncelikle onların sınıfsal-politik özlüğünü açığa vuruyor, yani sermayenin fikir plânındaki hizmetkârları olduklarını ortaya koyuyordu. Ve hemen arkasından da şu uyarıda bulunuyordu: «Ve var ki, eğer siz bu bilginlerin eserlerinden yararlanmazsanız, yeni ekonomik olguları inceleme alanında bir adım bile atamazsınız.» (11) O halde, burjuva bilginlerinin eserlerine karşı Lenin'in yaklaşım tarzını benimsiyerek hareket etmek, «onların gerici eğilimi hususunda kesin bir kaniya varmayı, kendi politik hattımızı izlemeyi, düşmanımız olan güçlerin sınıfların politik hattıyla mücadele etmeyi becermemiz» demektir.

V. Ruml: Partililik ve bilimsellik prensipleri diyalektik olarak birbirine bağlıdır. Daha çok bilimselliğe ağırlık vererek partililiğin önemini küçüm-

(9) Uzayda dünyanın değil, güneşin merkez olduğu ve gezegenlerin onun etrafında döndüklerini ispatlayan sistem.

(10) V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 18, s. 141.

(11) V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 18, s. 364.

siyenler, objektif olarak, felsefede idealizme, politikada sağcı oportünizme eğilim gösterirler. Öte yandan, partisellikte ısrar eden ve onu bilimsellikten ayıranlar da, dünya görüşünde metafiziğe, politikada solculuğa yol açmış olurlar.

«Partisiz bilimsellik» yönelişinin örneğini daha yüzyılımızın başında E. Bernştayn'ın tutumunda görüyoruz. Bernştayn, sosyalizm teorisini işçi hareketi pratiğinden koparan burjuva reformizmini, Marksist bilimin politik ideoloji ile hiçbir ilişkisi olmaması gerektiği gerekçesiyle mazur göstermeye çalışıyordu. Bu tez, günümüzde, bazı çağdaş revizyonistler tarafından da şu veya bu ölçüde değişik biçimleriyle savunularak kabul ettirilmek isteniyor. Örneğin, bu tez, örnek E. Fişer'in kaleminden, komünist partilerinin eylemini kısıktırak bağlama çağrısı halinde çıkıyor. Bu gibi düşünceler, her ideolojiyi bâtil bilinç sayan burjuva sosyologu K. Mannheim'in anlayışına yakındır. Bunlar, aynı zamanda, artık başlıca yaratıcı ve savunucusu D. Bel'in bile vazgeçmekte olduğu «deideolojizasyon» teorisinin de benzeridir.

Partisel-ideolojik mücadelede, dünya görüşü mücadelesinde bilimselliğin önemini küçümsiyenlerin cephesi kadro bakımından bir hayli alacaktır. Örneğin, Marksistleri «sayıntiz»e, kuru «ontoloji»ye saplanmakla suçlayan «insancıl sosyalizm» taraftarları bu cephedendirler. «Praxis» dergisi çevresiyle bağlı Zagreb'li «pratikçi profesörler»in kişiliğinde Hegelcilikte ayak direyen revizyonistler de aynı mevzilerden çıkışlar yapmaktadırlar. Bunlar, Çekoslovakya'da, 1968 olayları sırasında anti-sosyalist yüzlerini gösteren kafadarlar bulmuşlardır. Solculuğa eğilim «Frankfurt okulu» teorisyenleri ilk bakışta karşı kutupta görünürler. Fakat, gerçekte, bilimselliğin zararına dünya görüşü partililiğini mutlak hale getirmek, kayıtsız şartsız tutmakla, «pratikçi filozoflar»a yaklaşırlar.

S. Namsaray: Bence, aynı ideolojik gruba, «devrimci partililik» markasına dört elle sarılarak başka halkların bilimsel ve kültürel başarılarını inkârı kalkışan, kendi ülkelerinin mânevi gelişmesini değerlendirmede ortalığa çürük nihilizm tohumları saçmakta olan Maoist teorisyenleri de katmak gerekir. Şu var ki, bunlar, işlerine geldikçe, düne kadar kötüledikleri burjuva bilginlerini bugün öğmeye kalkmakta, şaşılmalı bir çabuklukla öfkeden güler yüze geçivermektedirler. Böylelikle de, partililik prensipini pek gülünç biçimde tefsir eden anti-komünistlerin ekmeğine yağ sürmektedirler. Örneğin, G. Veter'e göre, bu prensip, felsefeyi yürürlükteki politikanın zikzaklarına «tabi kılıyor». İ. Bohenski bunu bir politik flügerlik⁽¹²⁾ varyantı olarak gösteriyor. T. Blekli de, Marksist-Leninist teorisinin, partililik prensipini yükseltmekle, tahlilde kılavuz edinilmesi gereken bilimselliği bir «sübjektif kurumluluk» ve «saldırgan mizaç»la değiştirdiği yolunda bazı fikirler ileri sürüyor. İtiraf etmeliyiz ki, Maoistlerin fikir propagandası

(12) Flüger: Rüzgâr göstergesi. Mecaz olarak, çabucak fikir ve yön değiştirmek, fırladıklık anlamında.

pratiği bu görüşlere tamamıyla sinmiş bulunmaktadır. Fakat bunlarla Marksist-Leninist partililik prensipinin her hangi bir ilişkisi var mıdır?

R. Ştaygervald: Lenin'in incelemekte olduğumuz eserin kendisi, bize, partililik ve bilimsellik arasındaki bağıntı probleminin çözümü örneğini de veriyor. «Materyalizm ve Ampiriokritisizm» ne kadar bilimsel ise, o kadar da partisel bir eserdir.

Felsefi partililik prensipini ardıcıl olarak uygulama, idrak teorisinin bilimsel olarak işlenmesi Lenin'in paha biçilmez bir katkıda bulunmasına, özellikle pratiğe ilişkin öğretiyi gerçeğin ölçütü olarak geliştirmesine imkân verdi. Öte yandan, Lenin'in yaptığı esaslı partisel felsefi ve politik sonuçlamalar, bilimin en yeni başarılarının genellenmesi temeline dayanıyordu.

MATERYALİZM, DİYALEKTİK VE BİLİMSEL-TEKNİK DEVRİM

Fiziğin ve aynı zamanda çağdaş doğabilimin esas materyalist ruhu, ancak zorunlu olarak metafizik materyalizmi diyalektik materyalizmle değiştirmek suretiyle, düşünülebilecek bütün bunalımların üstesinden gelecektir.

V. İ. Lenin

Bilimsellik ile partililik arasındaki bağıntı sorunu üzerinde görüşme, bizi, doğrudan doğruya, öncelikle bilim ve tekniğin bugünkü başdöndürücü ilerlemesinin doğurduğu birçok problemlere çıkarıyor. Araştırma Grubu'na göre, Lenin'in «Materyalizm ve Ampiriokritisizm»de felsefi açıdan yorumladığı birçok doğabilim bulguları⁽¹³⁾, gelecek, nitel bakımdan yeni ve hızlı gelişmenin, yani günümüzde bilimsel-teknik devrim karakteri alan gelişmenin çekirdeğini taşımaktadır. Bu devrimin başarılarından maddi ve sosyal ilerleme yolunda etkinlikle yararlanma, doğru bir felsefi tefsir gerektirir. «Materyalizm ve Ampiriokritisizm»de bu tefsirin esasları ve metodolojisi ortaya konulmaktadır.

S. Namsaray: Lenin'in bu eserin birçok hükümleri, bugün bilimsel-teknik devrimin doğurduğu genel teorik sorunlara ve dünya görüşü sorunlarına doğrudan doğruya cevap vermektedir.

Örneğin, Lenin'in madde hakkındaki öğretisi, mikro-fizik bilginin matematizasyonuna ve maddi dünya hakkındaki sınırlı «nesnel» tasarımın iflâsı sonucunda ortaya çıkan dünya görüşü güçlüklerinin giderilmesine yol açtı. Böylelikle, madde ile enerji arasındaki bağıntı problemi çözülebildi. Bilim

(13) Her şeyden önce, atomların parçalanması veya elektronun elektromanyetik hassaları bulguları, mikro-evren matematik kavramlarının yaratılmasındaki ilk ciddi başarılar vb. sözkonusudur.

ve teknikte daha sonraki ilerleme, yeni bir sorun, enformasyon ile madde- nin bağıntısı sorununu ortaya koydu. Enformasyon süreçleri, bugün, yeni yeni bilgi alanlarını çığ gibi kaplıyarak, üretime, insanın doğa ile eylem birliği alanına tümüyle damgasını vuruyor. Bu olayda, en yeni «enformasyon» idealizmi temsilcileri, materyalizme karşı yeni hücumlara geçmenin kendilerine uygun gerekçesini buluyorlar. Enformasyonun kendine özgü bir varoluş türü biçiminde eksik ve sakat felsefi tefsirinden, ancak Lenin'in madde hakkındaki öğretisi kılavuz edinilerek kaçınılabılır.

Lenin'in, işaret araçlarının tanıma ve bilme bakımından taşıdığı önemli değerlendirmesi de son derece aktüeldir. İşaret ve sinyallerin gnoseolojik ve pratik fonksiyonunun idealistçe tahrif edilmesini, bunların putlaştırılmasını ve sübjektif olarak yorumlanmasını eleştiren ve bunda haklı olan Lenin, bir yandan sinyallerin tanıma ve bilme süreçlerinde ve uygulamada oynadıkları temelli rolü de belirtiyordu. Bu yönergeler, semiyoloji'nin (sinyaller öğretisi), enformasyon teorisinin ve kibernetiğin bilimde ve teknikte önemli bir yer aldıkları günümüzde büyük bir değer taşımaktadır.

R. Ştaygervald: «Materyalizm ve Ampiriokritisizm»deki fikirler, bilimsel- teknik ilerlemenin çağdaş düzeyine uygun özel algı metot ve usullerinin işlenmesi bakımından da son derece aktüeldir. Lenin'in tanıma ve bilme süreci çelişkinliğine parmak basarak yaptığı değerlendirmeye bilhassa dikkatinizi çekmek isterim. Bu süreç bir yandan sürekli bilgi ayırılması biçiminde, daima yeni yeni bilim dallarının bağımsız kollara ayrılması biçiminde gerçekleşmektedir. Öte yandan, entegrasyon dediğimiz şey ve bilgi enformatifliğinin («ekonomizasyon») tümleşmesi oluşmaktadır. Gerçekten de son on yıllar boyunca birçok «soydaş» ve «melez» bilimlerin doğuşuna ve algılamada sübjektivizmden arınmış «ekonomizasyon» prensipinin geniş ölçüde modellenip uygulanmasına tanık olmaktadır. Şu da var ki, Lenin, «düşünme ekonomisi» kavramının sübjektif-idealist açıdan tefsirine kesinlikle karşı çıkıyordu. Fakat, buna rağmen, yansıma teorisi bilimsel görüşlerinden bu kavramın tamamen çıkarılıp atılmayacağını da gösteriyordu. Bu kavram, tanıma ve bilmede reel sonuç verebildiği ahvalde kullanılmalıydı.

A. Dansoko: Bu söylenenlere şunu da eklemeliyiz: Lenin, bilimsel bilginin yapısında, şimdi bildiğimiz gibi büyük bir geleceği olan değişimlere de öngörülükle işaret etti. Netekim, bilimsel algılamada sub-atom fiziği ve bazı matematik dalları ön plana çıkmaya başladılar. Lenin, ayrıca, «doğa birliğinin, çeşitli olgu alanlarına değgin ayrımsal (sınıf ayırıcı) yönetimlerin, şartıcı benzerliği'nde keşfedildiği»ne dikkati çekti. (14)

V. Ruml: Günümüzde, Lenin'in «gerici ihtiraslar bizzat bilimin ilerlemesinden doğuyor» (15) şeklindeki sözlerinin de doğrulandığına tanık oluyoruz. Bu ihtirasların «Materyalizm ve Ampiriokritisizm»de keşfedilen gnoseolojik mekanizmi, tanıma ve bilme sürecinin ayrı ayrı anlarını ve özel metotlarını kayıtsız-şartsız (mutlak) kabul etme ve algılamının nispliğini yanlış yorumlamadan ibarettir. Bunun toplum bilimlerinde de böyle olduğunu belirtmek isterim. İnsanlığın sosyal, politik ve mânevi hayatındaki yeni olgular, yasal olarak, toplum bilimlerinin dikkat merkezinde yer alıyor. Fakat bu olguların her biri, tarihsel gelişmenin genel dizgesinden koparılarak kayıtsız-şartsız, mutlak kabul edilirse, bilimsel temelsizlik ve politik-ideolojik gericilik bataklığına kolayca düşülmüş olur. Bugün birçok burjuva bilgininin, sağ ve «sol» oportünistlerin durumu da budur.

Lenin'in bu metolojisi, yeni olgulara ve bulgulara gerçekten bilimsel açıdan bir anlam kazandırılmasına imkân veriyor. Bunlar, doğru biçimde kavrandıkça, daima «diyalektik materyalizmin yalanlanmasına değil, doğrulanmasına dayanarak olmuşlardır.» (16) Çağdaş bilim ve tekniğin akıllara durgunluk veren ve bazan çetrefil felsefi sorunlar ortaya atan ulaşımları, eni-sonu dünya görüşü bakımından kendi izahlarını yalnız diyalektik materyalizmde bulmaktadır.

A. Dansoko: Bilimsel-teknik devrimin aslında bütünsel bir karakter taşıdığı gerçeği etrafında burjuva ve revizyonist ideologların yaptıkları zevzeklik ve ukalâlıklar, bilimin ilerlemesi sürecinde ortaya çıkan gerici ve anti-bilimsel spekülâsyonlara örnek gösterilebilir. V. Rostov'un («Gelişme aşamaları») ve D. Bel'in («Endüstriyel toplum sonrası») kavrayışları ve R. Garodi'nin revizyonistçe düşünceleri arasında, «teknik nasılsa, toplum da öyledir» gibi ilkel bir formüle dayanma ortaklığı vardır. Bunlara göre, madem bilimsel-teknik devrim ensonunda bütün dünyada tek tip bir üretim güçleri kompleksinin oluşmasına yol açmaktadır, o halde toplumsal ilişkilerin de tek tipten olması gereklidir. Demek oluyor ki, yine bu spekülâtlara göre, karşıt toplumsal sistemleri ayıran her türlü sosyal ve ideolojik sınırın önemi kalmamaktadır.

Bu şemanın temelsizliği «Materyalizm ve Ampiriokritisizm»in VI. bölümünde Lenin'in ileri sürdüğü fikirlerin ışığı altında apaçık ortaya çıkıyor. Bu bölümde, bilindiği gibi, tarihi materyalizm üzerinde kalpazanlıklar yapanlara ve onu toplumsal bilinç ile toplumsal varoluşu aynı saymaya kalkışanlara yöneltilmiş ölümcül bir elıştırı vardır. Lenin'in bu elıştırı metolojisi, biraz önce saydıklarımız soyundan sosyolojik düşüncelerin içyüzünü açığa vurmaya üzere yapacağımız tahlilin temeli olmalıdır.

İ. Narski: Dansoko yoldaşın bahsettiği anlayışlar, bilimsel-teknik devrimi sağcı açıdan bir ideolojik değerlendirme sayılabilir. Fakat «sol» revizyonistlerin bu devrim konusundaki tutumu daha başkadır. Sağcılar bilimsel-teknik ilerlemeye değer vermeyi bir tapınma derecesine vardiymaya çalışır ve bunun önemli sosyal belirtilerini küçümserken, «sollar», tam tersine, bu «yirminci yüzyılın türedi ilâhı»ndan korkmamızı istiyor ve bunu telkine çalışıyorlar. Bunlar insanlığı bir «teknik yabancılaşma» felâ-

(14) V.İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 18, s. 306.

(15) Yine orada, s. 326.

(16) V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 18, s. 298.

ketiyle, insanların makinelere esir olmaları, toplumun büsbütün «dehümanizasyon»u (insancılığı yitirme) tehlikesiyle korkutuyorlar. Bu, aslında, bilimsel-teknik devrimin burjuva toplumundaki sosyal ve mânevi sonuçlarına ilişkin burjuva ideolojisinin gerici-romantik yankısından başka bir şey değildir. Bu akımın başlıca temsilcileri, ekzistansiyalistler (varoluşçular) ve «Frankfurt okulu birinci kuşağı»nı oluşturan Horkheimer, Maruze ve From gibi ideologlardır.

Ne var ki, bu gibi görüşlerin «solluğu», en nihayet temel sorunda sağcılarının görüş ve tutumuna ayak uydurmalarına engel değildir. Temel sorun dediğimiz de, hem berikilerin, hem de ötekilerin, bilimsel-teknik devrimi, gelişme ortamı olan sosyal koşulları hesaba katmaksızın ele almaları, tahlil etmeleri ve değerlendirmeleridir.

R. Ştaygervald: «Frankfurt okulu» grupundan olan revizyonistler, objektif çevrenin yansıması olarak doğabilimi inkâr ediyorlar. Buna göre ve bu ışık altında, teknik ilerleme de, kendisini gerçekleştirmekte olan insanların nerdeyse iradeci bir eylemi olarak görünecektir. «Frankfurt okulu» ideologlarının reçetesine göre belirlenen toplum ideali, hem yüksek verimli ve teknik bakımdan ilerici üretimdir, hem de doğal çevreden azat olan kısa süreli bir fenomen'dir. (17) Bunlar, tıpkı bazı ekzistansiyalistler gibi, her objektif şeyi, kendi özüne yabancılaşmış bir durumda sübjektif olana geçiş diye tefsir ediyorlar. Fakat, doğadan, çevreden tamamen tecrit edildikten sonra, tarih, pratik ve emek artık boş bir soyutlamadan başka ne olabilir? Karmakarışık idealist şemaları içinde eli ayağı dolaşan Horkheimer tipinden revizyonistler ve «Marksologlar» bu soruya doğru dürüst cevap vermekten âcizdirler.

V. Ruml: Bilimsel-teknik devrimin «sol kanat» eliştiricileri, kendi görüşlerini felsefi bir temele oturtmak çabasıyla, çeşitli kombinezonların, makinelî yapım işlemlerinin vb. önemini kesinlikle artmasını bahane ederek sahtecilik yapıyorlar. Ve aynı eliştiriciler, nesne (18) ile özne'nin (19) koordinasyonu (karşılıklı şartlanma) anlayışını, yani nesnenin özneye bağlı olmadan varoluşunu kabul etmeyen ve yalnız öznenin işlemlerinin etkisiyle belirlediğini öngören Mahist kavrayışı yeni biçimde canlandırıyorlar. Gerçeklikten korku, hem kavramada ve bilmede, hem de devrimci pratikte koflukları daha ilk bakışta anlaşılabilir bu iradeci düşüncelerin daimi yol arkadaşıdır.

R. Ştaygervald: Lenin, Marksistlere, bütün idealistlerin öncelikle ayırdedici yanını değil, ortak oldukları yanını eliştirmeyi öğütlemek ve bunun gereğini belirtmekle yerden göğe haklıdır. Örneğin, Horkheimer, özne ile nesnenin «ilkese koordinasyonu» anlayışını kabul edince, yalnız Mah ve

(17) Fenomen: Olağanüstü görüngü, olay.

(18) Nesne: Bizim dışımızda ve bilincimize bağlı olmadan varolan dış dünya.

(19) Özne: Dış dünyayı (nesneyi) algılayıp bilen ve onun üzerinde etki yapan varlık.

Avenarius'un değil, aynı zamanda Şopenhaver ve Karnapa'nın pozisyonuna girmiştir. Bu da, felsefi-ideolojik plan bakımından, sadece idealizmden değil, fideizm ve teoloji mevzilerinden de büyük bir gerileme demektir. Ve politik alanda ise, baştanbaşa serüvenci eylemlerle Alman Demokratik Cumhuriyetinde devletin varlığına son verme fikrine belbağlıyan ultra-solların anarşist-sendikalist görüşlerinde bir taban ve dayanak hizmeti görmektedir.

I. Narski: Bilimsel-teknik devrim, bir dizi yeni bilim kolları ortaya çıkardı ve bunların belirişi de tanıma ve bilme teorik problemlerinin işlenmesine kesinlikle hız verdi. Ve çok geçmeden, diyalektik-materyalist bir yol ve yöntem izlenmedikçe, gnoseolojik inceleme ve araştırmaların çıkmaza saplandığı veya bir kısır döngüde çırpınıp durduğu anlaşıldı. Örneğin, Fransada Mahizmin şimdiki uzantısı olan felsefi strüktüalizm ve «analitik felsefe» bu duruma düştü. Tersine, bilimin en yeni bulgularını ve teknolojinin başarılarını diyalektik-materyalist bir yol ve yöntemle genelleme ve yorumlama, bugün Marksist-Leninist felsefenin gelişmesini iyice besleyen kaynaklardan biridir. Bu arada şunu da belirtmek isterim ki, şimdi bizde, Sovyetler Birliğinde, bilimsel-teknik devrimin gnoseolojik ve sosyal problemlerini topyekûn konu edinen çok ümit verici hummalı araştırmalar başlamış bulunmaktadır.

Gerçekten büyük teorik eser yalnız sıradaki sorunları çözmekle kalmaz, yeni yeni sorunlar ortaya atılmasına da önayak olur. İşte «Materyalizm ve Ampiriokritisizm» böyle bir eserdir. Lenin tarafından dahice keşfedilen bilimsel bilgi gelişme yasallıkları çağdaş bilim ve teknolojinin çehresini belirlemektedir. Ve bugün, Lenin'in fikirlerine dayanan Marksist felsefi düşünce, yalnızca bilimsel-teknik devrimin başarılarını dünya görüşü bakımından başarılı olarak genellemekle kalmamakta, bir yandan bilimin bundan sonraki ilerleme yönünü işaretleyen genel teorik gösterge olarak da hizmet etmektedir.

IDEOLOJILER ARASINDA ÇAĞDAŞ MÜCADELENİN MERKEZİNDE

..Biz, Marks'ın teorisi *yolundan* yürüyerek, objektif gerçeğe (bunu hiçbir zaman tüketmeden) gitgide daha çok yaklaşacağız; *diğer her hangi bir yoldan* yürüdükçe de, kargaşalık ve yalandan başka bir şeye varamıyacağız.

... İdealizmin ve agnostisizm'in her türlüşüne karşı amansız bir mücadele yürütülmelidir.

V. İ. Lenin

K. Marks'ın «Felsefenin sefaleti» ve F. Engels'in «Anti-Düring»i gibi, «Materyalizm ve Ampiriokritisizm» de, devrimci ideolojik ve politik mücadelenin her günkü sorunlarına cevap veren bir eser olarak meydana

getirildi. Ve Marksizm klâsiklerinin diğer eserleri gibi, bu kitap da, yıllar boyunca ne teorik önemini, ne de politik keskinliğini yitirdi. Elli küsur yıl önce olduğu üzere, bugün de, «Materyalizm ve Ampiriokritisizm'in felsefi içeriği, metodolojisi ve tümüne sinmiş olan komünist partililik ruhu, dünya ölçüsündeki ideolojik savaşta Marksist-Leninistlerin paha biçilmez silâhıdır. Lenin'in felsefi düşüncesi, hâlâ Marksizmin fikir düşmanlarının kıyıcı hücumlarına hedef olmaktadır. Bu felsefi düşünce, ideolojiler arasındaki çağdaş mücadelenin merkezinde yer almaktadır.

«Materyalizm ve Ampiriokritisizm», burjuva felsefesinin ve revizyonizmin gerçekten bilimsel ve partisel Leninci eliştirisi örneği olarak muazzam bir önem taşıyor. Bu eliştirinin metodolojisi, her şeyden önce, bizzat Marksist materyalizm ve diyalektik teorisinin devrimsel-eleştirel karakterine dayanıyor. Marksizme özgü eleştirelilik, Lenin'in eserinde, madde öğretisinde ve gerçeklik teorisinde, inceleme konusu olguların genel bağlantı, gelişme ve çelişmeleri prensiplerinin işlenmesinde felsefenin temel sorununun (bu arada algılama ve pratik eylemde özne ile nesne arasındaki bağıntı sorununun) partisel çözümü olarak gerçekleştiriliyor.

Lenin'in eserinde, algılama diyalektik-materyalist teorisi sorunları, yani maddeden bilince geçiş, sezgilerin tanıma ve bilimdeki fonksiyonu, nispi ve mutlak gerçeğin diyalektiği, algılamanın temeli ve gerçeklik ölçütü olarak pratiğin rolü, tanıma ve bilme bakımından dünyanın tükenmezliği problemleri derinlemesine işlenmiştir. Lenin'in bu sorunları çözüm tarzı, yalnız çağdaş bilimin dünya görüşü açısından genel görünüşlerine anlam vermede değil, ayrı ayrı bilim kollarının, yani yüksek gerilimli eylem fizyolojisi, genel ve sosyal psikoloji, çağdaş mantık, enformasyon teorisi, semioloji ve dil biliminin vb. somut sorunlarına yansıyımında da biricik sağlam kılavuz ve gösterge olarak kalmaktadır.

Lenin, gerçeği diyalektik-materyalistçe anlama mevzilerinden hareketle, gerek aşırı relâtivizmin (bağıntıcılık), gerekse dogmatizmin metafizik eksiklik ve sakatlığını gösterdi. Bu suretle, sağcı revizyonizmle ve sekter-dogmatik yönelimli «solcu» revizyonizmle ideolojik mücadele için sağlam bir teorik-metodolojik temel meydana getirilmiş oldu.

Lenin'in, burjuva felsefesini ve revizyonizmi eleştirme metodolojisi, gno-seolojide partililik prensibinin uygulanmasını, inceleme konusu akımın diğer felsefi okullar arasındaki yerinin belirlenmesini, şu veya bu anlayışın doğabilim ve genellikle özel bilimlerden tarafından ileri sürülen fikirlerle teorik bağlantılarının tahlil edilmesini ve nihayet «bu felsefenin ve diyalektik-materyalizmin teorik temellerinin kıyaslanması»⁽²⁰⁾, bunların içerikle, gerekçelerle ve politika alanı da dahil olmak üzere varılan pratik sonuçlarla ilgili *bütün çizgilerde* karşılaştırılmasını ve cepheleştirilmesini gerektirmektedir.

⁽²⁰⁾ V. İ. Lenin, *Bütün eserleri*, c. 18, s. 379.

V. Ruml: Ben her şeyden önce bir dizi felsefi problemin Lenin tarafından olumlu çözümünün eleştirel-metodolojik içeriğini açıklamak istiyorum. Maddenin objektif gerçek olarak belirlenmesi, cismi maddenin biricik türü sayılmayarak sahtecilik yapan pozitivistlerin ve açık idealistlerin gerekçe ve kanıtlarını yalanladı. Fakat, bildiği gibi, «fiziksel» materyalizmi diyalektik materyalizme karşı koyma, yani maddenin, kendi yapılışına ilişkin özel fiziksel verilerin tümü olarak tefsirine dayanan anlayışı pekiştirme yolundaki revizyonist denemelere 1950–60 yıllarında yeni baştan girişilmişti. Bu görüşlerin eleştirilmesi için, felsefi madde kavramı ile madde hakkındaki doğabilim tasarımı ve bilgileri arasında Lenin'in belirleyip temellendirdiği ayırım en edimli metodolojik araçtır.

A. Dansoko: Bu, Marksist-materyalizme karşı, politikada revizyonizmle de daima bağdaştırılarak yapılagelen aralıksız hücumlara gösterilmesi gereken direniş bakımından, bu hücumların püskürtülmesi bakımından çok önemlidir. Unutmuyalım ki, Lenin'in bu eserinin ortaya çıktığı dönemde, Mahizmin etkisi altına düşmüş sosyal-demokratlar her şeyi materyalizmle idealizmi uzlaştırmaya doğru yöneltmeye çalışıyor, oportünist Bernştayn ise materyalist dünya görüşünün «allahsız kalvinizm»⁽²¹⁾ olduğunu ilân ediyordu.

Lenin'in felsefi düşüncesinin savaşkan materyalizmini günümüzde de hiçbir revizyonistin hazmedemeyeceği bir gerçektir. Bu yüzdendir ki, A. Löfev, teoride revizyonizm ve pratikte anti-komünizm mevzilerinden hareket ederek, 1950 yılları sonunda, «Materyalizm ve Ampiriokritisizm»i «dogmatik» bir eser olarak ilân etmiştir. Dönek R. Garodi'nin de, komünistlerin felsefesi «prensip itibarıyla ne idealist, ne materyalist, ne dinsel, ne de ataist olabilir» dediği bilinmektedir. Materyalizme karşı hücumun, anti-marksistlerin felsefi eyleminin temel doğrultularından biri olduğu iddia edebilir. Bundan ötürü, bugün materyalizmi savunma, Marksist-Leninistlerin teorik bakımdan olduğu kadar politik bakımdan da en önemli ödevidir.

R. Staygerval'd: Revizyonistler diyalektik materyalizmle mücadelede bazan gayet ustaca oyunlara ve kurnazca gerekçelere başvuruyorlar. Örneğin, aynı Garodi, L. Goldman ve diğer bazı revizyonistler, Lenin'in iki eserini, «Materyalizm ve Ampiriokritisizm» ile «Felsefe defterleri»ni birbirine karşı koymaya çalışıyorlar. Birincisinde güya, Lenin, materyalizmi diyalektikle bağlamadan savunuyor. İkincisindeyse sözde, her şeyi diyalektikle, hem de diyalektiğin materyalizmden ayrı ve öncelikle Hegelci idealist biçimine hasrediyor. Revizyonistler daha da ileri giderek, Lenin'in asıl «Felsefe defterleri»ni, Hegel diyalektiğinin bütün içeriğiyle sergilenmesi olarak yorumlanan bu eseri, onun (Lenin'in) devrimci pratiğe ilişkin problemlerin çözümüne yansımasının biricik felsefi temeli diye ilân ediyorlar. Bu da, Marksist-Leninist dünya görüşünün materyalist özlüğünü, devrimci

⁽²¹⁾ Adını J. Kalvin'den (1509–1564) alan protestan hıristiyan öğretisi.

teorinin materyalizmle hiçbir ilişkisi olmadığı ve yalnız idealist bir temele dayanması gerektiği gibi iddialarla tahrif etme yeltenişinden başka bir şey değildir. İdeolojik düşmanlarımız işte böylelikle materyalizm ile devrim arasına kama sokmak istemektedirler.

«Materyalizm ve Ampiriokritisizm» ile «Felsefe defterleri» arasındaki birkaç yıl, Lenin'in, işçi sınıfının devrimci savaş somut sorunlarının çözümüne diyalektik materyalizmi pratik biçimde uygulama örneği olan aktif bir politik eylem dönemi idi. «Felsefe defterleri», kronolojik olarak, Lenin'in ölümsüz eseri «Kapitalizmin en yüksek aşaması: Emperyalizm» adlı kitabıyla de bağlıdır. Bu eserde geliştirilen teorinin (tarihi materyalizm sözkonusudur) materyalist karakteri kuşku götürmese gerektir. Lenin'in emperyalizm öğretisi yine kendi devrim teorisiyle sınıksız bağlıdır ve devrim teorisinin en önemli birçok unsurlarını ihtiva etmektedir. Nihayet, materyalizm ile diyalektiğin (ama Hegelci değil, Marksist diyalektiğin) birliği, Lenin'in son felsefi eseri olan «Savaşkan materyalizmin önemi hakkında» başlıklı yazısında kesinlikle doğrulanmaktadır.

«Frankfurt okulu» ultra-sollarının bazı teorik temrinleri, felsefi materyalizmi hiçe saymanın ve Marksist-Leninist diyalektiği anlama aczinin neler yol açtığını gösteriyor. Ve zaten, XX. yüzyılın ilk on yılında Rusyada burjuva devrimi sorunları henüz çözümlenmemiş olduğu için, «Materyalizm ve Ampiriokritisizm»deki fikirlerin güya ancak Avrupanın bütün bir yüzölçümüne bulunduğu koşullara uygun olabileceği ve dolayısıyla de (!) bu fikirlerin özlük bakımından ... «Marksizm öncesi» sayılması gerektiği gibi saçmasapan iddialar da bundan ileri geliyor. Bu iddia, daha yüzyılımızın yirminci yıllarında, Korş ve Panekuk'un ileri sürdükleri iddiaları, yani Lenin'in devrim teorisinin – nispeten geri kalmış bir memlekette başarıyla uygulanabildiği için – güya toplumun sosyal-ekonomik gelişme düzeyi ile devrimci hareket arasında her türlü bağı kopardığı iddialarını andıran yeni bir ideolojik hokkabazlıktır. Felsefe açısından bakılırsa, bu gibi düşünceler, materyalizmi büsbütün inkâr etmekle birdir. Ne var ki, gerçekte, Korş ile Panekuk da, şimdiki «sol» kafadarları gibi, Leninizm fikirlerinin biricik temsilcileri oldukları çalımlarını elden bırakmamışlardır. Lenin'in, toplumsal hayatın objektif koşullarını hesaba katmak istemiyen «Çocuk hastalığı: solculuk» ve politik serüvencilik belirtilerine ve diğer sahte devrimcilik türlerine karşı, yani felsefi açıdan tamamen idealist tutum ve eylemlere karşı ne kadar amansız davrandığını burada hatırlatmak bile gereksiz sanıyorum.

A. Dansoko: Lenin'in, burjuva ve revizyonist anlayışları eleştirme metodolojisi, bizzat bu metodolojinin algılama ve pratik eylem genel diyalektik-materyalist metodunun bir parçasını teşkil etmesi gerçeğine dayanmaktadır. Bu metodoloji, eleştirinin, sadece burjuva teorilerindeki iç çelişkileri ortaya çıkarmaya ve aynı zamanda bu teorileri yaratanların politik geriliklerini açığa vurmaya indirgenmesine imkân veriyor. Birincisi, yani

eleştirinin sadece burjuva teorilerindeki iç çelişkileri ortaya çıkarmaya indirgenmesi, idealist öğretilerin revizyonist obskurantizm⁽²²⁾ ve gerici politikayla bağlantısının önemini küçümsemek; ikincisi, yani eleştirinin burjuva teorilerini yaratanların politik geriliklerini açığa vurmaya indirgenmesi de, düşman ideolojinin teorik temelini eleştirmenin ateş alanı dışında bırakılması demek olur. Lenin'in eleştiri metodu, mantıki-felsefi yaklaşımın sosyal-politik yaklaşımı bağdaştırmaktadır. Ve son derece etkin olmasının nedenlerinden biri de budur.

R. Ştaygervald: Zaten Marksist felsefenin burjuva ve revizyonist düşmanlarını çileden çıkararak da onun bu muazzam gücüdür. Onların Marksizme yönelttikleri eleştiri ve hücumlarının en kaba ve temelsiz biçimlerinden biri de, Marksizmin tanımadığı ve sistemli olarak mücadele ettiği karşı görüş ve tutumları ona affetmeye kalkışmalarıdır. Açın «Materyalizm ve Ampiriokritisizm»i. Kitabın her sayfasının, fideizme ve dinsel obskurantizme karşı bir itham name, bir ceza hükmü olduğunu göreceksiniz. Ama bir de çağdaş İngiliz filozof ve sosyologu K. Popır'ın Marksizmi değerlendirmesini alın. Bu filozofun kalemi, diyalektik ve tarihi materyalizmi düpedüz bir ... dine çeviriyor. Neye dayanarak? «Eleştirisel rasyonalist Popır, bu soruya, «Marksist teorinin bütün yeni olgulara ilgisiz kalmış olmasına ve bütün kanıtları, söz oyunları'yle karşılayıp kabul etmesine dayanarak» diye cevap veriyor. Tek sözle, anti-komünist Popır'ı körleştiren sınıfsal nefret dumanı, XX. yüzyılda teorinin durmadan geliştiği ve zenginleştiği gerçeğini görmesine engel oluyor. Lenin Marksist teoriye, maddeyi-bilimin en yeni bulgularına uygunlukla belirleme gibi, sosyalist devrimin ilkönce tek ve ayrı bir memlekette üstün gelebileceği fikri vb. gibi, emperyalizm devrimin yeni koşullarına cevap veren önemli hükümler eklemiştir. Bunlar insanların eylemi üzerinde büyük etkiler yapan gerçek teorik bulgularıdır. Marks'ın, Engels'in, Lenin'in teorisi bilim dışı donuk bir dogma değil, yeni olaylara ve eğilimlere ilgi gösteren, bunları benimsiyen ve böylelikle kendi teorik zenginliğini kat kat artıran canlı bir öğretilerdir.

Popır, Marksizmi bir «din» sayarak, kendi kendine mikro-öngörü ve makro-öngörü⁽²³⁾ diye isim verdiği bilimsel öngörü için tarihi materyalizmin yetenekli olmadığını iddia ediyor. Bir agnostik ve yarı-pozitivist olan Popır, tarihin objektif kanunlarının kavranıp bilinmesi olanağını tanıımıyor. Ne var ki, bununla birlikte mikro-öngörü veya kendine özgü diğer deyimiyle «sosyal mühendislik» hakkını benimseyip saklı tutmasaydı, Popır belki daha ardıcıl sayılabilirdi. Netekim, kendisi burjuva-liberal ruhta bir aksak reformlar programı ileri sürdü. Bu cümleden olarak, sahibi bulun-

(22) Bilim ve ilerilik düşmanlığı.

(23) Birincisinde, nispeten kısa süreli sosyolojik öngörüler; ikincisinde, deyim uygunsuz eğer, gelecek tarihin ana gelişme eğilimlerinin genel olarak öngörülmesi sözkonusudur.

duğu «sosyal mühendislik» fikirleri Batı Alman sosyal-demokratları tarafından benimsendi ve FAC' de toplumsal-ekonomik hayatın 1985 yılına kadarki dönem için devlet-tek elbirliğiyle ayarlanmasına ilişkin hükümet programının temel dayanağı oldu. Dememiz o ki, Popır'ın iddia ettiği üzere geleceği öngörme kesinlikle imkânsız olsaydı, bu takdirde her türlü «sosyal mühendislik» deneyiminin suya düşmeye mahkûm olduğunu önce kendisinin itiraf etmesi gerekirdi.

Fakat bizi ilgilendiren, sorunun başka bir yönüdür, yani burjuva filozoflarının kendi illet ve eksikliklerini Marksizme yamamaya kalkışmalarıdır. Ve bu hususta Popır örneği gayet ilginçtir. İşte bakın, gerçekte tam da burjuva felsefesinin, kendi «fütürolog»larını teorik eseslarla ve makro-öngörü metodolojisiyle donatmaktan âciz olduğu görülmektedir. Bugün, Marksist teori, yalnız insanlığın yakın geleceği üzerine değil, aynı zamanda uzak geleceği üzerine de bilim ışığı tutabilen biricik öğretidir. Bu teori, bugün kapitalizmden sosyalizme geçmekte olan insanlığın toplumsal gelişme ve pratiğin genel yasallıklarını açıkça göstermekte, Marksist öngörünün bilimsellik ve doğruluğunu ispatlamaktadır.

V. Ruml: Bugün, burjuva teorik düşüncesinin yapısı, XX. yüzyılın başlangıcına kıyasla epeyce değişmiştir. Günümüzde, artık, Marksistlerin inceledikleri problemleri konu edinen ve Marksistlerin terminolojisine yakın terimler kullanan burjuva sözde Marksizmi gitgide daha moda olmaktadır. Vaktiyle, Lenin'in yazdığı gibi, «Marksizmin temel görüşlerinden tâvizler vermenin hazin şerefi revizyonistlere düşüyordu.»⁽²⁵⁾ Bugünse, galiba burjuva ideologları Marksizme görünürde yaklaşmakla bir şeref kazanmak ümidindedirler.

Demek oluyor ki, çağdaş ideolojik savaşta, Marksist kılığa bürünmeye hazır burjuva ve revizyonist anlayışlar geniş bir cephede at oynatıyorlar. Bunların birçoğu, devamlı reklâm edilen bir ortak çabada, Marksizmi «yetkinleştirme» çabasında birleşmişlerdir. Bu gibi akımlarla mücadele de, vaktiyle Lenin'in «Materyalizm ve Ampiriokritisizm» üzerinde çalışırken çözmeye çabaladığı ödev kadar önemlidir.

A. Dansoko: Bir örnek vereyim: Senegal'de, Sengor ve grubunun, kuruluş hareketine kendine özgü bir «zenci dünya görüşü» dayatma denemeleri, bazı Afrika ideologlarının «relativizasyon» (bağıntıcılık) yoluyla ve yersel koşullara uydurma bahanesiyle Marksizmi «yetkinleştirme» yönündeki ısrarları çabalarıyla atbaşı gitmektedir. Bu eğilim, Marksizmi yozlaştırmaya, onu çeşitli ve hattâ birbiriyle bağdaşmaz varyantlara bölmeye yöneliktir. Mahût «Marksizmde plüralizm», bu defa Afrikalı çehresiyle karşımıza çıkmaktadır. Bunun gerici özlüğünün açığa vurulması, ancak dünya görüşünde ve politikada Leninci partililik prensipi çıkış noktası yapılarak mümkün ve etkili olabilir.

(25) V. I. Lenin, Bütün eserleri, c. 18, s. 10.

I. Narski: Birçok burjuva ve revizyonist ideologlar, Marksizmin güya «açık» olduğu takdirde «yetkinleştirilebileceği»ni iddia ediyorlar. 1950-60 yıllarında Löfev, Kolakovski ve ortakları bu gibi düşüncelere kapılıyorlardı. M. Pruha «Marksizm ve felsefede doğrultular» başlıklı yazısında, Marksizmin, bünyesine, neo-pozitivist ve ezistansiyalist fikirler katılarak «sağlamlaştırılması» çağrısında bulunuyordu.⁽²⁵⁾ Doğrusu ya, Marksizmin «açık» olması sorununu ortaya atarak, bunu hiç olmazsa komünistlerin dünya görüşünü «yetkinleştirme» çabasıyla maskeleyemeye kalkışmayan azılı anti-komünist Popır'ın açık yürekliliğini belirtmeliyiz. Zira o, Marksist teorisinin temelinden baltalanması ve yok edilmesi için, bunun böyle yapılmasını gerekli bulduğunu açıkça söylemektedir.

İngiliz Marksist filozofu M. Kornfort, «Açık felsefe ve açık toplum» adlı kitabında, Marksizm-Leninizmin, yaratıcı biçimde geliştirilen canlı bir öğreti sıfatıyla, dünyayı bilimsel olarak tanıma ve bilmeyi, toplumsal pratik tecrübesini, halkların sosyal ve politik mücadele tecrübesini beraberinde getiren yeni'ye daima açık olduğunu inandırıcı biçimde göstermiştir. Bununla birlikte, Marksizm-Leninizm, her türlü düşman ideolojinin sızıntı ve etkisine daima kapalı olmuştur ve kapalı kalacaktır.

A. Dansoko: Lenin'in «Materyalizm ve Ampiriokritisizm»inin fikirleri ve metodolojisi, burjuva dünya görüşüne karşı, Marksizmin revizyonistçe tahrifine karşı mücadelede, dün olduğu gibi bugün de, önemli bir rol oynamaktadır. Lenin şöyle der: «Biz, Mahistleri, materyalizmin biçimini eleştirme bahanesiyle kolları sıvayıp, onun özlüğünü değiştirmeyi amaçlayan düpedüz revizyonist tutumlarından ötürü yeriyoruz ...»⁽²⁶⁾ Lenin'in bu sözlerinde, Marksizmi «onarma», «tamamlama» gibi yeltenişlerle karşılaştıkça – ki günümüzde böyle denemeler sayısızdır –, olağanüstü bir ideolojik uyanıklık gösterilmesini öğütleyen son derece önemli bir metodolojik yönerge vardır. Marksist-Leninist teorisinin esaslarından şu veya bu biçim ve ölçülerde tâvizlerde bulunmayı haklı göstermeye yönelik hiçbir gerekçe saygıyla karşılanamaz.

Lenin'in eserinin bir diğer önemli karakter çizgisini, onun bütün dokusuna sinen ve her şeyden önce en güç felsefi sonuçlamaların bile bilgi durumu pek yeterli sayılamıyacak okuyucuların da anlayabilecekleri bir biçimde verilmiş olmasında kendini gösteren demokratizmini belirtmek de yerinde bir kadirşinaslık olur. Bu da, kendiliğinden, günümüzde bütün dünyada milyonlarca insanın dünya görüşünü oluşturan Marksist-Leninist felsefenin bir başarısıdır.

«Materyalizm ve Ampiriokritisizm» etrafında, Lenin'in felsefi düşüncesi etrafında olagelen ve bugün de yürütülmekte olan ideolojik mücadele, tecrübe olarak, genellikle şu gerçeği ortaya koyuyor: İnsan bilincini, gerici

(25) Praxis, 1967, s. 2.

(26) V. I. Lenin, Bütün eserleri, c. 18, s. 266.

ve tutucu dünya görüşünün bukağılarından ancak diyalektik materyalizm azat eder. Ve insan, ancak felsefede Leninci prensiplere göre adım attığı takdirde, ancak diyalektik materyalist dünya görüşüne bağlı kaldığı, bunu ideolojik düşmanlarımızın hücumlarından aktif olarak koruyup savunduğu takdirde, gerçek bir Marksist devrimci, gerçek bir komünizm savaşçısı olabilir.

Diyalektik ve tarihi materyalizm derinine bir devrimci teoridir. Diyalektik ve tarihi materyalizm fikirlerinin yığınlarca kavranıp benimsenmesi, onların politik bilinçlenme ve olgunlaşmalarına set çeken birçok ideolojik engelin bertaraf edilmesini kolaylaştırmaktadır.

Komünist ve işçi partileri teori sorunlarına daima birincil bir önem vermişlerdir ve vermektedirler. 1969 Yılı Uluslararası Danışma Toplantısı şunları belirtmiştir: «Marksist-Leninist teori ve bu teorinin somut koşullara göre uygulanışı, nerede eylem gösterdiklerine bakmaksızın bütün dünya devrimci hareketi birliklerinin karşılaştıkları sorunlara bilimsel çözüm yolları bulunmasına yardım etmektedir.»⁽²⁷⁾ Lenin'in felsefi düşüncesi, klâsik eseri olan «Materyalizm ve Ampiriokritisizm»in fikirleri, uluslararası komünist hareketinin paha biçilmez teorik hazinesi, ideolojik savaş silâhıdır.

(27) «Komünist ve İşçi Partileri Uluslararası Danışma Toplantısı», Moskova, 1969, s. 45.

Tekellerin at oynatma alanı

Horst Schmitt

Batı Berlin Sosyalist Birlik Partisi
Yönetim Bürosu ve Sekreterliği üyesi

Batı Berlin'le ilgili olarak harp içinde kamuoyunun bütün dikkatini üzerinde toplıyan politik tartışmalar, bu şehrin uluslararası statüsüyle bağlı sorunları kapsıyordu. Bunun yanında şehrin iç hayat problemleri âdeta gölgede kalıyordu.

Batı Berlin'in 2,2 milyon kadar nüfusu var. Yüklü bir ekonomik potansiyele sahip olan bu büyük şehir, emek ile sermaye arasındaki çelişkiler atmosferi içinde yaşıyor. Bu nüfusun 900 binden fazlası emeğini kiralıyarak geçiniyor. Burada sanayi üretimi hacmi (yılda 30 milyar mark dolayında), BMT üyesi ülkelerin yarısındaki sanayi üretiminden daha fazladır. Fakat işçi sınıfı, politika ve ekonomi üzerinde, şehrin hayatı üzerinde hissedilir bir etki yapma olağından yoksundur.

Bundan ötürü, Batı Berlin Sosyalist Birlik Partisi, sosyal-demokratlarla, HDB üyesi emekçilerle, partisiz işçilerle, öğrenci ve işçi gençlikle, devlet-tekelle düzenine karşı olan herkesle, kuvvetler dengesinde işçi sınıfı ve diğer emekçi tabakalar yararına kesin bir değişim yaratarak, barışın ve gerginlikleri azaltmanın düşmanı olan unsurların eylemini bertaraf etmek üzere işbirliği yapmayı başlıca ödevi saymaktadır.

Seçkinlerin egemenliği

Batı Berlin'de ekonomik ve politik egemenlik hiçbir zaman bugünkü kadar küçük bir grup büyük kapitalistlerin elinde toplanmış değildir.

Alman Sendikalar Birliği Ekonomi Enstitüsü'nün verilerine göre, FAC ve Batı Berlin ekonomisi 130 kadar büyük sanayi işletmesinin, dev bankanın, ticaret ve sigorta kumpanyasının egemenliği altındadır. Neyin üretileceği ve nerelere sermaye yatırılacağını bunlar kararlaştırmaktadır. Ne gibi işletmeler açılacağı, hangi işletmelerin kapatılacağı ve nerede eksik iş haftası uygulanacağı da bunların kararına bağlıdır. Bunlar fiyatları tesbit etmekte ve kârları bunlar paylaşmaktadırlar. İşte H. Kvandt, H. Abs, O. Volf ve Siemens ailesi gibi kapitalistler, bütün ekonomik ve politik egemenlik kaldıraçlarını ellerinde tutan bu seçkinler grupuna dahildirler.

FAC ve Batı Berlin'deki müesseselerin yüzde 7,2'sinde tüm işçi ve memurların yüzde 70'i çalışmaktadır.

Bankalardaki hisse senedi ve mevduatın yüzde 90'ı, yüzde 0,8 ailenin elinde bulunmaktadır. Pek çok övülen «serbest pazar ekonomisi», pratikte, konserlere, ekonomi üzerinde sınırsız bir egemenlik sağlıyor. Son 10 yıl içinde «Tyssen», «Hoesch AG», «Krupp» ve «Salzgitter» gibi dört dev çelik dökümü sanayiinde paylarını yüzde 58'den yüzde 90'a çıkarmışlardır. Dört otomobil konserni FAC ve Batı Berlin iç pazarının hemen hemen yüzde 90'ını kontrolü altında bulundurmaktadırlar.

«Siemens», «ARG Telefunken», «Bosch» ve «IBM» konsernleri elektrik cihazları pazarının yüzde 50'sini ellerinde tutmaktadırlar.

Son 10 yıl zarfında 50 en büyük firma sanayi üretimindeki payını hemen hemen yüzde 50 artırmışlardır. Bunlardan 8'i tüm FAC ve Batı Berlin dış ticaretinin yüzde 25'ini kontrolleri altında bulundurmaktadır.

Bunlar, okul ve öğrenim için ayırdıkları ödeneklerden çok daha fazlasını reklâma harcıyorlar.

Kapitalist yoğunlaşma, ekonominin ve toplumun gitgide kontrolsüz tekellerin egemenliğine tabi olmasına yol açıyor. «Sosyal partnörlük» yalanı, artık usandıracak kadar tekrarlanan «işçi elinde mal-mülk birikimi» şiarı kapitalist toplumun sınıfsal karakterinde bir şey değiştirebilecek durumda değildir. Bunların goygoycularının hiçbir mârifeti, artık emek ile sermaye arasında, halkın menfaatleri ile tekellerin çıkarları arasındaki çelişkileri gizliemez. Sözümona «halk hisse senetleri», «tarife sözleşmeleri» vb. yardımıyla de toplumdaki gelir dağılımında her hangi bir değişiklik sağlanamaz. Gerçekte bütün bu plânlar konsernlere ve tekellere hizmet etmektedir. Öyle ki, bankalar işçi tasarruflarını işletmeye giriştikçe, konsernlere ve tekellere ek kredi kapıları açılmakta veya bunlar işçilerin küçük hisseler halindeki paralarını doğrudan doğruya kullanmaktadırlar.

«Âdil dağılım» uydurması

Eski sosyal-demokrat Ekonomi ve Maliye Bakanı K. Şiler'in, işverenlerle işçiler arasında ulusal gelir artışı dağılımında «sosyal simetri» vaadi, pratikte simetrisizlik olarak kendini gösterdi. Sosyal-demokrasinin sağcı önderleri tarafından reklâm edilen «âdil mülk dağılımı», düne kadar olduğu gibi, bugün de bir uydurma ve hayaldir.

İşte bu nedenle, Batı Berlin işçilerinin sık sık hoşnutsuzluklarını belirttikleri görülüyor. İşçi sınıfının bir kısmı, özellikle gençlik, kapitalist düzenin doğrudan doğruya kuruluş temellerini eleştiriyor. Sınıf bilinçleri giderek artan işçiler, kendi gerçek durumlarını ve gerçek menfaatlerini daha iyi anlamaya başlıyorlar.

Konserlerin durmadan güçlenmesi koşulları altında, işçi sınıfının işletmelerde, ekonomide ve toplumda haklarını elde etmek üzere yığınsal bir mücadeleye girişmesi gerekiyor. Zira burada artık yalnızca işçinin kendisini şahsen ilgilendiren sorunların çözümüne katılma hakkı değil, aynı zamanda üretim konseylerinin ve sendikaların bir bütün olarak üretimin yönetilmesine katılma, konsernlerin yatırımlarının, fiyatların ve kazançların kararlaştırılmasında söz sahibi olma, bütün Batı Berlin ekonomisini kontrol edebilme hakları da sözkonusudur. Ve hemen belirtmeliyiz ki, bu istek, şehir toplumsal ve ekonomik hayatının demokratik temel üzerinde örgütlenmesini, sosyal ilerleme ve barış politikası güdülmesini öngören anayasanın hükümlerine tamamen uygundur.

Fakat demokrasi ve sosyal ilerleme tekellerin umurunda değildir. Tekeller, emekçilerin ve üretim konseylerinin haberi olmadan, atelyelerde ve hattâ bütün işletme ölçüsünde işlerine geldiği gibi eksik iş haftası uygulama, kapatma veya işletmeleri büsbütün FAC'ye kaldırma kararları almaktadırlar. Netekim, konsern sahipleri bütün önemli bilimsel araştırma laboratuvarlarını Batı Almanya'ya aktarmışlardır. Metal-İş Sendikası Yönetim Kurulunun geçen yılki raporunda, bu durumun, Batı Berlin'den FAC'ye bu gibi sanayi işletmeleri aktarmalarının olumsuz sonuçları enine-boyuna belirtilmektedir.

Son 11 yıl içinde, işverenler, teknik yenilikler dolayısıyla, yüksek vasıflı işçi gerektiren 47 bin çalışma yerini kapatmış, yani bu kadar yüksek vasıflı işçiyi açıkta bırakmışlardır. Ücret azaltmaları ve tarife ayarlamaları, çalışma hız ve şiddetini daha da artırmalar bütün işletmelerde günlük olaylar halini almıştır. Nispeten daha yaşlı işçilerin ve görevlilerin işsiz kalmaları tehlikesi giderek büyümektedir.

Bugün Batı Berlin FAC ekonomisinin bir sanayi eklentisi haline getirilmiş bulunuyor. Artık yirmi yıl var ki, ASBP bu şehrin yönetici partisidir. Fakat gerek Milletvekilleri Kamarası, gerekse sosyal-demokratların yönetimindeki Senato, bu kötü gidişe karşı her hangi bir alternatif ileri sürmemekle kalmamış, üstelik buna aktif olarak yardım edegelmiştir.

Kazanç helezonu

Batı Berlinde pahalılık alabildiğine artmaktadır. Senatonun resmi istatistiklerine göre, 1971 Martından 1972 Martına kadar hayat pahalılığı yüzde 5,8 oranında artmıştır. 1972 Martından sonra ev kiralaları ve fiyatlar daha çok artmıştır.

Bunun nedeni, büyük tekellerin kazançlarını artırma çabalarıdır. Son zamanların bütün gelişmesi, partimizin program deklârasyonunda belirttiği bir hükmün doğruluğunu apaçık göstermiştir. Şöyle ki, partimiz bu program deklârasyonunda, işçiyi daha fazla bir şey vermek isteyenini, bunu

ancak tekellerin ve büyük sermayenin cebinden alarak yapabileceğini ileri sürmüştür. İşçiler buldukları yaşama düzeyini ancak ücret artırımını için mücadele ederek koruyabilir ve yükseltebilirler.

Tekellerin sahipleri ve onların eli altındaki basın, daha yüksek gündelik isteklerinin güya yeni sermaye yatırımları olanaklarını tehdit ettiğini, işsizlik tehlikesi yarattığını ve «ekonominin gelişmesi üzerinde olumsuz etkiler yaptığı»nı iddia etmektedirler. Alman Sendikalar Birliği Başkanı G. O. Feter, patronların bu tezine karşı bir hayli ciddi hücumlarda bulundu. Feter, sermaye yatırımlarını artırma fikrinin kendisini bile, önünde, eğitim sistemini, vergi sistemini yenileme, doğal çevreyi koruma vb. gibi hayati reformların kurban edildiği bir tapınak haline getiren ekonomi politikasını şiddetle suçladı.

Resmi verilere göre, «Siemens» konserininin 1967-68 yılı toplam geliri 8,9 milyar mark iken, 1970-71 mali yılında 14,9 milyar mark'a yükselmiştir. Fakat bu konserinin ödediği vergi 474 milyon mark'tan 375 milyon mark'a düşmüştür. Başka bir sözle bu konserinin gelirleri yüzde 60 oranında artmış, ödediği vergiler ise yüzde 21 oranında azalmıştır.

Emekçilerin bu isteklerine karşı tekellerin gösterdikleri direnişin, çalışma yerlerini koruma çabasıyla veya ikiyüzlülükle sözünü ettikleri «genel refah»a ulaşma arzusuyla bağdaşmazlığı apaçık ortadadır. Genel refah yerine, yalnız tekellerin kazançları hızla artmakta ve üstelik konserler çok geniş kapsamlı vergi imtiyazlarından yararlanmaktadırlar.

Alman Ekonomisi Genel Komitesi'nin ileri sürdüğü en yeni «gösterge»ler gayet anlamlıdır. Bu verilere göre, patronlar 1972 yılında kazançlarını ve sermaye gelirlerini yüzde 14 oranında artırmayı öngörmüşlerdir. Bunun yanı sıra, fiyatlarda görülecek yüzde 4,5 oranında yeni yükselişe karşılık, işçilerin ancak yüzde 6,5 ücret artışıyla yetinmelerinin sağlanması düşünülmüştür.

Yığınların satınalma gücünün artması, şimdiye kadar hiçbir zaman ve hiçbir yerde bunalımlara yol açmamıştır. Bunalımların nedenleri, kapitalist düzene özgü çelişkilerde, her şeyden önce üretimin toplumsal karakteri ile kapitalistçe benimseme özel biçimi arasındaki çelişkide gizlenmektedir.

Partimiz, daima, ücret cetvelleri ve târifelerinin yükseltilmesini sağlamanın, emek ücreti alanında aktif bir politika izlemenin, işçi sınıfının tekeli sermayeye karşı mücadelesinin önemli bir organik parçası olduğu görüşünü çıkış noktası yapmıştır ve bugün de bu görüşle hareket etmektedir. Batı Berlin komünistleri aynı görüşü bundan böyle de savunacak, kesinlikle emekçilerin yanında yer alacak ve onların sendikalarıyla birlikte savaşacaktır. Tekelci sermayenin entrikaları ancak işçilerin örgütlü ve birleşik aktif eylemleriyle suya düşürülebilir.

Patronlar daha çok vergi verebilirler. Onların genel geliri, bizzat konserlerin verilerine göre, yalnız 1970-71 yılında 173,3 milyar mark'tan 185 milyar mark'a çıkmıştır. Konserlerin bilânçolarında iş ücreti ödemeleri yıldan yıla azalmaktadır.

Son 10 yıl içinde «Siemens» konserininin genel gelirlerinde ücretlerin oranı yüzde 34,5'ten yüzde 32'ye düşmüştür. 1967 yılında Batı Berlin madden sanayiindeki gelirlerin yüzde 30,5'ini teşkil ederken, 1970'in ilk yarısında bu oran yüzde 28,1'e düşmüştür.

Eğer FAC'de ve Batı Berlin'de işçilerin ve görevlilerin ücretleri de kapitalistlerin kazançları nispetinde artsaydı, 1968-70 yıllarında emekçilerin eline 19,3 milyar mark daha fazla para geçmesi gerekirdi. Gerçekler, ortada yalnız «kazanç-fiyat helezonu» mevcut olduğunu, «ücret-fiyat helezonu»nun ise kayıplara karıştığını göstermektedir.

Kısacası, patronların «kesintiler yükünün artması»ndan, iş ücretlerinin yükseltilmesinden yakınmaları aldatmaca bir sızlanmadan başka bir şey değildir. Ama Batı Berlin işletme ve fabrikalarında sömürünün alabildiğine arttığı aldatmacasız bir gerçektir. Senato'nun Temsilciler Meclisi'ne verdiği ekonomik hesap raporuna göre (Mart 1972), şehrin bütün sanayi sisteminde çalışanların sayısı 1971'de yüzde 4,2 azaltılmışken, bu sanayi genel üretimi yüzde 2 oranında artmıştır. Raporda şöyle denilmektedir: «İstihdamın azaltılmasıyla birlikte üretimin genişletilmesi, sanayide emek verimliliğinin bir hayli yükseltilmesine yol açmıştır. Bunun yanı sıra, iş saati başına yüzde 9,1 olan üretim artışı, FAC'deki artışı (yüzde 5,6) hissedilir derecede aşmış bulunmaktadır.

«Siemens» konserininin son 5 yıl içinde işçi başına istihsal ortalaması 36 bin mark'tan 50 bin mark'a yükselmiştir. Konserinin 1970-71 ekonomik yılı safi kârı bir öncesine kıyasla 213 milyon mark'tan 238 milyon mark'a çıkmıştır.

«AEG Telefunken» de işçi başına istihsal ortalaması 1966-71 yılları arasında 29 bin mark'tan 60 bin mark'a yükselmiştir. Konserinin Batı Berlin'deki personeli 1970-71 yılında yüzde 8 oranında azalmış, fakat gelirleri yüzde 9 oranında artmıştır.

«Babcock» firmasınının Batı Berlin'deki «Borsig Werk» işletmelerinde işçi başına istihsal ortalaması bir yılda 33 bin mark'tan 53 bin mark'a yükselmiştir. Aynı zamanda rasyonalizasyon neticesinde bin çalışma yeri kapanmış, kârlar ise yüzde 22 oranında artmıştır.

Gerçek durum, işçinin 8 saatlik işgününün yalnız bir buçuk saatinde «kendisi için», geri kalan altı buçuk saatte de patron ve tahsildar için çalıştığını gösteren ekonomik hesapların ne kadar doğru olduğunu bir kez daha ortaya koymaktadır.

ASDP'nin, «herkese rahat bir geçim ve refah», «kararlı fiyatlar» ve işçiler yararına reformlar gibi seçimönü vaatleri hep kâğıt üstünde kalmaktadır. Batı Berlin Senatosu, eğitim, sağlık sistemlerini iyileştirmek,

doğal çevre korunmasını sağlamak ve diğer sosyal tedbirleri gerçekleştirmek için güya ödenek bulamıyormuş gibi görünmeye çalışıyor. Biz de şöyle diyoruz: Gerekli ödenek, şu konserlerin vergi imtiyazlarına artık bir son verildiği ve Batı Berlin de kazanç avcılarının özel avlanma alanı olmaktan çıkarıldığı takdirde, rahat rahat bulunacaktır. 1960–70 yıllarında Batı Berlin bütçesinde vergiler genel toplamında korporasyonlardan alınan vergilerin payı yüzde 9,5'ten yüzde 5,7'ye düşmüştür. Buna karşılık işçi ve memurlardan alınan vergilerin payı yüzde 11,8'den yüzde 23'e yükselmiştir.

Çıkış yolu

İşçi sınıfı, büyük sermayeye karşı savaşta kendisine düşen tarihsel ödevi, ancak tekellerin egemenliğine karşı köklü toplumsal dönüşümler uğrunda kesinlikle ve sıkı bir birlik ve dayanışma halinde mücadele yürüttüğü takdirde şerefle yerine getirebilir.

Partimizin kanısınca, Batı Berlin'in somut koşullarında anti-monopolist savaş, tekellerin egemenliğine ve gericiliğe karşı, demokrasi ve ilerilik için; iş ücretleri alanında aktif bir politika güdülmesi için; ekonomide ve toplumda işçi haklarının gerçekleştirilmesi için; üretimin yönetilmesine işçilerin, üretim konseylerinin ve sendikaların katılma, yatırımları, fiyatları, kazançları ve gelirleri kontrol etme haklarının sağlanması için; eğitim-öğretimin içeriğinde ve hedeflerinde toplumsal ve bilimsel-teknik ilerlemenin menfaatlerine uygun köklü değişiklikler yapılması için; tekellerin, konserlerin ve büyük aksiyonerlerin vergi imtiyazlarına son verilmesi için; vergilerin yeniden dağılımından elde edilen ödeneklerin sağlık ve eğitim ihtiyaçlarına harcanması vb. için işçilerin ve bütün emekçilerin yürüttükleri yığınsal hareketin enine boyuna geliştirilmesi anlamına gelmektedir.

Biz partimizin bütün üyelerini ve taraftarlarını, işçilerin isteklerinin gerçekleştirilmesi uğrunda ısrarla mücadeleye yöneltiyoruz. Tekelci sermayeye ve onun başlıca partisi olan HDB'ne karşı mücadelede, işçi sınıfının eylembirliğinin sağlanması ve güçlendirilmesi bir zorunluktur.

Büyük sermaye, emekçilere karşı tepeden inme ve planlı bir sınıf mücadelesi yürütüyor. Bu sermaye, her şeyden önce, işçileri ve sendikaları korkutmaya, yıldırma çalışıyor. Bir yandan da, burjuvazi, sermaye ile emek arasında «sınıfsal uyum», «sosyal partnörlük», «uyumlu eylemler» gibi lâkırdılarla, güya herkesin selâmetini düşündüğü izlenimini uyandırmaya çalışıyor. Bu görünüşüyle de, kapitalizmin artık «sosyal gelişme yeteneğine sahip» bir düzen adını hak ettiğini iddia eden sağcı sosyal-demokrat önderlerin desteğini kazanıyor.

Biz buna şöyle cevap veriyoruz: Kapitalizm varoldukça, işçiler ancak çetin bir sınıf savaşı yürüterek başarıya ulaşabilirler. Netekim, sekiz saat-

lik işgünü böyle elde edilmiş, toplumsal yardım üretim konseyleri kurulması hakkı da bu yoldan kazanılabilmıştır. Ve bugün, işçiler, ücretlerinin artırılması ve durumlarının iyileştirilmesi isteklerini de ancak bu suretle savunabilirler. Egemen sınıf hiçbir şeyi gönül rızasıyla vermez. Onun elinden her şeyin kuvvete başvurusu, mücadeleyle sökülüp alınması gerekir.

Kapitalizm yalnız «Krupp» ve «Flick», «Kvandt» ve «Siemens» ailelerini, işçilerin emeğinden milyarlar sızdırıp yığan ve toplumun ekonomisinde kilit noktalarını tutan büyük aksiyonerleri ve gelir sahiplerini nimetlere boğmaktadır. Emekçiler ise, halkın ezici çoğunluğunu teşkil etmelerine ve bütün değerlerin yaratıcısı olmalarına rağmen, işletmelerde, ekonomide ve toplumda olağanüstü önemli kararların alınmasına katılma, eğitim ve kültür nimetlerinden gereği gibi yararlanma haklarından yoksun edilmişlerdir. Böyle bir toplumsal düzende kazanç egemendir, kazanç yöneticidir ve büyük sermayeye hizmet de biricik iyilik ölçütüdür.

Bu duruma son verebilecek ve bütün değerler için insan emeğinin ölçüt olacağı âdil bir toplum düzenine yol açabilecek olan biricik güç işçi sınıfıdır.

Bu yolda, tekellerin egemenliğinin, politika ve ekonomi üzerindeki etkilerinin sınırlanması, aktif anti-empyalist çıkış ve eylemlerin geliştirilmesi, ilk ciddi adımı teşkil etmektedir.

Batı Berlin Sosyalist Birlik Partisi, Batı Berlin Anayasası demokratik prensipleri gereğince, her yurttaşta demokratik temele dayanan hürriyet ve hakların sağlanacağı, toplumun ve ekonominin yenibaştan kurulacağı, sosyal ilerlemenin ve barışın hizmetine koşulmuş politikanın da, büyük sermayenin çıkarlarına göre değil, halkın ezici çoğunluğunun menfaatlerine göre belirleneceği bir düzenin yaratılmasından yanadır ve bu uğurda mücadele etmektedir.

Gerici bir fikrin iflâsı

Siyonistler Yahudi kitlelerini nasıl aldatıyorlar

Wolf Ehrlich

Siyonizm, emperyalist devletlerin tekelci çevreleriyle sıkı bağları olan büyük Yahudi burjuvazisinin çıkarlarını dile getiren gerici bir ideolojidir.

Yakın Doğu'da siyonizm, İsrail egemen çevrelerinin Arap halklarına karşı ve özellikle Filistin Arap halklarına karşı yöneltilmiş yayılımcı ve istilâcı politikasında, bu çevrelerin anti-sovyetizm ve anti-komünizmde tecessüm etmektedir.

Siyonizm, birçok örgütten meydana gelen geniş bir sistem tarafından hayata uygulanmaktadır. O, emperyalizmin global stratejisinin önemli bir aracıdır ve aktif bir şekilde sosyalist devletler topluluğuna, uluslararası komünist ve işçi hareketine, halkların ulusal kurtuluş savaşına karşı çıkmaktadır.

Siyonizm, emekçi Yahudileri doğru yoldan saptırmak ve aldatmak, onları Yahudi burjuvazisinin etkisi altına almak için ideolojik ve politik bir araç olarak kullanılmaktadır. Tabii, siyonizm fikirleri, siyonizmin emperyalist, gerici burjuva mahiyeti örtbas edilerek emekçilere cazibeli bir şekilde sunulması gerekiyordu. Bu ödevi esas itibarıyla «Yahudi sorununu siyonizm çözecektir» iddiası yerine getirmektedir.

Bu yazıda ben siyonizmin başlıca dogmalarının esassızlığını göstermekle yetineceğim.

Yahudileri diskriminasyon ve kovuşturmalardan kurtarmak siyonizmin başlıca iddiası olmuştur. Hatırlanacağı gibi, politik siyonizmin yaratıcısı sayılan T. Herzl'in 1896 yılında çıkan broşürü «Yahudi devleti, Yahudi sorununun modern çözümü» adını taşıyordu. Herzl'in fikrinde, Yahudi sorunu, anti-semitizm, Yahudilerin diğer halklar arasında meydana getirdikleri azınlık statüsünden doğmaktadır. O şöyle yazıyordu: Belirli sayıda Yahudinin yaşadığı her yerde Yahudi sorunu vardır. Eğer böyle bir sorun yoksa o zaman bu sorun göç sırasında Yahudilerin kendileri tarafından getirilmektedir. Tabii biz kovuşturmalara tabi tutulmadığımız yerlere göç ediyoruz. Fakat orada bizim varlığımız kovuşturmalara sebep oluyor.»⁽¹⁾

Herzl'in ana fikri şundan ibarettir: Yahudiler ve Yahudi olmayanlar tarih nasıl gelişirse gelişsin hiçbir zaman birbirleriyle barış içinde yaşamazlar. Bundan şu mantıklı sonuç akla gelmektedir: Yahudiler ve Yahudi olmayanlar anti-semitizme ve ırkçılığa karşı birlikte savaşamaz ve savaşmamalıdır, yani birbirlerinden ayrı yaşamalıdır. Yahudiler, va-

(1) T. Herzl, The Jewish State, Engl. ed. New York, 1946, p. 75.

tanları olacak olan bir ülkeye, tercihan Filistin'e yerleşmelidirler. O zaman Yahudi sorunu diğer ülkelerde derhal ortadan kalkacaktı. Herzl şöyle yazıyordu: «Göç yavaş yavaş, herhangi bir karşılık olmadan geçecek ve onun başlangıcı anti-semitizmin sonu olacaktır.» «Biz, planlarımızı gerçekleştirmeye başlayınca anti-semitizm derhal ve ebediyen ortadan kalkacaktır.»⁽²⁾

1897 yılında siyonistlerin Birinci Kongresinde Herzl bu fikirleri şöyle özetliyordu: «Yahudi sorunu, ancak Yahudilerin geniş bir şekilde göç etmesi ve ülkeye ahali yerleştirilmesiyle çözümlenebilir.»⁽³⁾

Çoğu defa tumturaklı sözlerle süslenen siyonist fikirlerin özü budur. Siyonistlerin lideri ve daha sonra İsrail başbakanı olan David Ben-Gurion 1944 yılında şunu açıkladı: «Yahudi devriminin doktrini Galut'a⁽⁴⁾ teslim olmak değil, onu ortadan kaldırmaktan ibarettir... Ve bu hedefe ulaşabilmek için yalnız iki çıkar yol vardır: sürgünleri vatanlarına toplamak ve bağımsızlık.»⁽⁵⁾ Dünya Siyonist Örgütünün 1968 yılında yapılan 27. Kongresinde kabul edilen program belgesinde, düzeltilen Kudüs Programının başlıca ödevlerinden biri şöyledir: «Yahudi halkının birliği ve İsrail'in tüm hayatındaki merkez yeri; Yahudi halkını onun tarihi vatanına, İsrail'in topraklarına toplamak.»⁽⁶⁾

Siyonistlerin bu «teorik» düşüncelerine karşı Marksistler ne ileri sürüyorlar? Marksistler, çeşitli kapitalist ülkelerde ulusal sorun ve bu arada Yahudi sorunu var olduğunu inkâr etmiyorlar. İsrail Komünist Partisinin 16. Kongresinde alınan kararda Yahudi sorununun uluslararası bir sorun olarak var olduğu iddiası reddedilmekte ve bunun bir sıra kapitalist ülkede «Yahudilerin Yahudi oldukları için ayırımı, kovuşturulması ve hattâ imhası (özellikle Nazi rejiminde) sorunu olarak» saptanmaktadır. Kararda devamla şöyle denilmektedir: «İşte bunun için Yahudi sorununun çözümü, Yahudi kitlelerini sınıfsal-sömürücü toplumda kendini çeşitli biçimlerde gösteren anti-semitizmden kurtarma sorunudur.

Anti-semitizmin var olması Yahudilerin ve Yahudi olmayanların arasında doğuştan bir geçimsizlik olduğundan dolayı değildir. Anti-semitizmin sosyal bir temeli vardır. Proletarya ve onun müttefiklerinin verdiği şiddetli sınıf savaşları sırasında, özellikle devrimci çoğunluk döneminde burjuvazi, ırkçılığı ve bu arada anti-semitizmi, emekçileri sınıf savaşından uzaklaştırmak, onları başka ulusal, etnik ve dini gruplara mensup insanlara karşı yöneltmek için kullanmaktadır. Bunun için anti-semitizmle savaşın yolu şudur: emekçiler – Yahudiler ve Yahudi olmayanlar – demokrasi uğrunda gerici burjuva rejimlerine karşı eylemlerini elbirliğiyle yürütmeli-

(2) T. Herzl, The Jewish State, Engl. ed. New York, 1946, pp. 83, 156.

(3) Encyclopedia Judaica, Vol. 16, Jerusalem 1971, p. 1163.

(4) «Galut» veya «Diaspora, Filistin» toprakları dışındaki Yahudi cemaatlerini kasteden siyonist terimdir.

(5) The Zionist Idea, pp. 609–610.

(6) Encyclopedia Judaica, Vol. 16, p. 1178.

dirler. Anti-semitizm de dahil olmak üzere, ırkçılık ancak onun sosyal kökenlerini kazıyarak, sınıfsal sömürüye son vermek ve sosyalist bir toplum kurmak suretiyle ortadan kaldırılabılır. Ulusal sonunu ve bu arada Yahudi sorununu kökünden çözümlenmeye yalnız sosyalizm muktedirdir.

Yahudi sorununun «çözümü» hakkındaki siyonist doktrinin temelinde Yahudileri Filistin'de emniyetli ve rahat bir hayatın beklediği iddiası yatmaktadır. Tarihsel pratik bu vaadin bir yalandan ibaret olduğunu ispat etmiştir.

İsrail devleti, orada yaşayan Yahudilere barış ve güvenlik sağlamış mıdır? Yahudi halkının devamlı olarak böylesine şiddetli bir gerginlik içinde yaşadığı İsrail gibi dünyada başka bir ülkenin daha olduğunu söylemek güçtür. 1956 yılında Mısır'a karşı girişilen İngiliz-Fransız-İsrail saldırısından sonra bu gerginlik artmış, İsrail'in Haziran 1967 yılında komşu Arap ülkelerine karşı giriştiği saldırıdan sonra ise, bugünkü son derecesini bulmuştur. Son haberleri dinlemek üzere her saat radyosunu açan sıradan İsrailinin aklından şunlar geçmektedir: «Belki yine bir şeyler olmuştur.»

İsrail egemen çevrelerinin siyonist saldırgan ve yayılma politikası gerginlik yaratmakta ve barışı tehlikeye koymaktadır. Bugün analar, işgal edilmiş Kantara ve Kuneytra bölgelerinde bulunan oğullarının hayatı için daimi korku içinde yaşadıkları bir zamanda Herzl'in «Ana yurttan barış» (?) hakkındaki sözleri kulağa mukaddesata küfür gibi gelmektedir.

Bugün İsrail devletinin Amerika Birleşik Devletleri emperyalizmine, onun global stratejisine, «Fantom»larına, dolarlarına ve istikrazlarına olan bağlılığının arttığı bir zamanda Herzl'in «Biz özgür insanlar olarak yaşayacağız» (8) sözleri de çok mantıksızdır. İsrail egemen çevrelerinin saldırgan politikası, İsrail emekçilerinin zaten ağır olan sosyal ve ekonomik durumunu daha da kötüleştirdi. 1971 yılında harp masrafları devlet bütçesinin hemen hemen yarısını ve gayri safi milli gelirin % 30'undan fazlasını yutmıştır. Saldırı politikası, İsrail'in ekonomisinde harp sektörünün hızla gelişmesine, ekonominin kilit noktalarının, herşeyden önce elektronik, kimya ve metalurji sanayilerinde yabancı sermayenin sıkı kontrolünde olmasına yol açmıştır. Ülkede enflasyon artmakta, reel ücretler düşmekte, fiyatlar yükselmektedir. 1971 yılında geniş tüketim malları fiyatlarında % 20–25 oranında bir artış olmuştur. Sosyal Sigortalar Devlet Dairesinin verilerine göre bundan iki yıl önce şehirlerde 132 bin aile, veya yaklaşık olarak 520 bin kişi, yani şehir halkının dörtte biri yoksulluk içinde, veya yoksullukla karşı karşıya yaşıyordu. Bu ailelerin ancak % 11'i Sosyal İşler Bakanlığının yardım almaktadır. İsrail Komünist Partisinin 17. Kongresinde kabul edilen belgelerde son yıllarda ülkede sınıfsal sömürünün şiddetleşmesi, reel ücretlerin düşmesi ve yoksulluğun artmasının asıl sebebi hükümetin

(?) T. Herzl, The Jewish State, p. 157.

(8) Ibidem.

işgal ve saldırıya devam etme politikasına, büyük miktarda harp masraflarına ve yabancı sermaye ile olan sıkı işbirliğine bağlıdır denilmektedir.

Siyonizm doktrininin başarısızlığını siyonistler kendileri de açıkça kabul ediyorlar. Siyonist yazar ve gazeteci A. Eilon «İsraililer» adlı kitabında şunu açıklıyor: «Günümüzde Yahudi olarak Yahudilerin hayatı, herhangi bir yere kıyasla İsrail'de daha büyük bir tehlike karşısında bulunmaktadır.» (9) 1971 yılının Ekim ayında Tel-Aviv'de düzenlenen bir sempozyumda Prof. A. Rubinstein ise şunları söylemiştir: «Siyonizm Yahudilerin durumunu normalleştirmeye çalışmıştır . . . Bu, konkre ifadesini ilk siyonistlerin eserinde bulmuştur. Onlar, Yahudiler ile Yahudi olmayanlar arasında ilişkilerin doğurduğu kompleksleri ortadan kaldırmak istiyorlardı. Bu istek o kadar içten ve aşırıydı ki, siyonist liderler bir siyonist antisemitizmine tutuldular. Ben bu sözü hiç tereddütsüz söylemiyorum, fakat bu geleneksel musevilikten belirli bir döneklilik idi. Ve bunlar hep normalleşme isteğinden ötürü idi. Bu istek gerçekleşemedi . . . Siyonizmin ümitleri çok sebepten dolayı gerçekleşemedi . . . Bir dereceye kadar biz, birçok neslin ömrü boyunca süregelen Yahudilerin eski durumuna döndük . . .» (10)

Tabii, bugünkü durumdan bizzat siyonist politikasının suçlu olduğu gerçeği yalnız safdil ve tecrübesiz kişiler için bir paradoks olabilir. Fakat aslında bu böyledir, çünkü bu politika yayılma ve emperyalist politikasıdır. İsrail'i yöneten siyonistler, ABD emperyalizminin desteğine dayanarak, halkın menfaatlerini gözönünde bulundurmadan hareket edebildikleri müddetçe – bugünkü olduğu gibi – onlar, ideoloji ve uygulamalarının iç mantığı mucibince saldırı, sömürgecilik ve emperyalizme hizmet yolunu takip etmektedirler. Siyonistler, ABD ve diğer ülkeler emperyalizmine ne kadar daha iyi hizmet ederlerse yayılma plânları için o kadar daha çok yardım alacaklarını, uluslararası gerginlik ne kadar daha fazla olursa, emperyalistler Yakın Doğu'da onların hizmetine o kadar daha çok muhtaç olacaklarını zannetmektedirler. Siyonist gruplar, özellikle Amerika Birleşik Devletlerindeki Sovyetler Birliği ile olan ilişkileri gerginleştirmek amacıyla emperyalist hükümetlerin politikasına baskı yapmaya çalışmakta ve anti-sovyetizmi tahrik etmektedirler. Sosyalizm dünyasına karşı kullandıkları ideolojik savaş araçlarıyla yetinmeyen siyonistler, kendi örgütlerinin direktiflerine uyarak sosyalist devletler içerisinde baltalama faaliyetlerinde bulunmaya çalışmaktadırlar.

İsrail egemen çevreleri, ülkede güvenliğin yokluğundan da faydalanmak istemektedirler. Bununla onlar, ellerinde saldırıdan başka «bir alternatifin» olmadığı hakkındaki iddialarını teyit etmek, yayılma ve ilhak politikasını, İsrail-Arap anlaşmazlığına herhangi bir politik çözüm bulmayı

(9) Amos Eilon, The Israelis, London, 1971, p. 27, 231.

(10) Betfutot Hagola, Quarterly of the World Zionist Organization, Department for Organization and Propaganda, N = 60/61, Jerusalem, 1972, pp. 21, 24.

inat ve ısrarla reddederek, Arap ahalisine karşı giriştikleri ırkçı kovuşturmalarını haklı göstermek istemektedirler. Siyonist elebaşları, ideolojideki avantürizmin politikadaki avantürizmine elverişli olduğundan, siyonizmin klâsik «Diaspora Yahudilerine İsrail devleti lâzımdır» dogmasının yanısıra «İsrail devletine» «Diaspora Yahudileri lâzımdır», yani ona bütün dünyada yaşayan Yahudilerin desteği lâzımdır diye yeni bir tezi ön plâna koymayı uygun buldular. Ve bu rasgele değildir. Herşeyden önce İsrail'e göç etmek suretiyle Yahudi sorununun «çözümüne» katılmak bütün «Diaspora» Yahudilerinin bir borcu olduğu hakkındaki dogmanın esassız olduğu meydana çıkmıştır. Bütün dünyada Yahudilerin büyük bir çoğunluğu bunu reddetmiştir. Siyonistler yeni bir tez ileri sürmekle, yeni bir formülün yardımıyla siyonizmin ideolojik kayıplarını «telâfi etmeye» çalışmaktadırlar. Onların fikrince, İsrail devletiyle «Diaspora» Yahudileri arasındaki ilişkiler bu formüle dayanarak kurulmalıdır.

Siyonist doktrinin başka bir tezi, yani İsrail dışında anti-semitizmi ortadan kaldırma vaadi de zamanla boşa çıktı. Anti-semitizm çeşitli kapitalist ülkelerde varlığını sürdürmeye devam etmektedir. Herzl'in, anti-semitizmin «bir çırpıda ve ebediyen» ortadan kaldırılmasıyla ilgili ütopyesi gerçekleşemedi. Tıpkı, bu ütopyenin dünyadaki Yahudi cemaatlerinin güvenliğini «İsrail devletinin sağlayacağını» iddia eden daha sonraki varyantı gibi. Siyonist elebaşlar ve propagandacılar bu fikrin de fiyaskoya uğradığını kabul etmek zorundadırlar. Bunlardan A. Şenkar adında biri Siyonist Federasyonun 1970 yılında ABD'de düzenlenen Kurucu Kongresinde şöyle demiştir: «Klâsik anlayışa rağmen, İsrail'in kuruluşu anti-semitizmin gelişmesini yavaşlatamamıştır ... Bazan her şeyin tam tersine geliştiği görülmektedir.»⁽¹¹⁾

1948 yılından beri geçen zaman İsrail devletinin kuruluşuyla kapitalist ülkelerdeki Yahudilerin durumunun iyileşmediğini göstermiştir. Bu durum, Yahudi cemaatlerinin birçok yöneticisi tarafından desteklenen İsrail yöneticilerinin siyonist politikası yüzünden daha da kötüleşmiştir. Böyle bir destek ve dayanışma kapitalist ülkelerdeki halklar arasında «dürüstlüklerinin su götürdüğünü» bizzat kabul eden bu cemaat yöneticilerine karşı şüphe uyandırmaktadır. Deliller şunu ispatlamaktadır ki, Yahudilerle Yahudi olmayanları birbirine karşı kışkırtan siyonizm bugünkü koşullarda şu veya bu ülkede anti-semitizm gibi Yahudi sorununu doğuran bir faktör olarak meydana çıkabilir. Ayrıca siyonizmin etkisi iki yönde kendini gösterebilir: Bir yandan o, anti-semitizm fikirlerinin yayılmasında gerici çevrelere yardım edebilir, öte yandan da Yahudi çevrelerinde şovenist fikirler doğurabilir. Şu veya bu suretle siyonizm, İsrail dışındaki kapitalist ülkelerde bulunan Yahudi cemaatlerini ikide bir çok güç duruma sokmaktadır. Bazı kimseler, bu cemaatleri, İsrail hükümetinin saldırgan politikasından, — hele bu politikayı destekliyorlarsa — sorumlu saymaktadırlar. İsrail hükü-

(11) Betfutsot Hagola, N = 54/55, 1970/71, p. 54.

meti ve siyonistler ise, diğer kapitalist ülkelerdeki Yahudi çevrelerini hükümetlere «baskı grupları» olarak kullanmaktadır ki, bu da anti-semitizmi besleyebilir. Ulusal sorun, göç ve ulusal ayrılma yoluyla çözülemez. İsrail tecrübesi bunu bir kez daha doğrulamaktadır. Komünistler bunu açıklamakta ve herşeyden önce İsrail yöneticilerinin saldırgan politikasına karşı savaşılmaktadır. Aynı zamanda onlar, İsrail'deki egemen çevrelerle, barış ve sosyalizmden yana olan Yahudi kitleleri arasındaki farkları da göstermektedirler.

Yahudi sorununu siyonizmin «çözümleyeceğini» iddia eden şairin reklamını bugün siyonist örgütün özde «sosyalist» kanadı gayet gayretli bir şekilde yapmaktadır. Bu kanadın baş temsilcisi olan Birleşik İşçi Partisinin (MAPAM) görüşünü açıklayan E. Şavid «Yahudi milliyetçiliği» adlı kitabında şunları yazıyor: «... Siyonist hareket Yahudi halkının ekonomik, sosyal, politik ve kültürel durumunu iyileştirme, ona sürekli mevcudiyet ve yaşayış şartları ve imkânları sağlamak, aynı zamanda Yahudileri vatanlarında bir araya toplayarak ve onların bütün teşebbüsleri⁽¹²⁾ için bağımsız bir sosyal-politik temel meydana getirerek ona karşı uyandırılmış olan kin ve nefreti ortadan kaldırma hedefini gütmektedir.

Vaktiyle bu siyonist kanat «sosyalizm» ve siyonizmin bir sentezini meydana getirme teşebbüsünde bulundu. Bu kanadın kurucusu olan N. Sirkın 1898 yılında şöyle diyordu: «Eğer Yahudi devleti kurulursa, onun sosyalist bir devlet olması lâzımdır. Bundan başka, eğer siyonizm Yahudi halkı için bir ideal olmak istiyorsa, sosyalizmle birleşmesi lâzımdır.»⁽¹³⁾ Fakat, beklendiği gibi, dairenin terbiini bulma teşebbüsü boşa çıktı. N. Sirkın ve onun halefleri mevcut toplumda devrimci dönüşümler yapılmadan sosyalizmi kurmak istiyorlardı. Pratikte onlar siyonizmin bütün dogmalarını «sosyalist» açıklamalarla süsleyerek kabul ettiler ki, bunlar böyle bir tam metin şeklini alınca manâsız ve demagojik sözler halini aldılar. Siyonist «sosyalistler» sosyalist fikirlerin yanında siyonizmi tercih ettiler. MAPAM partisinin lideri M. Yaari 1927 yılında Kudüs'te şöyle diyordu: «Bizim ideolojik programımız iki aşama öngörmektedir: ülkenin meskün kılınması ve devrim». Ve bu aşamaların birbirinden ayrılmaz olduğu hakkındaki sözlerden sonra şöyle devam ediyordu: «Biz, birbirini takip eden⁽¹⁴⁾ iki aşama tespit ediyoruz. Bundan şu anlaşılmalıdır ki, bu program mucibince sosyalizm uğrunda savaş Yahudi sorununun siyonist «çözümüne» kadar ertelenmiştir.

Yahudi emekçilerinin birçoğu ilericidir ve sosyalizme sempati beslemektedir. Bunu gözönünde bulunduran siyonistler fikirlerine «sosyalist» bir süs vermeye çalışmakta ve aynı zamanda siyonizmi ulusal kurtuluş

(12) Eliezer Shavid, Jewish Nationalism, Jerusalem. 1972 (in Hebrew), p. 7.

(13) The Zionist Idea, p. 271.

(14) P. Mirhav, The History of the Labour Movement in Palestine (in Hebrew), p. 108.

hareketinin bir türü olarak göstermektedirler. Bu suretle onlar, İsrail'deki, ve özellikle diğer kapitalist ülkelerdeki ilerici Yahudi gruplarını siyonizmden yana kazanmayı ve etkileri altına almayı ümit etmektedirler.

Siyonizm hiç bir zaman ulusal kurtuluş hareketi olmamıştır. Çünkü onun programı ve pratiği emperyalizmle olan işbirliğine dayanmaktadır. Siyonist örgütler hem teoride, hem de pratikte her zaman sosyalizme karşı çıkmışlar ve çıkmaktadırlar, her zaman emperyalizmle elbirliği yapmışlar ve yapmaktadırlar.

Yahudi sorununun «çözümü» hakkındaki siyonist doktrin tarihi pratik tarafından yalanlandı; tarihin seyri sırasında onun tamamen esaslı olduğu meydana çıktı. Fakat onun iflâsı, siyonizmin verdiği büyük zararın geçmişe ait bir mesele olduğu anlamını taşımaz. Siyonist ideoloji ve pratiğin bugünkü kurbanları arasında İsrail ve diğer kapitalist ülkelerden birçok Yahudi vardır. İsrail halkının gerçek milli menfaatleri, Yahudi emekçilerinin menfaatleri, barış, ulusal kurtuluş ve sosyalizm uğrunda yürütülen ortak savaşın menfaatleri, İsrail halkına, kapitalist ülkelerdeki Yahudi emekçilerine gerçeğin telkin edilmesini, siyonizm ideolojisinin zehiri ve tehlikeli pratiğiyle savaş yürütülmesini gerektirmektedir.

Burjuva ideologları SSCB'ndeki ulusal ilişkileri nasıl tahrif ediyorlar

E. A. Bagramov

Ulusal ilişkiler hakkındaki çağdaş burjuva görüşlerinin omurgasını belirlemek için, herhalde milliyetçilik virüsünün her şeyi yenen gücünü ve günümüzde milliyetçilik politikasının ölümcül kaçınılmazlığını ispatlama yolundaki denemeden söz etmek gerekir. Burjuva ideologları bu hususta dünyanın şu veya bu bölgesini, şu veya bu sosyal-politik sistemi ayrı tutmuyorlar. Dediklerine göre, giderilmesi olanaksız anlaşmazlık ve çatışmaların kaynağı ulusların kendi tabiatındadır. Bizzat ulusal ayrımlar, ulusal menfaatlerin uzlaşmazlık ve bağdaşmazlığını, dolayısıyla de milliyetçiliği ve şovenizmi doğurmaktadır. Harvard Üniversitesi profesörlerinden Karl Doyç «Milliyetçilik ve alternatifleri» adlı kitabında şunları yazıyor: «Tepkili uçak orta boy bir ulusun yerleştiği bir ülkeyi bir saatten az bir zaman içinde, dünyamız etrafında dolaşan uyduların her biri de 2 dakikadan az bir zamanda baştanbaşa geçebildikleri halde, bugün milliyetçilik yine de dünyada hâlâ en etkin politik kuvvetlerden biri olarak kalmaktadır.»

Milliyetçiliği tarih-dışı bir olguya çeviren, onu her suretle yalan ve aldatmaca tuzağı haline getiren burjuva ideologları, sosyalizmin çöküp gitmesi ümitlerinde hep milliyetçiliğe belbağlıyorlar.

Bunu nasıl yapıyorlar? Her şeyden önce, Marksist-Leninist bir ilkesel hükmü, yani sosyalizmin milliyetçilikle bağdaşmazlığı hükmünü ele alıyorlar. Ve bundan, sosyalizmin ulusal menfaatlerle çeliştiği gibi yasa-dışı bir sonuç çıkarıyorlar. Böyle bir sonuç çıkarmak gnoseolojik bakımdan milli ile milliyetçilik arasında ayırım yapmamak ve bunları bir saymaktır. Bu temele dayandıktan sonra da, artık, sosyalist sistemin halkların ihtiyaçlarına cevap vermediği, bu sistemin geleceği olmadığı ve ancak ulusların haklarını zorkullanımla çiğniyerek varolabileceği gibi uydurmalar ortaya atmak hiç de güç değildir.

Çok uluslu Sovyet devletinin tarihine ve şimdiki gelişme aşamasına hasredilen burjuva yayınlarının ileri sürdüğü esas fikir, Sovyet halklarının birliğinin zorla sağlandığı iddiasıdır (R. Pipes, H. Seton-Watson, A. Low, L. Snyder, C. Whceler v. s.). «Sovyetolog»ların birçoğu, bu halkların Sovyet egemenliği yıllarında ulaştıkları şu veya bu başarıları ister istemez kabul ediyorlar. Fakat bu başarıların, ulusal özgürlüğün çiğnenmesi pahasına elde edildiğini iddiaya yelteniyorlar. Burjuva ideologlarının böylece ispatı olanaksız ispat etmek için çırpınmaları ve inceden ince kurnazlıklara başvurmaları rastgele değildir.

Leninizme düşman olanlar, proletaryanın sınıfsal ve ulusal ödevlerini birbirine karşı koyarak, ya işçi egemenliği için mücadelenin, ya da ulusların kurtuluşunun tercihi gibi suni bir ikilem yaratıyorlar. Oysa, devrimden önceki Rusyanın durumunu bir an için hatırlamak bile, halkları açlıca ve yoksulluklara mahkûm eden Çarlık istipdadı ve pomeşçik-kapitalist düzeni yok edilmeden bu halkların kurtuluşunu sağlamanın mümkün olmadığını anlamamıza yeterlidir. Gerçek odur ki, tüm eski Rus İmparatorluğu topraklarında köklü sosyal dönüşümlerin gerçekleştirilebilmesi için, halklara elbirliği ile yardımın ve aralarında yardımlaşmanın örgütlenebilmesi için işçi egemenliği gerekliydi.

Gerici ideologlar, halkların ulusal ve genel devlet menfaatlerini kasten çatıştırarak, Sovyet federasyonuna gölge düşürmek istiyorlar. Bu ideologlar, SSCB'nin yapısını, dünyada gerçekten hür halkların ilk devlet birliği olarak ciddiyletme incelenecekleri yerde, her türlü kalpazanlığa başvurarak akla hayale gelmedik yargılar ileri sürüyorlar. Örneğin, soruyorlar: Amerika eyaletlerinin mi, yoksa Sovyet Cumhuriyetlerinin mi daha büyük özgürlüğü var? Ve bu garip soruyu sorarken de, ABD devlet yapısının, zenci ve portorikan vb. halklara ve ulusal azınlıklara hiçbir hak tanımadığı, bundan ötürü de ulusal sorunun çözümüne bu yapının örnek gösterilmesinin her bakımdan yersiz olduğu gerçeğini sükûtle geçiştiriyorlar.

SSCB'nde ulusal ilişkilerin şimdiki gelişme aşamasının özellikleri, gelişmiş sosyalist toplum yasallıklarıyla, doğrudan doğruya komünizme geçiş maddi ve mânevî koşullarını yaratma süreci yasallıklarıyla şartlanmıştır. Ulusal ilişkiler elbette daha yüksek sosyal olgunluk derecesiyle belirir ve toplumsal hayatın enternasyonalizasyonunda ulaşılan yüksek düzeye uygun düşer. Şüphe yok ki, ulusal ilişkiler ortamında Sovyet halkının karşı karşıya bulunduğu problemler, karakteri itibarıyla, kapitalist memleketlerdeki kıyasla apayrı problemlerdir. Bu problemlerin özlüğü, SBKP Programı'nda, parti XXIV. Kongresinin kararlarında belirlenmiştir. Bunlar, SSCB'nin kudretini artırma, bütün Sovyet Cumhuriyetlerinin ekonomik gücünü daha fazla geliştirme, genel devlet menfaatleriyle ayrı ayrı cumhuriyetlerin menfaatlerini doğru olarak bağdaştırma, her halkın ulusal kültürünü ve tüm Sovyet kültürünü geliştirme, ulusların yakınlaşmalarını sağlama, emekçileri sosyalist enternasyonalizm ve yurtseverlik ruhunda eğitme sorunlarıdır.

Bizim karşılıklı ulusal ilişkiler problemlerine gösterdiğimiz ilgiyi, burjuva eleştirmeleri kendilerine göre yorumluyorlar. Tek sözle, Sovyet ulusal politikasının belirlediği hedeflere ulaşamayacağını ispata çalışıyorlar.

Anti-komünizmin ideologları, SSCB halklarının kardeşlik birliği temellerini sarsmak için büyük çabalar harcıyorlar. Bu ideologlar, çeşitli ulusların menfaatlerini çatıştırmak, bir zamanki ulusal düşmanlıkları, tekrar alevlendirmek için ellerinden geleni yapıyorlar. Ne var ki, düşman propandası, devrimci enerjisi, fedakârlık, emekseverlik ve köklü enternasyo-

nalizmiyle bütün halkların sosyalist yurdumuza içten bir saygı beslemelerini sağlayan Rus halkına karşı güvensizlik duyguları uyandırmak için boşuna çırpınıyor.

Anti-komünizm ideologlarının pek sevdiği tez'lerden, biri, SSCB'nde güya bir temessül ve zorla Ruslaştırma uygulaması olduğu ve bunun milliyetçiliği körüklediği teranesidir. Örneğin, Konnor şöyle diyor: «Sovyetler Birliğinde, uygulanan programlı temessül politikasına rağmen, ulusal sorun çözülmedikten başka, bu gidişle çözüleceğe de benzememektedir.»

Bu kafada olanlara sormak gerekiyor: Komünist Partisi ulusların temessülünü izlediği politikanın somut bir doğrultusu olarak ilân etmiş midir? Elbette böyle bir şey yoktur. Marksizm-Leninizm, ulusların temessülünün (gelecekte de kaynaşmalarının) kendi doğal yoluyla oluştuğu ve idari veya diğer tedbirlerle bu süreçlere her türlü karışmanın ulusların gerçekten yakınlaşmalarına engel olduğu fikrini kılavuz edinir. Doğal ve gönüllü karakterde olmak şartıyla temessül süreçlerini olumlu karşılayan komünistler, bu süreçleri dayatmak ve hızlandırmak gibi bir çabadan uzaktırlar.

Ulusal sorunun çözümü ile ulusların temessülü arasındaki gerçek bağlantı nedir? Bunların birincisi hiç de ikincisine bağımlı değildir. Çok uluslu bir ülkede ulusal sorunun çözümü – bu kavramın kabul edilen anlamıyla –, kapitalizmden miras ezgi ve eşitsizliğe (yalnız hukuki değil, aynı zamanda fiili olarak) son verilmesinden, halkların sarsılmaz bir kardeşlik birliğinde sınıfsız saf tutmalarından, uluslar arasında güvensizlik ve yabancılaşmanın giderilmesinden ibarettir. Bilindiği gibi, Sovyet ülkesinde gerçekleştirilen dönüşümler sonucu olarak, artık çoktan, kapitalizmdaki anlamıyla ulusal sorun diye bir şey kalmamıştır.

Bununla birlikte, SSCB'nde, halklar arasında dostluk temeli üzerinde ulusların serpilip gelişme ve yakınlaşma süreçleri devam etmektedir. Ulusların yakınlaşmaları sürecinde, yani aralarındaki ekonomik ve sosyal-politik birliği güçlendirme süreci boyunca, ülkemiz halklarında giderek artan ortak çizgiler meydana gelmektedir. Yeni bir tarihsel topluluk olarak Sovyet halkının doğuşu, ülkemizde sınıfların, sosyal grupların, ulusların ve halkların yakınlaşmaları sürecinde reel bir aşamayı yansıtmaktadır. Ne var ki, eğer Sovyet halkının oluşması sınıflar arasındaki sınırların silinmesi anlamına gelmiyorsa, bu takdirde ulusal ayrımların silinip gittiğinden söz etmenin de yeri olamaz. Bir başka deyişle, ülkemizde yüzden fazla ulus ve halk grubunun gelişmesi, gelişkin sosyalizm koşullarında da devam etmektedir.

Bir soru da şudur: Ülkemizde gelişmekte olan ulusal süreçler içinde temessül süreçlerinin gerçek nispi payı nedir? Bu soruyu, 1970 yılında bütün Birlik çapında yapılan genel nüfus sayımı sonuçlarına bakarak cevaplandırabiliriz. Bu sayım (daha önceki 1959 genel sayımına kıyasla) Sovyetler Birliğinde ulusların büyük çoğunluğunun salt nüfuslarında artış ol-

duğunu göstermektedir. Bunun dışında kalanlar, yalnız, büyük ölçüde gönüllü temessül süreçleri kapsamına giren Yahudiler, Mordvinler, Karelyalılar ve bazı küçük ulusal gruplardır.

Eğer dil sözkonusu olursa, aynı sayım, bütün kardeş halkların dillerinin serbestçe gelişmesi süreçlerini de yansıtmaktadır. Bununla beraber, sayım verileri, bir kısım Sovyet yurttaşlarının dil temessülü düzeyini de göstermektedir. Fakat bu böyle olsa da, temessül, dil süreçlerinde başlıca eğilim değildir. Bunu, burjuva ideologları ülkemizde halkların güya Ruslaştırıldıklarını, nerdeyse genellikle Rusça konuşmaya zorlandıklarını artık bıktırarak kadar dillerine doladıkları için de böylece belirtmemiz gerekmektedir. SSCB'nde bütün diller eşit haklıdır. Halkların dostluğu, yakınlaşmaları, aralarındaki işbirliğinin güçlenmesi koşullarında, onların bir uluslararası temas diline olan ihtiyacının artması doğaldır ve bu ihtiyacı Rus dili karşılamaktadır.

Sırası gelmişken, burjuva propagandasının en yaygın diyebileceğimiz bir tezine de değinmek yerinde olur. Burjuva propagandası, eski ulusal uc bölgeleri halklarının bugün ulaştığı oldukları maddi refahın kendilerine çok pahalıya mal olduğunu da diline dolamaktadır. Bakın, Orta Asya'nın gelişmesi problemlerinde «uzman» geçinen İngiliz «sovyetolog»u C. Whceler bu hususta ne diyor: «Orta Asya halklarının maddi durumu Sovyet egemenliği yıllarında iyileşmiş olsa da, onların ulusal ve geleneksel temel üzerinde politik ve kültürel gelişmeleri aksamıştır ve aksamaktadır.»

Burjuva ideologlarının dillerinden düşürmedikleri ulusal kültürlerin «çığnenmesi» sorununa gelince: SSCB'nin ellinci kuruluş yıldönümü arifesinde, ülkemiz halkları, bütün Sovyet Cumhuriyetlerinde kültür ve eğitim-öğretim alanında eşi görülmedik bir yükselişi de kıvançla kutladılar. Devrimden önce topraklarında bir tek yüksek okul bile bulunmayan Sovyet Cumhuriyetlerinin her biri bugün sayısız üniversite ve yüksek okullar diyarıdır.

Mesele elbette yalnızca SSCB halklarının yükselişini gösteren nicel verilerle bitmez. Bu yükseliş, ulusal kültürlerin karşılıklı etkileme ve yakınlaşmaları süreciyle, bu yasal süreçle kopmaz biçimde bağlıdır. SSCB halklarının kültürlerinin gelişmesinde başlıca yasallıklardan biri, bu kültürlerin sosyalist muhtevasının kendilerine özgü ulusal biçimlerin gelişmesiyle birlikte güçlenmesidir.

İllegal çalışma, gizlilik ve baskı koşullarında, komünistler yığınları etkilemek ve kazanmak için mücadele ediyorlar

Konuşanlar:

Dionisio Ramos Beharano

Honduras Komünist Partisi MK Genel Sekreteri

«Değerli dostum, ben bu buluşmamızdan çok memnunum ve seninle birçok şeyler konuşmak istiyorum. Durum nasıl şimdi senin memleketinde? Partiniz ne durumdadır? Sizin mücadeleniz, Honduras'ta bütün komünistleri yakından ilgilendiriyor ve biz bu hususta birinci elden bilgi edinmeye büyük bir değer veriyoruz. Ben, kendi hesabıma, dergi yazı kurulunun, bizim konuşmamızın özünü yayımlayıp bütün diğer ülkeler komünistlerinin bilgisine sunma kararını memnuniyetle karşılıyorum.»

Miguel Angel Soler

Paraguay Komünist Partisi MK Sekreteri

«Teşekkür ederim, Dionisio. Bu buluşmamızı, tabii, ben de senin gibi değerlendiriyor ve senin gibi düşünüyorum. Bugün Honduras ve Paraguay komünistlerinin birbirine çok benzer sorunları çözmeye çalıştıklarını sanıyorum. Başlıca sorunumuz yığınlarla ilişkilerimizi sağlamlaştırmaktır. Şimdi konuşmamızda, eğer senin bir itirazın yoksa, en çok bu sorun üzerinde durmamız iyi olur gibime geliyor.»

Eski ve yeni

Soler: Sen önce Honduras'taki politik durumu anlat. Sizde yakın geçmişte bir hükümet darbesi yapılmıştı değil mi?

Beharano: Evet, 4 Aralık 1972'de oldu o iş. Darbeyi silâhli kuvvetler yaptılar, fakat biz bunu Lâtin Amerikanın geçmişi için tipik sayılan askeri darbelerden biri olarak değerlendiremeyiz. Neden böyle değerlendiremeyeceğimizi de açıklayayım.

Ne biçim bir hükümetti devirilen? Her şeyden önce, Başkan Ramon Ernesto Krus'un hükümetiydi bu. Krus da, emperyalizmin ve oligarşinin çıkarlarını dile getiren Milliyetçi Partinin başkanıydı. Devlet Başkanı olduktan kısa bir süre sonra, adamın dar görüşlü bir politikacı ve aynı zamanda

dürüstlükten çok uzak olduğu anlaşılıverdi. Idarede alıp yürüyen keyfilik ve özellikle devlet parasını benimseme yolsuzlukları, ekonomik keşmekeş, ulusal ölçülere varan bir hoşnutsuzluk uyandırdı. İşçiler grevler yapıyor, köylüler ayaklanıyor, üniversite gençliği haklı çıkışlar da bulunuyordu. Halk sözün tam anlamıyla sokaklara dökülmüştü. Böylece, bu adamın artık daha fazla işbaşında kalamıyacağı bir durum meydana geldi. Niha-yet Honduras tarihinin yabancı olmadığı olay patlak verdi, iktidarı general Arelyano'nun önyak olduğu askeri kuvvetler aldılar.

Darbeden sonraki durum özelliği şu: Hiç kimse hapse atılmadı, kimse de memlekette kovulmadı. Yalnız iktidarı paylaşan geleneksel partilerin – Milliyetçi ve Liberal Partiler – bütün ileri gelenleri hükümet katlarından indirildi. Yeni kabineye bu partilerin adamlarından hiç biri alınmadı.

Soler: Böylece, memlekette Komünist Partisinin çalışmasına daha elverişli bir durum yaratıldığını kabul edebilir miyiz?

Beharano: Bunu henüz söyleyemeyiz. Gerçi bazı değişmeler oldu. Meselâ hükümet gerici partilerin eylemini yasaklayan bir emirname yayımladı. Sendikalar, köylü örgütleri serbestçe çalışıyor ve hatta daha da canlanıyorlar. Ulusal Köylü Birliği, yeni devlet başkanına, on yıl evvel kabul edilen toprak reformu kanununun en sonra uygulanmasında kesinlikle ısrar ettiği önemli bir belge sundu.

Köy, sendika, öğrenci örgütleri ve diğer demokratik örgütler – ve bizim parti tabii bu arada –, eski idare makinesinin baştanbaşa değiştirilmesinde ısrar ettiler. Mantık, eski iktidara karşı mücadele etmiş olanlara, yeni hükümetin elbette dürüst davranmasını gerektiriyordu.

Komünist Partimiz iç politik hayatın gelişmesini dikkatle tahlil etti. Bize, Lenin'in öğrettiği gibi, pek büyük bir iyimserliğe kapılmadan, henüz uç veren filizleri dikkate almak, yeni'yi doğru biçimde değerlendirmek düşüyordu. Aktif arkadaşlarımız bu maksatla yığınlar arasına sokuluyor, herkesin ruh halini inceliyor, yeni durum içinde en doğru hareket çizgisini bulmaya çalışıyorlar. Böylece halkın bütün tabakaları içindeki çalışmalarımızı genişletiyor ve derinleştiriyoruz.

Sizin partinin çalışma koşulları sanırım ki bizimkinden daha zor ve karmaşık. Haklı mıyım?

Soler: Evet, bizdeki Stresner diktası Lâtin Amerikadaki bütün emsalinden beter. Stresner, bilindiği gibi, iktidarı, bundan 18 yıl önce, Paraguay'daki Amerikan askeri misyonunun yönettiği bir askeri darbeye ele geçirdi. Bugün, Stresner hükümetinin, burjuva-pomeşçik oligarşisi ve emperyalist tekeller (her şelden önce Amerikan tekelleri) elinde âlât aldığını söylemekle, gerçeği tümüyle dile getirmiş ve rejimin bütün niteliğini yansıtmış olmayı. Ahlâksızlık, yolsuzluk ve bozulma bu rejimin başlıca karakter çizgisi oldu. Örneğin, yönetici çevreler uyuşturucu madde ithali ve ticaretiyle zenginleşme yolunu tuttular. Stresner, memlekette uyuşturucu madde kaçakçılığına son verilmesi için kendisine başvuran bir heyete, zerre kadar

sıkılmadan, bunun mümkün olmadığını, zira bu kaçakçılığın gelişmesini «cumhuriyet içinde barış dengesi unsuru» saydıklarını söyleyebildi. Tek sözle, tepede bir asker-sivil kodamanlar zümresi, gayrimeşru ticaret yoluyla rahat servet yığıyor memleketimizde.

İşte Paraguay rejiminin, birçok nazi harp suçlusunu ve bu arada Hitlerci SS cellatlarından doktor Mengele'yi de barındıran ve barındırmaya devam eden rejimin çehresi budur.

Memlekette nice kaçakçılara ve katillere kanat geren dikta rejimi, komünistleri gaddarca kovuşturuyor. Bu maksatla çıkardıkları 209 ve 294 sayılı baskı kanunlarıyla dehşet saçıyorlar.

Beharano: Nedir bu kanunların mahiyeti?

Soler: Bu kanunlar, Paraguay'da Marksist-Leninist fikirleri yaymaya çalışanların on yıla kadar hapis cezasına çarptırılmasını öngörüyor. Mevcut düzeni değiştirmeye yönelik her eylem, sekiz yıla kadar hapisle cezalandırılıyor. Memleketimizde rejimin politik muhaliflerinden yüzlercesinin yıllardır zindanlarda tutulduğunu sen de biliyorsun. Bunlar arasında partimizin başkanı Antonio Maydana, Merkez Komitesi üyelerinden Hulo Rohas ve Alfredo Alkorda da var. Bu yoldaşların her biri 14 yıldan beri, sözkonusu kanunların öngördüğü cezanın azamısından daha fazla bir süredir, hapislerde cürütülüyor. On yıl önce, mahkemece serbest bırakılmalarına karar verilmiş olduğu halde, komünistler hâlâ serbest bırakılmıyorlar.

Beharano: Demek ki, yöneticiler kendi baskı kanunlarını da çiğniyorlar?

Soler: Evet, Yetkililer yoldaşlarımızın, Sıkıyönetimle ilgili olarak devlet başkanının emriyle tutuklandığını söylüyorlar.

Bugün memlekette öyle bir durum var ki hükümetin doğrudan doğruya kendi halkıyla savaş halinde olduğunu söylersek, yanlış olmaz. Diktatöre sorarsan, hep kendi bildiğini okuyor ve yurttan sağlanmış olan «barış»la öğünüyor. Bu, yarı-resmi propagandanın leitmotif edindiği uydurma ve zoraki bir barış ve sükündür. Yarı-resmi dediğimiz propaganda, sürekli sıkıyönetimin kanunla çeliştiğini, Stresner'in kendi eliyle getirdiği anayasayı da çiğniyerek yönetimini sürdürmekte direndiğini «unutuyor». Devlet başkanının bu gülünç durumunu, bugün halk arasında çok yaygın olan ve «Paraguayda ne var?» sorusuna cevap teşkil eden şu söz gayet güzel belirtiyor: «Memnun bir general ve topyekün memnuniyetsizlik var!» Kısacası, Paraguay'da bir otokrasi rejimi, kişisel iktidar rejimi, mutlak bir keyfilik rejimi hüküm sürüyor.

Legal olanaklar ve illegal çalışma

Beharano: Partilerimizin mücadele koşullarını karşılaştırıyorum da, sizin yığınlar arasında daha büyük çalışma olanaklarına sahip olduğunuzu görüyorum.

Bizim «Devrimci öncü» dediğimizin bir günlük gazetemiz var. Ancak onbin tirajla çıkarabiliyoruz. Bir de teorik organımız olarak «Trabajo»yu yayımlıyoruz. Bunu yalnız parti üyeleri arasında dağıtıyoruz. Şimdi «Problemas» adlı bir dergi çıkarmak üzere örgütleniyoruz. Bu, «Barış ve Sosyalizm Problemleri» dergisinin Honduras yayını olacak.

Partimizde iç hayatın daha zengin, daha canlı ve daha faal bir mahiyet almaya başladığını söyleyebilirim. Artık olanakları iyi kullanarak, daha sistemli çalışıyor, parti çalışmalarını, alacağımız tedbirleri plânlaştırabiliyoruz. Bazı komisyonlar, meselâ örgütlenme ve propaganda komisyonları kurduk. Bunlar gayet iyi çalışıyorlar. Eğitim komisyonumuz Marksizm-Leninizm kursları örgütüyor. Legal kurslar bunlar. Bir kısmı herkese açık, bir kısmı da yalnız parti aktifi için. Bundan başka, aktif görevlilerimizin birçoğu, partimizin politik hattını ve bunu gerçekleştirme metodlarını öğrenme kurslarına devam ediyorlar.

Soler: Sence partinizin durumu nedir, legal parti misiniz, illegal parti mi?

Beharano: Gayet basit. Partinin öyle resmi bir legal statüsü yok. Ama illegal olduğunu söylemek de doğru olmaz. Biz kısmen açık, kısmen de gizli çalışıyoruz. Örneğin, partimizin yöneticileri, işçi, köylü ve öğrenci mitinglerinde söz alıp konuşabiliyorlar. Çoğu kere parti örgütlerimizin toplantıları da açık oluyor. Ve biz bir yandan da illegal gazeteler çıkarıyoruz.

İşte durum bu. Zor ve karmaşık bir durum tabii. Üstelik memleketin her yerinde de bir değil. Parti örgütleri yersel koşullara uyarak tutunup yaşamaya çalışıyorlar. Örneğin, kuzeyde, emperyalizmin egemenliğinin elle tutulurcasına hissedildiği denizboyu bölgelerinde çalışmak daha zor. Başkentteyse, biz, gizlenmek şöyle dursun, tersine, insanlar arasında daha sık görünme olanakları arıyor ve bizi öncelikle işçilerin tanımasını istiyoruz.

Bazı yığın örgütleri bizim etkimiz altında bulunuyor. Bunlardan biri Sosyalist Üniversiteliler Cephesi'dir (SUC). Bu bizim üniversite içindeki cephemizdir. Marksizm-Leninizmi savunur. Üniversitelilerin, giriş kapısında «SUB» harflerinin göze çarptığı bir merkez binası var. Burada gençler çeşitli konferanslar, toplu görüşmeler tertipliyor, cephe örgütü adına yayımlıyacakları belgeleri hazırlıyorlar. Bazı ajanların çoğu defa kimin nereye girip çıktığını gözetledikleri oluyor. Fakat bu bizi korkutmuyor. Gerek gençlik, gerekse partimiz, acı sürprizlere karşı daima tedbirli bulunuyoruz.

Nihayet, genel olarak şunu söyleyebilirim: Biz legal ve illegal çalışmanın bütün biçimlerini bağdaştırmaya çalıştığımız bir politik hat izliyoruz. Yığınlar arasında partinin etkisini güçlendirmek ve duruma göre bir eylem biçiminden diğerine geçmeye hazır bulunmak üzere, her yarayışı olanağı kullanmaya çalışıyoruz.

Soler: Prensip itibarıyla bizim partimizin politik hattı da böyle. Ama bizim pek çok güçlüklerimiz var.

1965 yılından 1970'e kadar, memlekette parti örgütlerinin hayatı felce uğradı, durdu. PKP yönetim kadrosu genellikle yurt dışındaydı. Partiyi yeniden yaratmak, taban örgütlerini canlandırmak ve üst organlarını meydana getirmek kolay iş değil. Şimdi işte bu işi başarmaya çalışıyoruz. PKP III. Kongresinden sonra, komünistler yavaş yavaş eski durumlarını tekrar kazanıyor, yığınlarla ilişkilerini güçlendiriyorlar. Düşman, partimizin böylece tekrar politik hayata katılmasından duyduğu endişeyi gizlemiyor. Netekim, diktatör Stresner'in borusunu öttüren «Patria» gazetesi, memlekette komünistlerin eylemlerinin canlanmasıyla ilgili olarak bir alârm havası yaratmak üzere, son günlerde birkaç imzasız başyazı yayımladı. Gericiilik vaktiyle Komünist Partisinin battığını ilân etmiş ve hattâ resmen ölüm duyurusu da çıkarmıştı. Ama bugün parti gazetemiz «Adelante» şöyle yazıyor: «Gömdüğünüz kimseler, çok şükür, sıhhat ve âfiyettedir, baylar!» Kısacası, iktidarın kanlı baskılarına rağmen, PKP, boğulmasına imkân olmadığını, esasen Marksizm-Leninizme bağlı kalan komünist partilerinin yokedilemeyeceğini ispatlıyor.

Halkla ilişkileri durmadan genişletmenin önemini biz de kavriyoruz. Evet, gerçekten, örgütlü güçlerimizin büyük olduğunu söyleyemeyiz. Ne var ki, bizim, büyük bir parti olmadan yığınsal çalışmalar yürütemeyeceğimiz gibi oportünist fikirlerin bir kısım komünistlerimiz arasında belirli bir süre tuttuğu da bir gerçektir. PKP III. Kongresi bu gibi fikirlerin ne kadar zararlı olduğunu önemle belirtmiş bulunuyor.

Bizim şiarımız, yığınlar arasında her türlü koşullar içinde çalışma çaresi bulmaktır. Mevzilerimizi sağlamlaştırmanın ve parti saflarımızı çoğaltmanın başka çaresi de yoktur. Partimiz ilkönce küçük gruplar temeli üzerinde örgütlenmeye çalışıyor ve bir yandan legal yığın örgütleri içinde durumunu güçlendirmeye elverecek en küçük olanakları da gözden kaçırmıyor. Tek sözle, partimiz, işçi, köylü, öğrenci hareketine, halkın mücadelesine aktif olarak katılıyor.

Emekçilerin birliği uğrunda

Soler: Bugün bütün Lâtin Amerika ülkelerinde, komünistlerin ve diğer demokrat-devrimcilerin, geniş anti-emperyalist cephele meydana getirmeye çalıştıklarını biliyorsun. Bu sorunu Honduras'ta nasıl çözüyorsunuz, anlatır mısın?

Beharano: Komünist Partisi bir ulusal-demokratik merkez örgütlenmesi için tedbirler alıyor. Bu merkez, memleketin geri kalmışlığıyla, yoksullukla, Kuzey Amerikan emperyalizmine bağımlılıkla daha etkili olarak savaşmamıza imkân verecek. Bu maksatla, bütün devrimcileri ve demokratları birlik ve dayanışmaya çağırıyoruz, birleşmenin amaçlarını hararetle pro-

paganda ediyoruz. Bazı ilerici çevrelerde bu birleşmenin amaçları apaçık konuşulmasa da, komünistler bu çevrelerle de işbirliği yapmaktan geri durmuyorlar.

Biz, politik ittifaklar ve eylembirliği stratejimizi, sendika örgütlerine, öncelikle Honduras Emekçiler Konfederasyonu'na iyice anlattık. Konfederasyon, bu stratejinin omurgası olan fikirlerin etkisiyle, son kongresinde bazı demokratik istekleri içeren bir program kabul etti.

Bence, gerek memleketimizde, gerekse Paraguay'da, komünistlerin bir politik müttefiki daha var: Hıristiyan-demokratik hareket. Biz, bu hareketle, ortak bir demokratik plâforma ve yapıcı bir diyaloga dayanarak işbirliğini genişletmek için gereken her şeyi yapıp yapmadığımızı düşünmeliyiz.

Parti programımızda belirtildiği üzere, kilisenin hayatında büyük değişimler oluyor. Din adamları arasında demokratik düşünceli kimseler az değildir. Bunların hazırladıkları program, ana hattı itibarıyla köylülere doğru yöneliyorsa da, işçi hareketine ve öğrenci geçliğe de yakın görünüyor. Demokratik görüş ve tutumlu kilise temsilcileri bizimle işbirliğine hazır olduklarını bildiriyorlar. Biz de, çokçası bunların eylemlerine yanışyan küçük burjuva devrimciliği izlerini gözden kaçırmadan, kendilerine yakınlık göstermeye başlamış bulunuyoruz.

Soler: Bizdeki duruma gelince, Stresner diktatörlüğü, muhalefeti parçalamak üzere, daima Komünist Partisini tecrit etmeye çalıştı. Fakat bu politika sökmedi.

Giderek şiddetlenen ekonomik bunalımın ve halk arasında artan hoşnutsuzluğun etkisiyle, partilerin içinde ardıcıl demokratik muhalefet grupları belirmeye başladı. Hıristiyan-demokratların son kongresinde, yönetici çevrelerin tertipleedikleri hileli «seçim»lere girilmesine muhalefet eden kanat üstün geldi. Bir diğer önemli muhalefet gücü de «Kolorado» adı verilen halk hareketidir. Bu hareketi İktidar partisinden ayrılan ve diktaya karşı aktif olarak savaşılanların saflarına geçen büyükçe bir grup yürütüyor. Hareketin yöneticilerinden birçoğu memlekette kovulmuşlardır. En radikal grupların temsilcileri de artık komünistlerle işbirliği yapılımasından yanadırlar.

Memlekette diktatörlük ile burjuva-pomeşçik legal muhalefeti arasındaki çelişkiler keskinleşiyor. Bu durum, işçi, köylü ve öğrenci gençlik yığınları hareketinin geliştiği ve halkın genel politik aktifliğinin arttığı 1972 yılı koşullarında bilhassa açıklıkla kendini gösterdi. Demek ki, diktatörlüğe karşı bir cephe kurma olanakları ortadadır. Birçok ahvalde böyle bir cepheyi örgüt bakımından oluşturmak için gereken her şey de hazır. Bu cümleden olarak, gençlikle ve demokratik-devrimci cephelerle işbirliğine güvenebileceğimizi gözönünde bulunduruyorum.

Paraguay Komünist Partisi, egemen sınıfın hoşnutsuz zümrelerini bile kapsıyabilecek bir dikta aleyhtarı geniş cephe için savaşıyor. Şüphesiz ki,

bu zümreler demokratik emellerden bir hayli uzaktırlar, fakat şimdi belirli bir yere kadar diktatörlüğe karşı mücadele ediyorlar. Bizim kanımızca, diktatörlük aleyhtarı geniş cephe için mücadelede çeşitli aşamalardan geçilmesi gereklidir.

Derin gizlilik koşulları içinde çalışan komünistler için, varlıklarını legal olarak sürdüren partiler ve hareketlerle güvensiz ve sınırlı da olsa, ilişkiler kurmanın ve eylemlerini bunlarla ahenkleştirmenin birçok güçlükler gizlemesi doğaldır. Fakat bu gibi sorunların da bunlardan daha nazik ve çetin problemlerin de çözümü vardır. Bugünün en önemli işi, herhalde işçilerin, köylülerin, öğrenci gençliğin ve aydınların mücadelesini ahenkleştirme merkezlerinin eylemlerini geliştirmektir. Bundan sonra daha ileriye, yine böyle bir ulusal merkez yaratılması yoluyla gidilebilir. Bunun, bir ortak program hazırlamakla ve görüşlerin bağdaştırılması yoluyla diktatörlük aleyhtarı cephenin eylem metotlarını ve örgütsel yapısını belirlemekle sonuçlanması gerekir.

Beharano: Senin mücadelede gençliğin aktif rolünü belirtmenin rastgele olmadığını sanıyorum. Biz de gençlik örgütleriyle yakın temas halinde çalışıyoruz. Bunu bir örnek vererek belirteceğim.

Guatemala Emek Partisi Genel Sekreteri Bernardo Alvarado Monson'un ve MK üyelerinin canavarca öldürüldüklerini öğrenir öğrenmez, biz de, GEP MK'nin protesto bildirisini binlerce nüsha çoğaltarak, gençlik eliyle sokaklarda dağıttık. Sosyalist Üniversiteliler Birliği ayrıca çağrılar yayımladı ve yığınsal mitingler örgütledi. Bu mitinglere katılanlar, cellât Osorio'yu şiddetle suçladılar. Diktanın kurbanı olan yoldaşlarımızın anısına saygı borcumuzu böylece yerine getirdik. Guatemala bizim sınır komşumuz olan bir ülke. Öldürülen yoldaşlar, gayet yakından tanıdığımız, birçok sorunlar üzerinde defalarca başbaşa verip düşündüğümüz çok değerli dostlarımızdı. Onlara kıyanları ancak nefret ve öfkeyle protesto edebiliriz. Kardeş parti yöneticilerinin öldürülmesi hepimiz için ağır bir darbeydi. Fakat hiçbir baskı, terör ve canavarlık, komünistleri yıldırabilmiş değildir ve yıldıramayacaktır.

Birbirimizi daha iyi tanıyalım

Beharano: Bana kalırsa, Miguel, bizim bu görüşmemiz ilginç oldu. Sen doğru söyledin, evet, yığınlarla yakınlaşma başlıca ödevimizdir. Komünist partileri, emekçilerin eylemlerini yönetme hakkını elde edebilmek için, emekçilerle omuz omuza savaşmalıdırlar. Proletarya enternasyonalizmi en geniş ölçüde tecrübe değiş tokuşunu gerektiriyor. Birbirimizi daha iyi tanımalı ve yardımlaşmalıyız. Bizim ve bütün Lâtin Amerikalıların, ortak bir düşmanımız var. Bu düşman, ülkelerimizde yoksulluğu sürdüren emperyalizm, pomeşçikler ve oligarşidir.

Kardeş Paraguay Komünist Partisine bütün kalbimle selâmet ve büyük başarılar dilerim. Ben, gösterdiğimiz çabaların başarıyla sonuçlanacağına, Asunsion zindanlarında çürütülmekte olan değerli yoldaşlarımızın mutlaka kurtulacaklarına inanıyorum.

Soler: «Barış ve Sosyalizm Problemleri» dergisi, yeni ve çok elverişli bir fikir değiş tokuşu biçimi, yani çeşitli ülkeler komünistleri arasında diyaloglar biçimini uygulama denemesi yapıyor. Biz bu girişimi gayet olumlu karşılıyoruz. Bu uygulama, işte böyle, bizim şimdi yaptığımız gibi, samimi ve formalitesiz bir konuşmaya imkân veriyor.

Biz, Paraguay halkının, bugünkü dikta rejimine son verebileceğine, politik özgürlüğünü elde edeceğine, toprak reformları ve anti-empyalist dönüşümler yolunda güvenle ilerliyeceğine inanıyoruz.

İyi dileklerine teşekkür ederim, Dionisio. Benim de Honduras komünistlerine başarı dileklerimi iletmeni rica ederim.

Devletlerin barış içinde yanyana yaşama alanlarından biri

«Doğu-Batı» ekonomik ilişkileri.

Okuyucu mektuplarını Yan Prajski yorumluyor.

Arjantin'de, burjuva gazeteleri, Sovyetler Birliğinde çeşitli yabancı firmalar tarafından otomobil fabrikaları kurulması münasebetiyle gürültülü bir propagandaya giriştiler. Bu propagandanın anti-sovyet tutumlarıyla ünyapmış kalemşörları, bir sürü iftira attıktan başka, bir de Sovyet ekonomisinin iflâs ettiği ve artık kapitalistlerin yardımına başvurarak, düş-tüğü ağır durumdan kurtulmaya çalıştığı yalanını uydurdular. Kanımızca, bütün bu propagandayla, Arjantin ekonomisinin temel sektörlerini ellerinde tutan yabancı tekellere karşı halkımızın yürüttüğü mücadeleyi zayıflatmak hedefini güdüyorlar.

Buenos Ayres

Horhe Rivas

«Doğu-Batı» ilişkilerini konu edinen çoğu yazılarda, sosyalist ülkelerin Batı ile ticarette «tek yanlı» menfaatleri olduğu hakkında eski burjuva tezinin ağır bastığı görülüyor. Toplumsal düzenleri başka başka olan devletler arasında ekonomik işbirliğine muhalif olanlara, sosyalizmin şimdiki dış ekonomi politikasının, uluslararası işçi hareketinin devrimci amaçlarına uygun olmadığını iddia eden sağ ve «sol» oportünistlerin gitgide daha aktif olarak katılmaları, dikkat değer bir olaydır.

Cenevre

Piyer Tülmond

Son zamanlarda, sosyalist ve gelişmiş kapitalist ülkeler arasında ekonomik ilişkiler veya hâlâ geçerli deyimiyle «Doğu-Batı» ilişkileri sorununun gitgide daha sık olarak kamuoyunun dikkat merkezinde yer aldığı görülüyor.

Karşıt sosyal-ekonomik sistemler arasında cepheleşmeyi zayıflatma çabalarıyla doğrudan doğruya bağlı ve her iki taraf için elverişli «Doğu-Batı» ekonomik ilişkilerinin genişletilmesi, çeşitli toplumsal düzenlere sahip devletlerin barış içinde yanyana yaşamaları eğilimini güçlendiren önemli bir etken olmaktadır.

Çeşitli devletlerin, sınıfların ve partilerin ekonomik ve politik menfaatlerinin en karmaşık biçimde çaprazlaşma alanı olan «Doğu-Batı» ilişkilerinin nedenleri ve karakteri, hedefleri ve muhtemel sonuçları, değişik düşüncelerin çatışmasına yol açıyor, çokçası ideolojik spekülasyonlara konu oluyor.

Komünistler, sosyalizmin dış ekonomik politikasının karakteri ve etkeleri üzerindeki tahriflerle ilk defa karşılaşmıyorlar. Daha başlangıçta, V. İ. Lenin, Sovyet Cumhuriyeti ile kapitalist memleketler arasında ekonomik ilişkiler kurulmasını köstekliyen çeşitli sınıf düşmanı güçlerin direnişini kırmak, Bolşevik Partisi'nin içinde ve dışındaki nice «sollar»a karşı koymak zorunda kalmıştı. Kapitalizmin üretim teknolojisi ve örgütü alanında yarattığı her şeyin dikkatle incelenmesi ve en olumlu başarıların benimsenmesi çağrısını dudak bükerek karşılayan «sollar»ın görüşlerine karşı Lenin, Sovyet egemenliğini ve dünya devrimci hareketini tümüyle güçlendirmek maksadiyle gelişmiş kapitalist memleketlerle ticari-ekonomik ve diğer ilişkilerden de yararlanılmasını öngören açık ilkesel hattı savundu. Ve «Sovyet iktidarının önünde duran ödevler» başlıklı makalesinin plânını yaparken, şunları yazdı: «Yabancıların olumlu başarılarından alabildiğine yararlanalım: Sovyet egemenliği + demiryollarında Prusya düzeni + Amerikan tröstler tekniği ve örgütü + Amerikan ulusal eğitimi etc. etc. + + = Σ = sosyalizm.» (!)

O zamandan beri çok şeyler değişti. Sosyalizm, uluslararası olayların gidişini günden güne daha çok etkileyip belirleyen bir dünya sistemi haline geldi. Sovyetler Birliği güçlü kudretli bir sanayi devleti oldu, birçok önemli ekonomik göstergelerde gelişmiş emperyalist devletleri geçti ve artık bu devletlerin kendileri, özellikle ulusal eğitim, bilim ve kültür alanlarında, komünistlerin birçok başarılarını benimsen oldular. Fakat bu böyle olsa da, kapitalist memleketlerle ekonomik işbirliğinin genişletilmesi, sosyalizmin dış ekonomik politikasında bugün de önemli bir yer tutmaktadır.

Dünyada gerçekleşmekte olan bilimsel-tekni devrim, üretim hayatının giderek daha büyük ölçüde enternasyonalizasyonu, günümüzde uluslararası iktisadi ilişkilerin rolünü büsbütün artırıyor. İkinci Dünya Harbi'nden beri, milletlerarası mal mübadelesi artış hızı bakımından üretimin gelişmesini geçiyor, birçok memleketin toplumsal üretim ve gelir toplamı içinde dış ticaretin nispi payı da yükseliyor.

Fakat vaktiyle emperyalizmin alevlendirdiği «soğuk harp», kapitalist ve sosyalist devletler arasında ekonomik ilişkilerin gelişmesini suni olarak köstekledi. Emperyalistler, dünya pazarında sosyalist ülkelere karşı ekonomik tecrit ve ticari ayırım politikası gütmekle, bunların iktisadi kalkınmalarını geçiktirebileceklerini sandılar. Bu elbette dünyanın genel gelişme yasalarını hesaba katmayan bir politika, perspektifsiz bir politikaydı. Nete-

(!) V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 36, s. 550.

kim, bu politika, eninde sonunda yabancı pazarlarda mallarını değerlendirmeye, hammadde ve donatım ithaline kesinlikle ihtiyacı olan kapitalist memleketlerin kendileri için zararlı oldu. Ve böylece, «Doğu-Batı» ekonomik ilişkilerinin genişletilmesi eğilimi üstün geldi.

1960 yılları başlarında, sosyalist ve kapitalist ülkeler arasındaki ekonomik ilişkilerin gidişinde bir dönüm oldu. Son on yıl içinde, Ekonomik Yardımlaşma Konseyi (EYK) üyesi devletler ile gelişmiş kapitalist memleketler arasındaki ticaret hacmi 2,5 defa arttı ve artmaya devam ediyor. Her iki sisteme dahil devletler arasında, yalnız ticaret ilişkileri değil, aynı zamanda üretimsel işbirliği de dahil olmak üzere, diğer karşılıklı ekonomik ilişki biçimleri de gitgide daha büyük bir önem kazanıyor.

Fakat şunu da belirtmeliyiz ki, çeşitli sosyal düzenlere sahip devletler arasındaki iktisadi ilişkiler düzeyi, genellikle hâlâ düşüktür. Sosyalist ülkelerle sanayice gelişmiş kapitalist memleketler, hepsi birlikte, dünya sanayi üretiminin yüzde 90 kadarını verdikleri halde, dünya ölçüsündeki mal mübadelesinde bunların karşılıklı ticaret payı ancak yüzde 3 kadardır. Uluslararası ekonomik mübadele alanında «soğuk harp»ten vazgeçilmesi, iktisadi ve bilimsel-tekni işbirliği yönünde daha geniş olanaklar açmış bulunmaktadır.

Sosyalist ülkelerin Batı ülkeleriyle, somut olarak sosyalizm pazarlarından kendi kendilerini tecrit etmenin çıkmazlığını anlamış olan Fransa, FAC ve diğer memleketlerle ekonomik ilişkileri başarıyla gelişmektedir. Uluslararası gerginliği azaltma yönelimi koşullarında, artık, devletlerarası iki esas ticari-ekonomik örgütün, yani EYK ile «Ortak Pazar»ın kuruldukları alan olması itibarıyla, tüm Avrupa ölçüsünde bir ekonomik işbirliği programı hazırlanması sorunu ortaya çıkmıştır. Belki bu iki örgüt arasında da fiili temasları geliştirmenin esasları bulunabilecektir. Şüphe yok ki, SBKP MK Genel Sekreteri L. İ. Brejnev yoldaşın belirttiği gibi, «Ortak Pazar'a dahil devletler, diğer tarafa karşı her türlü ayırım denemesinden el çektikleri takdirde, iki yanlı doğal ilişkilerin ve Avrupa ölçüsünde işbirliğinin gelişmesine yardım etmiş olacaklardır.»

Toplumsal düzenleri başka başka ülkelerin her iki taraf içinde elverişli ekonomik ilişkilerinin «coğrafya»sı, Avrupa kıtası sınırlarını fersah fersah aşmaktadır. Sovyet-Japon ticari-iktisadi ilişkileri gelişmektedir. Bu olay ancak her iki memleketin ekonomilerinin karşılıklı olarak birbirlerini tamamlamasıyla açıklanabilir. Japon basınının belirttiğine göre, Japonya iş çevreleri ve hükümet katları, Tümen'de petrol, Yakutya'da gaz ve Sahalin'de petrol ve gaz çıkarımı alanında tarafların işbirliğini mümkün gören tasarılarla özel bir ilgi göstermektedirler.

Uzun yıllar boyunca «Doğu-Batı» ekonomik ilişkilerinin normalleşmesine ve genişletilmesine, dünya ölçüsünde, yalnız ABD hükümetinin olumsuz tutumu başlıca engel oldu. Geçen yıl bu hususta da bazı değişmelere tanık olduk. Bu değişmelerin gerçekleşmesinde Sovyet yöneticilerinin,

Cumhurbaşkanı R. Nikson'la yaptıkları Moskova görüşmeleri önemli bir rol oynadı. O zamanki ABD Ticaret Bakanı P. Piterson'un belirttiği gibi, Sovyetler Birliğiyle yapılması kararlaştırılan ticaret, bilhassa Birleşik Amerikada şiddeti gitgide artan istihdam zorlukları ve genişleyen işsizlik dolayısıyla, aynı zamanda enerji kaynakları yetersizliği tehlikesi bakımından, daha hemen önümüzdeki birkaç yıl içinde dolaysız ekonomik sonuçlar verecektir. Bu hususta, dünya kapitalist pazarındaki rekabet mücadelesinin şiddetlenmesi ve aynı zamanda ABD'nin dış ticaret ve ödeme dengesi açığı da oldukça büyük bir rol oynamaktadır.

Daha şimdiden şöyle bir değerlendirme yapabiliriz: «Doğu-Batı» ilişkilerinde gelişme ve ilerleme, her şeyden önce, uluslararası ticarete emperyalizmin yarattığı birçok setlerin yıkılması demektir; ABD'nin ve öteki kapitalist memleketlerin ayırıcı dış ekonomik uygulamalardan vazgeçmeleri ve artık sosyalist devletlerle eşitlik ve karşılıklı fayda prensiplerine dayanan bir iktisadi işbirliğine geçilmesi demektir; sosyalist ülkeler ekonomisinin daha fazla gelişip sağlamlaşması için yeni kaynaklar ve olanakların kullanılması, yalnız dünya üretim alanında değil, aynı zamanda mübadele alanında bu ülkelerin mevzilerinin güçlendirilmesi demektir.

Bu üçüncü nokta çok önemlidir, zira sosyalist ülkelerin uluslararası mal mübadelesindeki nispi payı, dünya üretim alanındakinden daha düşüktür. Netekim, bugün, EYK üyesi ülkeler dünya sanayi üretiminin üçte birini verdikleri halde, bunların dünya ticaret mübadelesindeki payı ancak yüzde 10 kadardır.

Emperyalist propaganda'nın, «Doğu-Batı» ekonomik ilişkilerindeki gelişmeyi sosyalist ekonominin «iflâs» ettiğinin kanıtı olarak gösterme yeltenişleri karşısında, insan, ister istemez, Lenin'in 1920 yılında Amerikan sosyalşoviniistlerinden Spargo'nun buna benzer saçma-sapan iddiaları münasebetiyle söylediği sözleri hatırlıyor. Lenin şunu tespit etmişti: «Sovyet Rusya Cumhuriyetinin bütün dünya kapitalistleri üzerinde hem maddi ve hem de mânevi zaferi için, daha dün bizimle savaşmaya kalkışmış olan devletlerin ... bugün, ister istemez ve bizim durumumuzun sağlamlaşmasına yardımcı olacağını bile bile, ticari ilişkiler kurma yoluna koyulmak zorunda kalmalarından daha iyi bir kanıt bulunamaz.»⁽²⁾ Ve Lenin sözü şöyle bağlıyordu: Militarizm çöküp dağılıyor, biz ise güçleniyoruz; ve iflâs eden, mahvolanlar bir değiliz, onlardır.»⁽³⁾

Gerçekte bu defa da emperyalizmin ekonomi politikası iflâsa uğradı. Objektif kaçınılmazlık, çağdaş üretim güçleri gelişmesinin yasallıkları, emperyalistleri, sosyalizm dünyasıyla geniş iktisadi ilişkiler kurma yoluna koyulmak zorunda bıraktı. Sovyet ekonomisinde «bunalım» uydurmalarına gelince, bu ekonomi, burjuva propagandacılarının «bunalım yılı» diye

⁽²⁾ V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 42, s. 24.

⁽³⁾ V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 42, s. 44.

gösterdikleri 1972'de de, halk ekonomisinde daha ileri bir yükselişle gücünü tekrar ispat etti. Dokuzuncu beşyillik plânının ikinci uygulama yılında SSCB'nin tüketim ve birikime ayırdığı ulusal geliri 1971 yılına kıyasla yüzde 4 arttı; sanayi üretimi yüzde 6,5, sanayide emek verimliliği yüzde 5,2, işçilerin ve görevlilerin aylık ortalama ücretleri yüzde 3,5 oranında artış gösterdi. Son derece elverişsiz iklim koşullarına rağmen, 1972 yılı hububat üretimi, daha önceki beşyillığın ortalama yıllık düzeyinin pek az altında kaldı.

Görülüyor ki, ortada Sovyet ekonomisinin «sıkıntılı durum»u sözkonusu değildir. Sözkonusu olan, her iki taraf için yararlı ekonomik, ticari ve üretimsel ilişkileri geliştirmektir. Burada, Sovyetler Birliğinin ve öteki sosyalist ülkelerin «tek yanlı» menfaatleri olduğundan söz etmek de, (bazan bir kısım Amerikan propagandacılarının yaptıkları gibi) SSCB ile ticari-ekonomik ilişkileri genişletmenin – ABD'nin Sovyetler Birliğine bağımlı hale gelmesine yol açabileceğinden ötürü – ulusal güvenliğini tehdit ettiğinden bahsetmek kadar saçmadır.

Sosyalist ve kapitalist ülkeler arasındaki ekonomik ilişkileri iyileştirme ve geliştirmenin önemi, sırf ekonomik yarar ve etkinlik gerekleri açısından düşünülemez. Bu ilişkilerin iyileşmesi ve gelişmesiyle, halklar arasında karşılıklı güven de artmakta, toplumsal düzenleri değişik devletler arasında barış içinde yanyana yaşamının objektif temelleri daha da genişlemektedir.

Demek oluyor ki, dünya iktisadi ilişkilerinin ilerici bir biçimde yeniden örgütlenmesi için mücadele, uluslararası sınıfsal çarpışmanın, yani sosyalizm ve ulusal kurtuluş güçleri ile emperyalist gericilik arasındaki çarpışmanın oluşma alanlarından biridir. Bu mücadelede elde edilen başarılar, dünyayı devrim yoluyla yenilemenin, durmadan yeni yeni alanları kapsayan bu sürecin belirtileri arasındadır.

Şu var ki, komünistler, ne güçlükleri, ne de birbirinin karşıtı yasalara göre gelişen iki dünya sistemi arasındaki ekonomik eylembirliği sürecinde beliren reel çelişkileri hiçbir zaman gizlemiş değildirler. Problemlerden biri de, her sosyalist devletin, dünya pazarına çıktığı zaman, doğal olarak, kendi dış ekonomik ilişkilerinde ticari yarar gözetmesiyle bağlı olabilir. İşte emperyalist devletler de bu gedikten dalarak, kendileri için elverişli bir «ilim yaratma»ya çalışıyorlar. Ve her fırsattan yararlanarak, kapitalistlerle alışverişin «bulunmaz fırsat» olduğunu ispatlamak için çırpınıyor, sosyalist ülkelerin arasını açabilmek için ellerinden geleni yapıyor ve koşullar elverdikçe de bu ülkelerin iç politikaları üzerinde yozlaştırıcı etkiler yapma, dış ticaretteki devlet tekeline baltalama vb. çareleri arıyorlar.

Öte yandan, iki sistem devletleri arasındaki ekonomik ve bütün diğer karşılıklı ilişkiler, çetin bir sınıf mücadelesi alanı oldukları için, politik bir

karakter taşır. Lenin'in, politikanın ekonomi üzerindeki öncelik ve üstünlüğü hakkındaki tezinin doğruluğu, bu devletlerarası ilişkiler alanında diğer her yerdekenden daha çok kolay belirir. Kapitalist memleketlerle ekonomik ilişkiler sorununa daha ziyade ticari düşüncelerle yaklaşımın, bu düşünceler yabana atılacak gibi olmasa da, yeterli olmayacağı besbellidir. Sosyalist ve kapitalist ülkeler arasında ekonomik ilişkilerin geliştirilmesi koşullarında, sosyalist devletlerin, bu gelişmenin hem ayrı her sosyalist ülkeyi, hem de bütün topluluğu güçlendirmeye hizmet edebilmesi için, dayanışmalı eylemleri ve dünya sosyalizminin temel menfaatlerinin «ulusal ticari bencillik»e öncelik ve üstünlüğünü öngören Leninci prensipleri kılavuz edinmeleri gayet önemlidir. Kardeş ülkeler, doğal olarak, her şeyden önce, kendi karşılıklı ekonomik ilişkilerini azami ölçüde genişletmeye, uluslararası sosyalist ekonomik entegrasyonu geliştirmeye önem vermektedirler.

Sosyalist ve kapitalist ülkeler arasında ekonomik ilişkilerin genişletilmesine muhalif olan «sollar»ın düşünce ve gerekçeleri, dergimizin sayfalarında daha önce yeterince ele alınmış ve eleştirel açıdan incelenmiştir. Şimdi buna yalnız şunu ekleyebiliriz: Son zamanlarda sağcı revizyonistler, ultra-sol dogmatiklerin eski fikir dağarcığından aldıkları bir tezi sık sık ileri sürer olmuşlardır. Bunlar, Batı ile ekonomik ilişkileri geliştirme politikasında, en iyi ahvalde, sosyalist ülkelerin yalnız ulusal devlet menfaatlerinin dile getirildiğini ve güya bu menfaatlerin de diğer anti-emperyalist güçlerin menfaatleriyle bir bütün olarak, devrimci hareketin menfaatleriyle çelişkiye düştüğünü tekrarlayıp duruyorlar. Ve bu zavallı fikri «temellendirmek» için de, bazan, kısım ile bütün arasında, tek, özge ve genel arasında diyalektik çelişkili ilişkiler hakkında sırf teorik ve sahtece düşüncülere saplanırlar. Fakat somut durum ve olguların somut tahliline dayanmayan böylesi «diyalektik» ancak safsataya döner.

Dünya devrim sürecinin gelişmesi üzerinde, zaman zaman, tarihsel olarak yeteri kadar süreli aralıklarla yapılan tahliller, sosyalist sistemin güçlenmesinin, tüm anti-emperyalist cephenin güçlenmesine yol açtığını, uluslararası devrimci hareketin bütün ana kolları ve organik kısımları için elverişli mücadele koşulları yarattığını, inandırıcı biçimde göstermektedir.

Komünist ve işçi Partileri hakkında kısa bilgiler

Polonya Birleşik İşçi Partisi (BPİP)

Polonya Birleşik İşçi Partisi, 1948 yılı Aralık ayında, Polonya İşçi Partisi ile Polonya Sosyalist Partisi'nin Birleştirici Kongre'sinde kuruldu. BPİP, «Yüce Proletarya» (1882), Polonya ve Letonya Krallığı Sosyal-Demokrasisi (1893), Polonya Komünist Partisi (1918), Polonya İşçi Partisi (1942) ve Sosyalist Partisi Sol Akımı gibi işçi partilerinin devrimci geleneklerini sürdüren politik örgüttür.

1 Ocak 1973 durumuna göre, BPİP'nin 98,966'sı aday üye olmak üzere 2 milyon 262 bin 867 üyesi vardır.

Parti örgütleri üretimsel-yersel bölünüş esasına ve alt örgütlerin üst örgütlere tâbi olması prensibine göre kurulur. İşletmelerde ve dairelerdeki taban örgütleri ve daha ziyade emeklileri birleştiren yersel taban örgütleri, ilçe (şehir, bölge) komitelerine tâbi olurlar. Köy parti örgütleri, kendileri ilçe komitelerine bağlı bulunan bucak komitelerine tâbidirler. İlçe örgütleri (ve bunlarını dengi sayılan şehir ve bölge örgütleri), kendileri doğrudan doğruya Merkez Komitesi'ne bağlı bulunan voyvoda (il) örgütleri kadrosuna girmektedirler.

Halen BPİP'nin 19 il (ve bunların dengi 2 şehir örgütü), 390 ilçe (şehir, bölge) ve 69,952 taban örgütü vardır.

Parti örgütünün yüksek yönetim organı, genel kurul toplantısı (taban ve atelye örgütleri için), konferanslar (fabrika-işletme, ilçe, şehir, bölge ve voyvoda örgütleri için)'dir. Genel kurul, büroyu, konferanslar da kendi karşılığı olan komiteyi seçerler. Böylece meydana gelen komiteler de kendi bürolarını seçerler. Partinin en yüksek organı Kongre'dir. Merkez Komitesi kongreyi dört yılda bir yapar. Kongre Merkez Komitesi'ni ve Merkez Teftiş Komisyonu'nu seçer.

Merkez Komitesi, plenumlar arasında MK'nin işlerini yönetecek Politbüro; yürürlükteki işleri yönetecek ve her şeyden önce seçim organlarının çalışmasını, kadro seçimini örgütlüyecek, parti kararlarının yerine getirilmesini denetleyecek Sekreterlik'i seçer.

Merkez Komitesi, parti Merkez Kontrol Komisyonu'nu meydana getirir.

BPİP içinde işçilerin oranı yüzde 39,5, çiftçiler yüzde 10,6, kafa emeği işçileri yüzde 43,6 ve çoğu emekliler olmak üzere ötekiler yüzde 6,3'tür.

BPİP üyelerinin yüzde 22,8'i kadındır. Üyelerin yüzde 54'ünden fazlasının yaşları 40'ın altındadır. Komünistlerin yüzde 9'u yüksek, yüzde 30 kadarı da tamamlanmamış yüksek ve orta öğrenimlidir.

Parti üyelerinin yüzde 78'i halk ekonomisinin temel kollarında ve bu cümleden olarak yüzde 36'sı sanayide, yüzde 24'ü köy ekonomisi ve orman işletmeciliğinde, yüzde 7'si ulaştırma ve haberleşmede ve yüzde 6'sı ticaret, yüzde 5'i de yapıcılık alanında çalışmaktadırlar.

Parti basını:

PBİP MK'nin organı «Trybuna Ludu» gazetesidir. 1948 yılından beri 486 bin tirajla çıkmaktadır. Voyvodalıklerde, PBİP Voyvoda Komiteleri organları olan 17 gazete çıkarılmaktadır. Bunların toplam tirajı 4 milyon 212 bin kadardır.

Aylık «Novo drogi» dergisidir. PBİP MK'nin teorik ve politik yayınıdır. 1947 yılından beri 67 bin tirajla çıkmaktadır.

«Chlopska droga» gazetesi. PBİP MK yayınıdır. 1945 yılında kurulmuştur. 141 bin tirajla haftada iki defa çıkmaktadır.

Aylık «Zycie partii» dergisi. PBİP MK organıdır. 1949 yılından beri 74 bin tirajla çıkmaktadır.

«Ideologia i politika.» Aylık dergi. PBİP MK Propaganda, Basın ve Yayınevleri Şubesi'nin yayını. Parti eğitimi problemlerini konu edinen bu dergi 1970 yılından beri 67 bin tirajla çıkmaktadır.

«Zagadnienia i materialy.» PBİP MK Propaganda, Basın ve Yayınevleri Şubesi'nde parti aktifi için iki haftada bir çıkarılan dergi. 1957 yılında kurulmuştur. Tirajı 142 bin.

Teorik ve bilimsel merkezler:

PBİP MK'ne bağlı Toplumsal Bilimler Yüksek Okulu. PBİP MK Toplumsal Bilimler Yüksek Okulu'na bağlı Parti Kursları Genel Merkezi. İki Voyvodalıklar-arası Parti Okulu.

1972 yılında yapılan PHC Seym (Halk Meclisi) seçimlerinde PBİP üyesi 255 halkvekili seçilmiştir; bu bütün halkvekilleri sayısının yüzde 55,4'üdür. Memleket ölçüsünde halk sovyetlerini oluşturan halkvekilleri içinde 77 bini PBİP üyesidir; bu bütün halkvekilleri sayısının yüzde 46,5'idir.

Alman Komünist Partisi (AKP)

Federal Almanya Cumhuriyetinde, 1968 Eylülü sonunda, legal bir komünist partisi kurmakla görevli Federal Komite çalışmalarına başladı. Alman Komünist Partisi'nin kurulması 1969 Nisanında yapılan Essen Kongre'sinde tamamlandı. Bu Kongre, Program Deklerasyonu'nu ve Parti Tüzüğü'nü görüştü ve kabul etti.

Düsseldorf Kongresi (Kasım 1971) arifesindeki duruma göre, AKP'nin 30 bin 410 üyesi vardır.

Parti örgütleri hem üretimsel, hem de yersel bölünüş prensiplerine göre kurulur. AKP'nin kuruluşu şöyledir: İşletmeler veya oturma yerleri çerçevesinde parti grupları; konum merkezleri veya şehir bölgeleri, bölgeler veya yöreler, cumhuriyetler veya iller ölçüsünde parti örgütleri. Parti grupları

en az üç komünist üye ile kurulur. Düsseldorf Kongresi sırasında, AKP'nin işletmeler çerçevesinde 408, oturma yerleri çerçevesinde 871 ve yüksek okullar çerçevesinde 23 parti grubu vardı.

Partinin en yüksek organı Kongre'dir. Kongre iki yılda bir toplanır ve parti başkanını, başkan yardımcısını, yönetim kurulunu, aynı zamanda teftiş ve hakem komisyonlarını seçer. Parti yönetim kurulu da prezidyumu ve sekreterlik'i seçer.

AKP'nin sosyal yapılışı: İşçiler yüzde 75, köylüler ve emeklerini ücret karşılığında kiralayanlar yüzde 2, üniversite ve lise öğrencileri yüzde 11, yüksek mühendis ve teknik elemanlar yüzde 3 ve diğer meslek grupları temsilcileri yüzde 9.

AKP üyelerinin yüzde 29,3'ü kadındır. Parti üyelerinin yüzde 30 kadarı henüz otuz yaşını doldurmamışlardır. 1972 Ocak ayından sonra partiye alınan yeni üyelere yüzde 70'inin yaşları da otuzun üstünde değildir.

Parti basını: AKP merkez organı «Unsere Zeit» gazetesi. 1969 yılından beri, haftada bir ve 60 bin tirajla çıkmaktadır. Özel sayıların tirajları 500 bini bulmaktadır. AKP Yönetim Kurulu «Praxis» dergisini yayımlamaktadır. Parti örgütleri, rotatifle basılan gazeteler çıkarmaktadırlar.

AKP'nin bazı belediye konseylerinde ve şehir parlamentolarında (Ştuttgart, Nürnberg, Fürt, Fölklingen, Marburg, Botrop ve Mannheim) temsilcileri vardır.

Kıbrıs Emekçi Halkının İlerici Partisi (AKEL)

AKEL, İngiliz sömürge egemenliği zamanında, 14 Nisan 1941'de kuruldu. Bu parti, 1926 yılından 1941'e kadar çalışmış olan Kıbrıs Komünist Partisinin devamcisidir.

1972 yılında AKEL'in 12 bin üyesi vardı.

Parti taban örgütleri (parti grupları), parti üyelerinin hem oturma yerleri, hem de çalışma yerleri çerçevesinde kurulur. 1972 yılı durumuna göre, parti gruplarının sayısı 500'ü geçmektedir.

Şehirlerde oturma yerleri çerçevesinde kurulan parti taban örgütleri, mahalle parti komiteleri genel kurullarını; işyerleri çerçevesinde kurulan taban örgütleri de işkolu komitelerini seçerler. Bütün şehir parti taban örgütleri temsilcileri, parti konferansında şehir komitesini seçerler. Köy bölgelerinde, taban örgütleri temsilcileri, çevre komitelerini seçerler. Şehir ve çevre örgütleri, parti komitesinin üç yılda bir seçtiği il parti örgütünde birleşirler. İl parti komitesi, çevre örgütlerini yönetecek bir özel büro tâyin eder.

Partinin en yüksek organı Kongre'dir. Dört yılda bir yapılan kongre, Merkez Komitesi'ni ve Merkez Teftiş Komisyonu'nu seçer. Merkez Komitesi

tesisi ve Merkez Teftiş Komisyonu ilk karma oturumlarında, parti Genel Sekreterini ve yardımcısını seçer. Merkez Komitesi, Politbüroyu ve Merkez Sekreterliğini seçer.

AKEL'in sosyal yapılışı: İşçilerin oranı yüzde 65,3 köylüler yüzde 17,7, esnaflar ve küçük işverenler yüzde 11,9, aydınlar ve diğerleri yüzde 5,1'dir.

AKEL saflarında yüzde 24 oranında kadın üye vardır. Parti üyelerinin yüzde 30'u henüz otuz yaşını doldurmamışlardır.

AKEL, günlük «Haravgi» gazetesini, politik ve teorik «Neos democracy» dergisini ve İngilizce olarak «AKEL News Letter» bültenini yayımlamaktadır.

Parti aktivistlerinin teorik bilgilerini yükseltmek ve parti kadrolarını yetiştirmek üzere, 1961 yılında, Merkez Parti Okulu açılmıştır. Bundan başka, partinin il ve çevre okulları vardır.

Kıbrıs Parlamentosunda AKEL üyesi 9 milletvekili vardır. AKEL Kıbrıs'ın en etkin politik örgütüdür. 1970 yılı parlamento seçimlerinde, Milliyetçiler Birleşik Partisi, İlerici Cephe ve aşırı Milli Demokrat Partisi gibi başlıca burjuva partileri oyların sırasıyla ancak yüzde 26, yüzde 24 ve yüzde 6'sını kazanabilmişken, seçmenlerin yüzde 40,7'si AKEL adaylarına oy vermişlerdir.

Gelişmekte olan ülkelerde ücretli emek

Bu materyal, SSCB Bilimler Akademisine bağlı Uluslararası

İşçi Hareketi Enstitüsü'nde hazırlanmıştır

1973 yılı başında, Asya, Afrika, ve Lâtin Amerikanın gelişmekte olan ülkelerinin toplam ücretli işçi sayısı 230–235 milyonu, yani sosyalist dünya dışındaki bütün ücretli emek ordusunun yarısını bulmuştur. Bu miktar, çalışabilen nüfusun ancak % 34–35'i (gelişmiş kapitalist memleketlerde % 80'i)'dir.

Asya ve Afrikanın az gelişmiş ülkelerinde emekçilerin büyük çoğunluğu, köylülerden, esnaflardan, küçük tüccarlardan ve genellikle çok düşük gelirlerinin daha büyük kısmını sağlayan «bağımsız» çiftçilik veya işletmecilikle ilişkilerini sürdürmekte olan kişilerden oluşmaktadır. Lâtin Amerikada işçiler ve hizmetliler, çalışabilen nüfusun % 60'ından fazlasını teşkil eder (bk. cetvel 1).

Lâtin Amerika. Şili, Arjantin, Uruguay, Kosta Rika ve Meksika'da, işçi ve hizmetlilerin çalışan nüfus içindeki payı % 70–75'i bulur; Haiti'de ise ancak % 15 kadardır. Brezilya, Peru ve Ekvador'da, işçi ve hizmetliler, çalışan nüfusun yarısı kadarını teşkil eder.

Kuzey Afrika ve Yakın Doğu. Lübnan ve Kuveyt'te, işçiler ve hizmetliler, çalışabilen nüfusun % 65–80'i kadardır; Mısır, Libya, Tunus ve Ceza-yir'de % 50'si veya biraz fazlasıdır; Türkiye ve İran'da % 25–30'udur.

Güney ve Güney Doğu Asya ve Uzak-Doğu. Şri Lanka ve Singapur'da, işçiler ve hizmetliler, aktif nüfusun % 65–70'ine ulaşır; Hindistan, Endonezya, Pakistan ve Filipinler'de % 30–35 kadardır; Kamboçya ve Tayland'da ise ancak % 12–15'idir.

Halkın proleterleşme derecesinde en büyük fark, *Büyük Sahra* Güneyi Afrikası'nda görülüyor. Güney Afrika Cumhuriyeti'nde Mauritius ve Reünion'da, çalışan nüfus içinde ücretli emeğin payı % 75–85'i buluyor. Nijer Cumhuriyeti, Çad, Dahomey ve Yukarı Volta'da, işçiler ve hizmetliler, bütün çalışanların ancak % 3–5'ini teşkil ediyorlar. Senegal, Nijerya, Siera Leone, Zair, Malagasi Cumhuriyeti ve Fildişi Sahili'nde aktif nüfusun ancak % 10–15 kadarı emeklerinin ücretiyle geçiniyorlar.

1970 yılları başlangıcında, gelişmekte olan ülkelerin ücretli emek ordusu esas birlikleri: 95–100 milyon tarım işçisi, ekonominin sanayi kollarında 55 milyon kadar ücretli işçi, ticaret ve kamu hizmetleri alanında (devlet makinesi de dahil) çalışan 65–70 milyon hizmetli, memur vb. (bk. cetvel 2).

Cetvel 1

	Çalışan nüfus (mln.)	Ücretli emek (mln.)	Çalışan nüfusa oranı
Asya Afrika ve Lâtin Amerikanın bütün sosyalist olmıyan ülkeleri			
1960 yılı	494,0	147-154	29,8-31,1
1970 yılı	597-609	211-220	34,2-34,7
Lâtin Amerika			
1960 yılı	66,1	36,2	55
1970 yılı	87	53	61
Kuzey Afrika			
1960 yılı	16,2	7,1	43,8
1970 yılı	19-20	9-11	50-52
Tropik Afrika			
1960 yılı	87,0	8,5-9	10
1970 yılı	106	12,5-13	12
Güney Afrika			
1960 yılı	7	4,5	65
1970 yılı	8	5,5-6	70-75
Yakın ve Orta-Doğu			
1960 yılı	22,2	6,7	29,5
1970 yılı	27-28	9-10	33-35
Güney ve Güney Doğu Asya, Uzak Doğu			
1960 yılı	295,0	84-91	29-31
1970 yılı	350-360	122-127	34-37

Bu cetvalde ve daha sonrakilerde, hesaplamalar, «Year Book of Labour Statistics (1964-71), ILO, Geneva. «Verilerine göre, ulusal istatistiklere, nüfus sayımlarına ve araştırmalara göre yapılmıştır.

Cetvel 2

	Çalışan nüfus (mln.)	Ücretli emek (mln.)	Çalışan nüfusa oranı
Köy ekonomisi			
Asya, Afrika ve Lâtin Amerikanın bütün sosyalist olmıyan ülkeleri			
1960 yılı	339,6	66,5-73,2	19,6-21,6
1970 yılı	378-391	93,5-97,5	25
Lâtin Amerika			
1960 yılı	31,0	11,0	35,5
1970 yılı	36	13	36
Kuzey Afrika			
1970 yılı	9,8	2,8	28,6
1960 yılı	10	3-3,3	30-33
Tropik Afrika			
1960 yılı	67	2,5-2,6	3,5-4,0
1970 yılı	76-77	2,5-3,0	3-4
Güney Afrika			
1960 yılı	2,3	0,85-0,9	37-38
1970 yılı	2,1	0,9	43
Yakın ve Orta Doğu			
1960 yılı	14,5	1,9	13,1
1970 yılı	14-16	2,0-2,2	14
Güney ve Güney-Doğu Asya, Uzak-Doğu			
1960 yılı	215	47,3-54	22,0-25,0
1970 yılı	240-250	72-75	30

1972 yılı sonuna doğru, sosyalist dünya dışındaki bütün ırgat ve gündelikçilerin % 90'ı, ticaret ve kamu hizmetleri alanı ücretli işçilerinin (hizmetliler, memurlar vb.) % 35'inden fazlası, fakat ekonominin sanayi kollarında çalışanların üçte birinden daha azı, Asya, Afrika ve Lâtin Amerika ülkelerinde yoğunlaşmıştır.

Birçok sektörlü ekonomi koşullarında, çağdaş (büyük) ve geleneksel (küçük) işletmeciliğin sürekli olarak yanyana varoluşu koşullarında iki tip ücretli işçi vardır: Birincisi, fabrikalarda, işletmelerde, madenlerde, demiryollarında, büyük yapı yerlerinde ve aynı zamanda plântasyonlarda, devlet çiftliklerinde ve kapitalist lâtifundiyalarda çalışan çağdaş sanayi ve köy ekonomisi proletaryası; ikincisi, küçük üreticilikle uğraşan köylü ve şehir yoksulları yığınlarından henüz kesinlikle ayrılmamış olan proleter ve yarı proleter zümreleri.

«Üçüncü Dünya» ülkelerinde çağdaş proletarya 50.milyon kişiyi buluyor. Bu miktar, çalışan nüfusun % 8'i, bütün ücretli emek ordusunun da % 25'idir.

Güney Asyanın ve Kuzey Afrikanın nüfus bakımından en büyük devletlerinde, sanayi işçileri, tarım işçileri ve diğer işçiler, çalışan nüfusun % 6-7'si kadardır. Lâtin Amerikanın kapitalist gelişme yolunda en çok ilerlemiş ülkelerinde (Arjantin), sanayi proletaryası ve ona yakın tarım işçileri grupları, artık ekonomi alanında aktif nüfusun en az % 25-26'sını teşkil ediyorlar. Nihayet, Tropik Afrikanın iktisadi gelişme bakımından en geri kalmış ülkelerinde, işçi sınıfı, şimdilik aktif nüfusun pek küçük bir kısmıdır. Buna rağmen, sanayi proletaryası, her yerde sosyal-ekonomik ve toplumsal-politik hayatın bütün alanlarında önemli bir rol oynamaktadır.

İşçi sınıfının potansiyel gücü, çıkışlarının genişlik ve etkinliği, daha ziyade onun üretimsel-bölgesel birikim özelliklerine bağlıdır. Tarihsel olarak meydana gelmiş bulunan koşullar içinde (sömürgecilik boyunduruğu altında gelişme devrinde yabancı büyük sermayenin egemenliği; bağımsızlığın elde edilmesinden sonra devlet sektörünün hızla gelişmesi; rekabet yeteneğine sahip, yani iri işletmeler yaratılması objektif ihtiyacı vb.), gelişme halindeki birçok memlekette bütün fabrika-işletme işçilerinin % 30-35'i ancak 500 kişi angaje edebilen işyerlerinde çalışmaktadırlar (örneğin Hindistan, Pakistan ve Mısır'da % 45-50; İran Irak'ta % 30-40; Arjantin ve Brezilya'da % 35-40 vb.).

Gelişmiş kapitalist memleketlerde, köy ekonomisi üretiminde veya mineral hammaddeler üretiminde çalışan işçilerin nispi payı çağdaş proletarya toplamının % 10-11'ini geçmezken, Asya, Afrika ve Lâtin Amerika ülkelerinde tarım işçileri ve madenciler proletaryanın % 36-38'ini teşkil etmektedir. Bu durum, eski sömürgelerin ve bağımlı ülkelerin emperyalizm tarafından nasıl bir tarım ambarı ve hammadde kaynağı olarak elde tutulduğunu açıkça göstermektedir.

Sanayi, yapıcılık, ulaştırma, elektrik-gaz-su sağlama

	Çalışan nüfus (mln.)	Ücretli emek (mln.)	Çalışan nüfusa oranı
Asya, Afrika ve Lâtin Amerikanın bütün sosyalist olmıyan ülkeleri			
1960 yılı	67-97	38-34	56,5
1970 yılı	90-93	54-55	59-60
Lâtin Amerika			
1960 yılı	15,2	11,9	78,5
1970 yılı	21,8	18	82
Kuzey Afrika			
1960 yılı	2,24	1,72	76,7
1970 yılı	3	2,4-2,6	80-85
Tropik Afrika			
1960 yılı	8,4	3,0-3,1	36-37
1970 yılı	12-13	5	40
Güney Afrika			
1960 yılı	2,0	1,85	92
1970 yılı	2,7	2,5	92
Yakın ve Orta Doğu			
1960 yılı	4,4	3,1	70,5
1970 yılı	5,4-5,6	4,0-4,2	75
Güney ve Güney-Doğu Asya, Uzak-Doğu			
1960 yılı	35,7	16,7	46,7
1970 yılı	45-47	22-23	50

Ticaret ve kamu hizmetleri

	Çalışan nüfus (mln.)	Ücretli emek (mln.)	Çalışan nüfusa oranı
Asya, Afrika ve Lâtin Amerikanın bütün sosyalist olmayan ülkeleri			
1960 yılı	86,76	43,03	49,6
1970 yılı	120-129	64-68	53
Lâtin Amerika			
1960 yılı	19,9	13,3	66,7
1970 yılı	29,2	22	75
Kuzey Afrika			
1960 yılı	4,16	2,58	61
1970 yılı	6-7	4-5	70
Tropik Afrika			
1960 yılı	11,6	3,3	28
1970 yılı	16-18	5	30
Güney Afrika			
1960 yılı	2,7	1,75	65
1970 yılı	3,2	2,2	70
Yakın ve Orta Doğu			
1960 yılı	3,9	1,7	43,5
1970 yılı	6,7	3,3-3,9	55
Güney ve Güney-Doğu Asya, Uzak-Doğu			
1960 yılı	44,5	20,3	45,5
1970 yılı	60-65	28-30	46

Gelişmekte olan ülkelerde, işleme sanayiinde çalışanlar sanayi proletaryasının ancak % 40'ı kadarken, Batı Avrupa ve Kuzey Amerikada bu nispet % 60-65'i bulmaktadır. Bundan başka, gelişmiş kapitalist memleketlerde, fabrika-işletme proletaryasının yarısından fazlası ağır sanayide yoğunlaşmıştır; «Üçüncü Dünya'nın başlıca kesimlerindeyse bu nispet % 30'u geçmemektedir (bk. cetvel 3).

Cetvel 3

Başlıca sanayi kolları	Çalışanlar sayısı (1970 yılı)	
	milyon kişi	yüzdesi
Fabrika-işletme üretim alanı	17-18	40
Ve bunun:		
Ağır sanayi kesimi	5-6	12
Hafif endüstri kesimi	12-13	28
Çıkarım sanayii	2	4-5
Ulaştırma ve yapıcılık	11-12	23-24
Plântasyonlar, kapitalist ferma ve lâtifundiyalar, devlet çiftlikleri	15-16	31-33
Bütün çağdaş proletarya	46-47	100,0

Bu ortalama göstergeler elbette bazı değişiklikler gösterir. Örneğin Şri Lanka, Endonezya, Kosta Rika, Salvador'da ve diğer bazı ülkelerde, plântasyonlarda, kapitalist ferma, ve lâtifundiyalarda çalışan köy ekonomisi işçileri çağdaş proletaryanın yine en büyük birliği olarak kaymaktadır. Malayziya ve Güyan'larda köy ekonomisi işçileri ve madencilere proletaryanın çoğunluğunu teşkil etmektedir. Kuveyt'te ve İran Körfezi'nin diğer bazı «petrol prenslikleri'nde ise, oluşma halindeki işçi sınıfının çekirdeği petrol işçileridir.

Artış hızı. Fabrika-işletme işçilerinin saflarında hepsinden daha hızlı bir çoğalma göze çarpıyor. Asya, Afrika ve Lâtin Amerika ülkeleri işleme sanayiinde çalışanların sayısı 1938 yılından 1970'e kadar genellikle 3,2 defa, bu arada Lâtin Amerikada 2,8 defa, Güney, Güney-Doğu Asya ve Uzak-Doğuda yaklaşık olarak 3,5 defa arttı. Son 10-15 yıl içinde, eski sömürge ve yarı sömürgelerde fabrika-işletme proletaryasının saflarındaki artış temposunun, gelişmiş kapitalist memleketlerdekinden hemen hemen 2 defa daha yüksek olduğu görüldü. Endüstriyel işçi sınıfı, nüfus artışının 2-3 misli bir hızla büyümekte, nispi payı durmadan artmaktadır.

Ekonomik bağımsızlık için yürütülen mücadele, yalnızca sanayileşme ölçülerinin genişletilmesini ve sanayileşme hızının artırılmasını değil, aynı zamanda üretimin yapısının tedricen değişmesini de şartlandırıyor. 1938 yılından 1970'e kadar, Asya, Afrika ve Lâtin Amerika ülkelerinde metal işçilerinin sayısı 5,3 defa, kimya işçileri 5 defa, demir-çelik sanayii işçileri de aşağı yukarı 4 defa arttı. Bu sanayi kollarının işçileri sınıf savaşına aktif olarak katılmaktadırlar.

Sanayi tekstil ve gıda maddeleri kollarında istihdam artışı, yeni kolların işletmelerindeki artıştan 1,5–2 defa daha ağır olmaktadır. Madenciliklerin safları da nispeten daha ağır tempoyla genişlemektedir.

Yapı işçilerinin hızla büyüyen ordusu, daha ziyade vasıfsız mevsim işçileri olan köylülerden oluşmaktadır.

Kapitalistlerin plântasyonlarında (çiftliklerinde) çalışan işçilerin sayısı son 10–12 yıldır pratik bakımdan değişmiş değildir. Gerçi bazı devletlerde, yabancıların mülkiyetinin sınırlandırılmasına veya millileştirilmesine paralel olarak, kapitalistlerin plântasyonları da sınırlandı ve dolayısıyla buralarda çalıştırılan proleter grupları da sayıca azaltıldı. Fakat, nispeten sınırlı makine kullanımı ve giderek kapitalistleşen büyük toprak ağalarının işletmelerinde üretim şiddet ve hızının tedricen artırılması koşullarında bile, yeni ve büyük bir köy ekonomisi işçileri müfrezesi (traktör ve biçerdöver makinistleri, sulama işçileri ve onarım teknisyenleri) ortaya çıktı. Bunlar bugün 5 milyonu bulmakta ve çağdaş köy ekonomisi proletaryasının üçte biri kadarını teşkil etmektedir.

Küçük işletmeciliğin ve zanaatçılığın çektiği ücretli işçiler, geri kalmış ülkelerin geleneksel tipik işçilerini teşkil ederler. Küçük zanaatçılık ve el işçiliği üretimiyle, küçük yapıcılık ve ulaştırma işletmeleriyle bağlı olan bu kategoriyi oluşturanların sayısı belki 20–23 milyonu bulmaktadır. Ücretli işçilerin ortalama % 40–50 kadarı işleme sanayiinde bile fabrika üretimi çerçevesi dışında kalmaktadır. Bunlar, her birinde yalnız birkaç kişinin çalıştırıldığı daha küçük ve en küçük «işletme»lere dağılmışlardır. Fakat bunların büyük kısmı şehirlerde çalıştığından fabrika-işletme proletaryasıyla her gün temasta bulunmakta ve bir gün çağdaş tipten işletmelere geçme olanakları bulmaktadırlar. Böyle işçiler gitgide sanayi proletaryasına yaklaşmaktadırlar.

Köylülerin ve şehir yoksullarının proleter, yarı-proleter ve proleterleşmeye başlamış unsurları, ücretli emek ordusunun sayıca en büyük birliğidir, ve 80 milyonu bulmaktadır. Bu birlik, yarı-kapitalist (ya da yarı feodal) büyük toprak sahiplerinin ağaların işletmelerinde, aynı zamanda küçük çiftçi işletmelerinde çalışan ırgatları ve gündelikçileri kapsamaktadır. Bu gibi işçilerin çoklukla Güney ve Güney-Doğu Asya, Kuzey Afrika ülkelerinde ve bir de Orta ve Güney Amerikanın bazı ülkelerinde yoğunlaştıkları görülmektedir.

Milyonları bulan ırgatlar ve gündelikçiler ordusunun sosyal-ekonomik tabiatı çelişkilidir. Gerçekten bunlar üretim araçlarından yoksundurlar ve ancak sahip oldukları işgücünü satarak geçinmeye çalışırlar. Çok düşük olan gelirlerinin büyük kısmı hemen hemen sadece emekleri karşılığında aldıkları ücretten ibarettir. Bunların yaklaşık olarak yarısı, kendilerine ait bir parça toprağı işlemeye de devam ederler ve hemen hemen hepsinin, evlerinin bitişiğinde ya da dolayında, toprak beyi ve ağa tarafından bir çeşit aynı (özdek) ödeme olarak kendilerine bırakılmış birkaç evlekten ibaret bir «mülk»ü de vardır. Demek ki, bunlar, bazı bakımlardan proletaryaya yaklaşarak ve aynı zamanda esas köylü yığınlarından kopmadan, hem proleter ve yarı proleter, hem de küçük mülkiyetçi, daha doğrusu güya mülkiyetçi çizgilerini bağdaştırır ve sürdürürler.

İşte Asya, Afrika ve Lâtin Amerikada, asıl işçi sınıfını ve ona en yakın tabakaları oluşturan emekçilerin esas müfrezeleri bunlardır. Ücretli emek ordusunun – 85 milyon kadar – geri kalan kısmı da toplumsal durumları ve sosyal psikolojileri kendilerini şimdilik bu kıtaların işçi sınıfından açıkça ayırdeden hizmetliler, memurlar, ev hizmetlerinde çalışanlar, ayakçılık edenler ve diğer gruplardır.

Gelişme halindeki ülkelerde *işsizlik* nispi nüfus fazlalığının diğer biçimleriyle de birleşerek hızla artmaktadır. 1970–72 yıllarında Asya, Afrika ve Lâtin Amerika memleketlerinde 35–40 milyon kadar işsiz bulunduğu tespit edilmiştir. Gelişmiş kapitalist memleketlerde aynı dönemdeki işsizlik bu rakamın 4–5 mislini bulmuştur. Şehirlerdeki işsizler toplamı, genellikle bütün çalışabilir nüfusun % 10 ile 20'si arasında değişmektedir. Böyle-sine büyük işsizlik ve bunun emek borsasındaki baskısı, çağdaş proletaryanın ve ona yakın halk zümrelerinin durumunu büyük ölçüde belirlemektedir.

Şehirlerin küçük işletmelerinde ve küçük tarım üretiminde çalışan ırgatlar, gündelikçiler ve ücretli işçiler, çeşitli ülkeler de ve değişik bölgelerde köylülerin ve şehir yoksullarının % 25–30'unu kapsayan eksik istihdam uygulaması yüzünden ciddi sıkıntılar çekmektedirler.

Asya, Afrika ve Lâtin Amerika ülkelerinde proletaryanın sınıf mücadelesi gittikçe şiddetleniyor. Resmi istatistikler, bu kıtaların sosyalist olmayan ülkelerindeki işçi hareketinin gerçek karakterini ve ölçülerini tam olarak yansıtmıyor. Bu istatistikler, politik grevleri çokcası genellikle hesaba katmıyor. Bazı ülkelerde işçi grevleri ve diğer benzeri çıkışlar resmen veya fiilen yasaklanmıştır. İşte bundan ötürü, resmi verilerin, bir yandan sendika basınının bildirilerine, ilerci örgüt ve partilerin değerlendirmelerine göre tanımlanıp düzeltilmesi gerekmektedir.

Yoklama niteliğindeki hesaplara göre, 1960 yılları ikinci yarısında ve 1970 yılları başlangıcında, «Üçüncü Dünya» ülkelerinde yapılan yalnız ekonomik grevlere, her yıl, çağdaş iş kollarından ortalama olarak asgari

4-5 milyon işçi katılmıştır. Bu grev hareketinin yoğunluk derecesi bilhassa dikkate değer. Öyle ki, hesaplara göre, grevcilerin yıllık sayısının % 50-60 yapılan grevlerin % 1'ine düşmektedir.

Ücretli emek ordusunun, hizmetliler, küçük memurlar, milli eğitim, sağlık ve sosyal yardım görevlileri gibi diğer birlikleri de, gitgide daha sık olarak proletarya mücadelesine metotlarına başvurmaktalardır. 1970 yılı arifesinde, Asya, Afrika ve Latin Amerikanın birçok büyük memleketinde, bütün grevlerin % 30-40'ı hizmetliler ve bunlara benzer durumdaki diğer ücretli emekçiler tarafından yapılmıştır. Bu grevlerin yığınsallık, süre ve direniş gücü bakımından, sanayi işçilerinin en büyük grevlerinden hemen hemen farkız olduğu söylenebilir.

Yaklaşık hesaplar, son 5-10 yıl içinde, grevlerin % 40-50'sinde sırf ekonomik istekler ileri sürüldüğünü gösteriyor. Fakat iktisadi hayatta devletçe düzenlemenin gitgide daha büyük rol oynaması koşullarında, bu grevlere katılanlar her defasında kaçınılmaz olarak hükümetle ve devlet politikasıyla yüzyüze geliyorlar. Emekçilerin, biçimde ekonomik ve özde genel politik bir içerik kazanmakta olan bu gibi çıkışları, bütün grevlerin ancak bir çeyreğini teşkil ediyor. Emekçi çıkışlarının en azından % 25-30'nun daha başlangıçta politik karakterli olduğu ve birçoğunun açıkça belirtilen anti-emperyalist, anti-kapitalist çizgiler taşıdığı görülüyor.

ÖZEL SAYFALAR

AYIN OLAYLARI

Yurtta

A. Saydan

● Sanayi-İş Sendikası Ar-Ev Madeni Eşya Fabrikasında grev ilân etmiştir. Greve sebep patronun işçilerin zam ve iş güvenliği konusundaki isteklerini kabule yanaşmamasıdır. Sendika yöneticileri grev kararı almalarını şöyle izah etmişlerdir: İş yerinde halen sigortasız ve haftada 75 lira ücretle çalışan işçiler vardır. Patron son ay içinde sendikalaşmayı engellemek için kırk kadar işçiyi işinden çıkarmıştır. Ayrıca sendikayı tanımaya da yanaşmamıştır. Halen ortalama 600 lira olan işçi ücretlerinin 1.100-1.200 liraya çıkarılmasını kesinlikle istemekteyiz.

● Ulaş-İş Federasyonu ile Denizcilik Bankası arasında imzalanan toplu sözleşme sekiz bin işçiyi kapsamına almaktadır. Toplu sözleşme görüşmeleri çok uzun sürmüştür. Denizcilik Bankası uzun zaman sendikanın isteklerini kabule yanaşmamıştır. Dokuz ay süren konuşmalardan sonra toplu sözleşme imzalanabilmiştir. Bu vesile ile bir demec veren Ulaş-İş Başkanı Ögünç şunları belirtmiştir: Yeni toplu sözleşme ile gemi işçileri ve büro personeline 700'le 1.000 lira arasında brüt zam sağlandı. Çocuk zamları ve işe bedelleri yükseltildi. Günlük çalışma şartları daha elverişli bir düzene sokuldu.

● İzmit Köseköyde Pirelli Lâstik Fabrikası yöneticileri ile Türkiye Lastik İş Sendikası arasında yapılan toplu sözleşme görüşmeleri patron temsilcilerinin olumsuz tutumları nedeniyle bir sonuca bağlanamamıştır.

Sendika yönetimi bu durum karşısında Uzlaştırma Kuruluna başvurmuştur. Kuruldan olumlu bir karar çıkmadığı takdirde greve gidilecektir. Pirelli Lâstik Fabrikasında 712 işçi çalışmaktadır.

● Türkiye Gıda İş Sendikası Çapamarka firmasının Beşiktaş ve Kartal'daki iş yerlerinde grev kararı aldı. Ve karar uygulanmaya başlandı. Sendika başkanı bu vesileyle işçilere şu açıklamayı yaptı: İşinden her atılan işçinin evindeki durumu beni düşündürmemektedir. Türkiye açların yurdu olmaktan kurtulacaktır. İşçi sabah işe geldiğinde acaba atılacak işçiler arasında ben de var mıyım diye endişe duymaktadır. İşçinin hakkı olan yüzde beş kâr işçinin dışındaki bazı kimselere verilmektedir. İşçinin hakkı olan kıdem zammını ve ikramiyeyi istiyoruz. İşçimiz teminat altında olmadır. İsteklerimizi alınacaya kadar grevi sürdüreceğiz.

● Kocaeli Gebzede Kroman Çelik Sanayiinde Otomobil İş Sendikasının grevi sekiz aydan beri devam etmektedir.

● Bastaş Floresan Ampulleri Fabrikasında da Türkiye Maden İş sendikası tarafından grev kararı alınmıştır.

● Tekstil iş kolunda Teksif Sendikasıyla Tekstil İşverenleri sendikası arasında bir süre önce imzalanmış olan toplu sözleşme patronlar tarafından uygulanmadığından uyuşmazlık çıkmıştır. Özellikle Mensucat Santral, Aksu, Akfık, Bozkurt, Hayrettin Karca, Hasköy Yün İplik, Altınıldız, Bahariye Mensucat gibi fabrikalarda bu durum gergin bir hava yaratmıştır. Patronlar tarafından imzalanıp da uygulanmayan toplu sözleşmeler 20 bin kadar işçiyi kapsamaktadır. Bir süre önce imzalanan toplu sözleşme gereğince güdeliklere birinci yıl 8, ikinci yıl 9 lira zam yapılacaktır. Patronlar bu zamları uygulamamaktadırlar.

● Oley İş Sendikası ile Çeşme, Akçay ve Marmaris köylerindeki turistik tesisleri patronları arasındaki toplu sözleşme konuşmalarında anlaşmazlık çıkmıştır. Anlaşmazlığın nedeni patronların sendikanın zam isteklerini kabul etmesidir. İzmir Oley İş Şube Başkanı Vedat Soydan şunları söylemiştir: İş yerlerinde greve gidebilmemiz için yaptığımız ilânların kanuni süresi doldu. Şimdi genel merkezden gelecek direktifi beklemekteyiz. Grevi başarıya ulaşıncaya kadar devam ettireceğiz.

● Kimya-İş Sendikası ile toplu sözleşme konuşmaları yapan Fizer, Roşe ve Abbot ilâç fabrikalarının patronları sendikanın ileri sürdüğü zam ve sosyal haklar tekliflerini kabul etmemişlerdir. Bundan ötürü çıkan anlaşmazlığı sendika, bölge çalışma müdürlüğüne bildirmiştir. Kimya-İş Sendikasının eğitim sekreteri Ertuğrul Altay tarafından yapılan açıklamaya göre bu ilâç fabrikalarında binden fazla işçi çalışmaktadır.

● Atom-İş Sendikasının Deva firmasında işçileri sendika saflarında örgütlenme çabaları büyük zorluklarla karşılaşmaktadır. Patron ve adamları işçilerin sendikalaşmasını engellemek için her yola baş vurmaktadırlar. Sendika yöneticileri, patronun, sendikalaşmak isteyen işçileri toplu olarak işten çıkardığını söylemişlerdir. Patronlar bu gibi baskı yolları kullanmakla yetinmiyor, Kurana el bastırmak gibi, daha fazla kâr sağlamak, işçinin hakkını daha rahatça için işçinin temiz dini hislerini de sömürüyorlar.

● Sosyal-İş Sendikası tarafından Sosyal Sigortalar Kurumunun iş yerlerinde grev kararı alınmıştır. Sendika ile Sosyal Sigortalar yönetimi arasında 28 aydan beri toplu sözleşme görüşmeleri sürdürülmektedir. Bu görüşmelerde sendika yöneticileri sabırla davranmış, işçi ve emekçilerin isteklerini idareye kabul ettirmek için çok çaba harcamışlardır. Fakat bu uzun süre içinde idare, haklı istekleri kabule yanaşmamıştır. Sendika yöneticileri ücretlerin hayat pahalılığı ile orantılı bir şekilde artırılmasını istemektedirler. Grevin kapsamına 10 bin işçi girmektedir.

İşçilerin gündeliklerinden kesilen primlerle biriken sermaye ile çalışan, yani işçi sınıfının öz malı olan Sosyal Sigortaların çalıştırdığı işçi ve emekçilerin haklarını tanımaması, Sigorta yönetimine, işçi sınıfının değil de, iktidar ve sermaye çevrelerinin, sarı sendikacıların hakim olmalarının bir sonucudur.

● Yol, Su, Elektrik Genel Müdürlüğüne bağlı iş yerlerinde 16 bin işçiyi kapsayan yeni bir toplu sözleşme imzalanmıştır. Yeni toplu sözleşme ile işçi ücretlerine zam yapılmış ve bazı sosyal haklar da tanınmıştır. İşletme ayrıca işçilere muayyen oranda hisse senedi de vermiştir.

● Ereğli Demir Çelik İşletmesinin geçen yıla ait bilançosu açıklandı. Bu bilançoya göre işletme 226 milyon lira kâr sağlamıştır. İşletme, bu kârın 11 milyon lirasını da işçi ve memurlara hisse senedi olarak dağıtmış, yani onları işletmeye «ortak» durumuna getirmiştir.

Bilindiği gibi Ereğli Demir Çelik İşletmesine Amerikan çelik tröstlerinden Morissonun bir kolu olan Koppers şirketi hakimdir. Bu şirket 226 milyon liralık kârının ancak 11 milyonunu işçi ve memurlara dağıtmış, onları «ortak» durumuna getirerek işçi sınıfının ekonomik ve politik savaşını frenlemeyi hedef edinmiştir. Birleşik Amerikada ve Avuranın kapitalist ülkelerinde yer yer uygulanan bu yöntem çoktan işçi sınıfı tarafından reddedilmiş ve iflâsa sürüklenmiştir. Sendikaların hesaplarına göre, bu yola başvuran sermayeciler kârlarını, yani işçi sınıfının sömürsünü önemli ölçüde arttırmaktadırlar. Ereğli Demir Çelik örneğinde de bu açıkça görülmektedir. İşletme işçi ve memurlara hayat pahalılığı ile orantılı bir şekilde gündelikleri de artırsaydı, 226 milyon kârın 11 milyonunu değil, onun birkaç mislini işçi ve memurlara vermek zorunda kalacaktı.

● Çalışma Bakanı Ali Rıza Uzuner basına verdiği bir demeçte tarım ve orman işçilerinin asgari ücretlerini açıklamıştır. Açıklamaya göre tarım ve orman işçilerinin asgari ücretleri bakımından Türkiye gelişmiş, az gelişmiş ve geri kalmış diye adlandırılan üç bölgeye ayrılmıştır. Gelişmiş bölgeler için asgari ücret 21, az gelişmiş bölgeler için 19, geri kalmış bölgeler içinse 17 lira olarak tesbit edilmiştir.

Çalışma Bakanlığının tesbit ettiği bu asgari ücretler tarım ve orman işçilerinin sefaletini daha da artıracak niteliktedir. Tarım ve orman işçilerinin önemli bir kısmı mevsim işçisidir. Bunların yıl içinde çalışma imkânları 3-6 ay arasında değişir. Asgari ücreti yalnız çalıştıkları zaman alacaklarına göre bu tip işçilerin çalışmadıkları zamanlarda doğrudan doğruya açlığa mahkûm oldukları acı bir gerçektir. Esasen 17 veya 21 lira, tarım ve orman işçilerinin çalıştıkları günlerde de kendilerini ve ailelerini geçindirecek seviyede değildir.

● İzmit Gebzede Arçelik Fabrikasında Maden-İş Sendikası tarafından grev kararı alınmıştır. Grev kararı fabrikada çalışan 2 bin 800 işçiyi kapsamaktadır. Maden İş Sendikası Bölge Başkanı Hakki Öztürk basına

verdiği bir demeçte Arçelik Fabrikası patronlarının geçen yıl içinde yüz milyon lira kâr sağladıklarını açıklamıştır. Oysa sendikaların iki yıl için istediği zamanların tutarı 20 milyon lirayı geçmiyor. Ücretlere saat başına birinci ve ikinci yıl 250'er kuruş, yani 500 kuruş zam istenmiştir. Patron bunun yarısını kabul etmiş, ayrıca sosyal haklarda kısıtlamalar yapmak istemiştir.

● Metal İş Sendikası Uzlaşma Kurulunun toplantısına gelmeyen ve ücretlere zammı reddeden «Eritener» Döküm Fabrikasının patronuna karşı grev kararı almıştır. Aynı iş yerinde geçen yıl da grev kararı alınmış ve grev 272 gün sürmüştür.

● Maliye Bakanlığı başbakanlığa gönderdiği bir raporda «ücretlerin, fiyatların ve kiralaların esnek bir dondurmaya» tabi tutulmasını istemiştir. Maliye Bakanlığı bu işi yürütecek olan bir örgütün kurulmasını da teklif etmiştir. Örgütün adı «Ulusal Fiyat ve Ücret Daimi Özel İhtisas Komisyonu» olacaktır.

Kapitalist ülkelerde «ücretleri ve fiyatları dondurmak» formülünün daima ücretleri dondurmak, fiyat artışlarına karışmamak anlamına geldiği, bugün artık bütün işçi sendikaları tarafından bilinen bir gerçektir. Türkiyede olduğu gibi gelişmiş kapitalist ülkelerde de bu formül zaman zaman uygulanmış hep aynı sonucu verdiği tesbit edilmiştir.

● 23 Mart günü toplanan Milli Güvenlik Kurulu sıkıyönetimin iki ay daha uzatılmasını kararlaştırdı. Yalnız bu sefer de İzmir ve Eskişehirde, yani daha iki ilde askeri yönetimin kaldırılmasına karar verdi. Bilindiği gibi geçen seferki uzatmada Sakarya ve Zonguldakta sıkıyönetim kaldırılmıştı. Böylece son karar gereğince yalnız yedi ilde sıkıyönetim devam edecektir.

Milli Güvenlik Kurulunun bu kararı, artık ezbere bilinen senaryo gereğince Bakanlar Kurulu tarafından kabul edildi, Parlatentonun gerici çoğunluğu tarafından onaylandı.

AP, GGP, DP sıkıyönetimin uzatılması lehine oy kullandılar, CHP oylamaya katılmadı. Kargılı, Aybar gibi bağımsız milletvekilleri, parlamentoda sosyalist akımın temsilcisi sayılan senatör Fatma İşmen sıkıyönetime karşı oy kullandılar.

● 12 Mart günü 12 Mart muhtırasının ikinci yıldönümü anıldı, Cumhurbaşkanı Sunay, Başbakan Melen, bakanlar, silâhli kuvvetler komutanları bazı politikacılar verdikleri demeçlerde ya da yayınladıkları bildiriyle 12 Martı kamuoyuna kurtarıcı gibi göstermeye çalıştılar. 12 Mart büyük sermaye gruplarının, emperyalizmin Türkiyedeki hegemonyasını ve sömürücü düzenini, toprak beyliğini korumuş bu düzenin çöküşünü önlemeye çalışmıştır. Tekellere vurgunlarına devam, emperyalizmin hegemonyasını pekleştirmek imkânlarını vermiştir.

Öteyandan sıkıyönetim, bu gerici grupların faşist yönetmenlerini daha da sertleştirmiş, Türkiyeyi koscoca bir toplama kampı haline getirmiştir. Ulusal bağımsızlık, sosyalizm fikirlerini yayan kitaplar yakılmış, yurtsever gençler asılmış, zindanlar idam veya ağır hapis cezalarına mahkûm olanlarla dolmuştur. Nurhak dağları, Kızılder katliamları, işkenceler, Anayasadaki demokratik haklara saldırı, emperyalizme verilen imtiyazların artırılması, hep 12 Mart Muhtırasının getirdikleri arasındadır.

● 14 Mart günü askeri yargıtayda Türkiye İşçi Partisi Başkanı Behice Boranla arkadaşlarının murafası başladı. Behice Boran Ankara Sıkıyönetim Mahkemesi tarafından 15 yıl, arkadaşları da 12–15 yıl arasında ağır haps ve sürgün cezalarına çarptırılmışlardı. Askeri Yargıtay Başsavcısı Ankara Sıkıyönetim Mahkemesi tarafından Behice Boranla ve arkadaşlarına verilen cezaların onaylanmasını istedi.

Askeri Yargıtayda Behice Boran ve arkadaşlarını memleketin değişik bölgelerinden gelen 49 avukat savunuyordu. Avukatlar askeri savcının iddialarını reddettiler, TIP'in her zaman Anayasa doğrultusunda ve Anayasayı savunan bir parti olduğunu söylediler. Ayrıca TIP programında partinin seçimle iktidara geleceği, seçimle de iktidardan uzaklaşacağı açıkça yazılıydı.

● Sıkıyönetim terörünün, işkencelerin dünya kamuoyunda uyandırdığı sert tepkiler Mart ayı içinde devam etti. İngiliz, Batı Alman, Fransız, İsveç, Norveç gazeteleri Türkiyede zindanlarda işkence görenlerin gönderdikleri mektupları yayınladılar. İşkence görenlerin el yazıları ile yazılmış olan bu mektuplar resmen değil gizli yollarla yurt dışına çıkarılmıştı. Ayrıca üç İngiliz gazetecisinin Türkiyede işkence görenlerle yaptıkları reportajı filmle tesbit etmeleri ve bu filmi İngiliz televizyonunda oynatmaları Avrupa kamuoyunu derinden sarstı.

Üç İngiliz gazetecisi Türkiyede işkence görenlerle bir reportaj yapmak için hükümetten izin istemişlerdi. Hükümet işkence olaylarının dünya kamuoyuna aksetmesinden korktuğundan izin vermedi. Üç İngiliz gazetecisi küçük kameralarla ve gizli olarak Türkiyede bu reportajı yaptılar. 72 kişi ile görüştüler. Hepsinde sıkıyönetim zindanlarında gördükleri işkenceleri bütün ayrıntıları ile anlattılar. Bunlardan bir kısmının adları açıklandı, bir kısmı anonim kaldı. Melen hükümetinin Londra elçisi filmin oynatılmasını önlemek için bir yandan İngiliz hükümetine, bir yandan da filmi oynatacak olan şirkete baş vurdu. Her iktisinden de red cevabı aldı. Böylece Melen hükümeti, sıkıyönetimci paşalar, Cumhurbaşkanı Sunay işkenceleri resmen hem de dünya kamuoyunun önünde benimsemiş oluyorlardı.

İktidar bul yeni belgeye rağmen hiç bir zaman işkenceler konusunda bir soruşturma açmak yönüne gitmedi. Gidemeydi de. Çünkü işkence emri hükümetten ve cuntacı generallerden geliyordu.

● Merkezi Cenevrede bulunan Uluslararası Hukukçular Derneği Türkiyede sıkıyönetimin uzatılmasını protesto eden bir bildiri yayınladı.

– İstanbul Şehremininde polis yaptığı bir baskında dört gence karşı ateş açtı. Onlardan birini öldürdü, ikisini de yaraladı. Dördüncüsü yaralanmadan polisin eline düştü. Gençlerin anti-emperyalist ve demokratik hakları savunan bir örgüte üye oldukları açıklandı. Polisin İstanbul orta-sında gençlere bu şekilde ağır silâhlarla saldırması, bir genci öldürmesi, ikisini de yaralaması, katliamlar zincirinin devam ettiğini, Melen-Sunay-Sancar iktidarının demokratik hakları silâh zoru ile ezmek niyetinden vazgeçmediğini göstermektedir.

● Anayasanın beş maddesini değiştiren ve ona iki geçici madde ekleyen tasarı kanunlaşarak yürürlüğe girdi. Bilindiği gibi bu değişikliğin başlıca hedefi sıkıyönetim metotlarını Anayasaya sokmak, yani demokratik hakları tasfiye idi. Bu değişikliğe göre Devlet Güvenlik Mahkemeleri kurulacak, yurttaş yargıcı önüne çıkarılmadan 15 gün poliste tutulabilecektir.

1961 Anayasası halk tarafından kabul edilmiştir. Oysa gerek Erim hükümeti zamanında yapılan değişiklik, gerekse Melen hükümetinin yaptığı bu anti-demokratik değişiklik halk oyuna sunulmadığı gibi, basında onun etrafında bir polemik açılması da geniş ölçüde önlenmedi. Esasen Anayasa-daki demokratik hakları taviz vermeden savunacak olan sosyalist basın yasaklanmış, sosyalist parti de kapatılmıştır.

Anayasadaki demokratik hakların kalıntısını da ortadan kaldıracak olan bu faşist yönde değişiklik AP, DP, CGP oyları ile kabul edilmişti. Değişiklik cuntası paşalar ve Melen iktidarı tarafından teklif edilmişti.

● Eskişehir Sanayi Odası 13 Mart günü yayınladığı bir bültende ekonominin bütün sektörlerinde akıl almaz bir «planlı plansızlık» hüküm sürdüğünü açıkladı. Bültende belirtildiğine göre çarpık olan bir sanayiinin daha da çarpık hale gelmesi için herşey yapılıyor.

Milli buruvazinin temsilcileri sayılan Eskişehir Sanayi Odası üyeleri, «çarpık bir sanayi» deyimiyle memleket ihtiyaçlarına uygun olmayan, dışa bağlı, hızı yetersiz, tüketime dönüm bir sanayiinin gelişmesini kastediyorlar. Eskişehir sanayicileri de üretim aracı üreten sanayiinin kurulmasını ön-görüyorlar.

– 16 Mart tarihli «Cumhuriyet» gazetesinde yayınlanan bir habere göre döviz rezervleri artmasına rağmen Türk parasının dünya borsalarındaki kıymeti durmadan düşmektedir. Meselâ Temmuz 1970'de Frankfurt borsasında 27,50 fenik olan bir Türk lirası, Şubat 1973'de 18,94 feniğe düşmüştür. Yine Temmuz 1970'de Beyrut Borsasında 25,40 kuruş olan Türk lirası Şubat 1963'de 17,97 kuruşa düşmüştür.

Avrupanın öteki borsalarında da durum budur. Bunun nedeni Türk parasının bağlı olmasıdır. Bu durum, Türk parasının kaçınılmaz olarak bir daha devalüye edilmesi ile sonuçlanacaktır.

DÜNYADA

● SBKP 24. Kongresinin 2. yıldönümü vesilesiyle. SBKP Merkez Komitesi iki yıllık başarılarının bir bilançosunu yayımladı. Bu bilançoya göre, geçen iki yıl içinde 24 milyon Sovyet işçisinin ücretleri, emeklilerin aylıkları ve öğrenci bursları yükseltilmiştir. Son iki yıl içinde Sovyetler Birliğinde milli gelir yüzde 10 artmıştır. 24. Kongrede kabul edilen 9. Beş Yıllık Plan gereğince, milli gelirin yüzde 80'i özel ve toplumsal tüketim mallar üretimine yatırılmıştır. Yine geçen iki yıl içinde tarıma 28 milyar ruble yatırım yapılmıştır.

24. Kongreden bu yana geçen iki yıl içinde dış politikanın temeli olan barış ilkesi de başarı ile uygulanmıştır. Bu devre içinde Viyetnam da Amerika saldırılarını kesmeye zorlanmış ve dünyanın bu bölgesinde barış sağlanmıştır. Silâhsızlanma programının uygulanmasında da önemli adımlar atılmış, Avrupa Konferansı hazırlık toplantıları başlamış, Batı Almanya ile zora başvurmama anlaşması imzalanmış, Batı Almanyanın, Polonya ve Alman Demokratik Cumhuriyeti ile anlaşmalar imzalaması için elverişli şartlar yaratılmıştır.

● Batı Almanyada iktidarda bulunan Sosyal Demokrat Partisinin Genç Sosyalistler Örgütü adıyla anılan gençlik kolunun kongresi Bon yakınlarında Bad Godersberg'de yapılmıştır.

Genç Sosyalistlerin kongresinde şu kararlar alınmıştır:

- Sosyal Demokrat Partisine sosyalist bir ilke aşlamak.
- Büyük tekelleri, firmaları bankaları devletleştirmek.
- Silâhlanma harcamalarına son vermek.
- Bütün Amerikan askerlerini, NATO üslerini Batı Almanya topraklarından çıkarmak.

Şili hükümetine faizsiz kredi açmak.

- İsrailin işgal ettiği Arap topraklarını boşaltmasını sağlamak.
- Fransadaki Komünist-Sosyalist-Sol Radikaller cephesini desteklemek.

Bilindiği gibi Kongrede alınan ara bir kararla Türkiyedeki sıkıyönetim terörü protesto edilmiştir. Genç sosyalistler sıkıyönetimin kaldırılmasını, bütün politik tutukluların serbest bırakılmasını, işkencelere son verilmesini istemişlerdir. Bu yapılmadığı takdirde, Melen iktidarına yaptığı bütün yardımları kesmesi için Brand hükümetine baskı yapılmasına karar verilmiştir.

● Mart ayı içinde de dolar bunalımı bütün şiddeti ile devam etti. Altının ons'u Mart ayının ortalarına doğru 93 dolara kadar yükseldi. Bir yıl önce bir ons altının 62 dolar civarında olduğu gözönünde tutulacak olursa doların nasıl hızla kıymetini kaybettiği derhal anlaşılır. Tabii doların kıymetini kaybetmesi, Amerikan emperyalizminin dayattığı toplum sisteminin, kapitalizmin bunamalarının derinleştiği anlamına gelmektedir.

Amerikan emperyalizmine bağılı birçok gelişmiş kapitalist ülkesindeki egemen çevreler Amerikan ekonomisindeki bu bunalım karşısında paralarını doların hakimiyetinden çıkarmak ve onu desteklemeye son vermek yoluna gittiler. Brükselde on en zengin kapitalist ülke maliye bakanlarının toplantısında bu yönde bir karar alındı. Ne var ki Batı Avrupalının gelişmiş kapitalist ülkeleri, Amerikan hükümetine krediler açarak onun piyasadan dolar çekmesini sağlamak yoluna gittiler. Bu gibi tedbirlerle kapitalist ülkeler, dolar bunalımının yükünü çekmek istemiyen emekçi halkı aldatma yoluna gittiler.

● Tokyoda Japon Sendikalar Konfederasyonu SOHIYO'nun genel konuş toplantısı yapıldı. Toplantıda Amerikan emperyalizmine ve tekellere karşı yeni savaş yöntemleri saptandı.

AYIN YORUMLARI

CUMHURBAŞKANLIĞI SEÇİMLERİ

Mart ayı içinde cumhurbaşkanlığı seçimleri beklenmedik bir yön aldı. Askeri cuntanın adayı sayılan general Gürler cumhurbaşkanlığına seçilemedi.

Gürler, Cumhurbaşkanı Sunay tarafından kontenjan senatörlüğüne atanmak, oradan da cumhurbaşkanlığına «seçilmek» için, genel kurmay başkanlığından istifa etmişti. Sunay ve komutanlar Gürlerin seçilmesi için perde arkasında yoğun bir faaliyet göstermişlerdi. Seçim günü de yüz kadar general ve amiral Meclisteki seyirci localarını doldurmuştu.

Parlamentoda çoğunluğu elde tutan partilerden AP son dakikada Senato Başkanı Araburun'u, DP ise Genel Başkanı Bozbeğli'yi aday göstermişlerdi.

CHP'de ikilik çıkmış, genel başkan ve taraftarları «sıkıyönetim altın da cumhurbaşkanı seçimi yapılamayacağını» ileri sürerek seçimleri boykot etmişlerdi. Genel Sekreter Kırıkoğlu grubu ise seçimlere katılmış ve olayını gürlere vermişti.

Mart ayı içinde yapılan 11 turda, adaylardan hiç biri gereken çoğunluğu elde ederek cumhurbaşkanlığına seçilemedi. Seçilemeyeceğini anlayan Gürler ve Araburun adaylıklarını geri çektiler. Gürler kalp krizi geçirdi ve hastanelik oldu.

Bir ara Anayasaya geçici bir madde ilâve ederek Sunayın görev süresinin iki yıl daha uzatılmasını öngören bir teklif yapıldı. Teklif CHP ve AP'den geldi. Fakat gerek Mecliste gerekse Senatoda gereken üçte iki çoğunluğu elde edemediğinden teklif reddedilmiş sayıldı. Böylece 28 Mart günü Sunay Çankayadan ayrıldı. Yerine vekâleten Senato Başkanı Araburun geçti.

Bu arada Genel Kurmay Başkanı Sancar SENTO'nun toplantısına katılmak üzere Vaşingtona gitti. Sancar'ın bu seyahati ilgi ile izlendi. Çünkü gerek dünya, gerekse memleket kamuoyu, generallerin durumdan memnun olmadıklarını, birşeyler yapmaya, yani bir darbeye kalkışmalarının mümkün olduğu noktası üzerinde duruyorlardı.

İşbirlikçi çevrelerin bir cumhurbaşkanı seçememeleri, emperyalizme bağılı grupların çıkar çatışmaları içinde bunalımdan bunalıma sürüklenediklerini, zümre çıkarlarını, görünüşte bile milli menfaatlerle barıştırmak yeteneğinden büyük ölçüde yoksun kaldıklarını gösteriyor. Şüphe yok ki bu onlar için büyük bir zaaf noktasıdır.

İşbirlikçi çevreler cumhurbaşkanı seçimlerini sert sıkıyönetim yasakları ile yapmaya çalıştılar. Cumhurbaşkanlığı seçimleri ile ilgili haberlerin yayınlanmasına bile sansür koydular. Tabii bu, işlerine gelmeyen haber ve yorumlar içindi. İşlerine yarıyan haber ve yorumlar için yasak yoktu. Gayeleri ilerici, anti-emperyalist, Atatürk ilkelerine içten inanmış bir kişinin adaylığını koyup da anti-emperyalist, demokratik bir programla kamuoyunun desteğini kazanmasını önlemektir. Gerçekten de asker ve sivil işbirlikçi grupların adaylarından hiç biri kamuoyunun karşısında doğru dürüst bir programla çıkmadı. Bu, adayların programı yok anlamına geliyordu. Programları vardı. Kamuoyu, OYAK tekelinin başını tutanlardan Gürler'in de, Araburun'un da, Bozbeğli'nin de program ve politikasını yıllardan beri biliyor, görüyordu. Bunlar emperyalizmin değişik kollarına bağılı, emperyalizmin büyük aracı burjuvazinin, toprak beylerinin politikasını yürüten şahıslardı. Cumhurbaşkanlığına da bu politikalarına basamak yapacaklardı.

Ne var ki, işbirlikçi grupların çıkar kavgası içinde bir cumhurbaşkanı seçememeleri ve birbirine düşmeleri bütün zaafalarını ortaya koydu. Onları daha da zayıf düşürdü. Bu da içinde bocaladıkları çelişkilerin tabii bir sonucu.

Anayasadaki demokratik ilkelerden, demokratik gelişmeden, halkçı reformlardan yana, emperyalizme, büyük tekellerin soygununa karşı bir cumhurbaşkanının seçilmesi, bunalımların giderilmesine, memleketin gereken bir sanayileşme hızına ve niteliğine kavuşmasına, ulusal bağımsızlığın bütünlümesine yardımcı olacaktır.

ŞİLİ VE FRANSADA SEÇİMLER

4 Mart Pazar günü Şilide parlamento seçimleri yapıldı. Dünya kamuoyu seçimleri büyük bir ilgi ile izledi.

1970'de komünistler, radikaller ve daha bazı solcu partilerin Halk Birliği (Unidad Popular) nin adayı Allende cumhurbaşkanı seçilmişti. Bu

partilerden bir hükümet işbaşına gelmişti Sosyalist Cumhurbaşkanı Allende ile halk birliği hükümeti iki yıl gibi kısa bir zaman içinde toprak reformunu başarmışlar, başta Amerikan tekelleri olmak üzere bütün yabancı tekelleri devletleştirmişler, emekçi yığınlarının yararına birçok sosyal tedbirler almışlardı.

Bütün bunları da Amerikan emperyalizminin ve yerli burjuvazinin balta-lamaları, sabotajlarını yenerek başarmışlardı.

Amerikan, tekelleri, CIA ve yerli büyük burjuvazi, seçimlerde üçte iki çoğunluk elde etmeyi, anayasayı değiştirmeyi, Halk Birliği hükümeti ile Cumhurbaşkanı Allendeyi devirmeyi, iktidarı tekrar elde etmeyi planlıyorlardı. Bunun için de oluk gibi para harcıyorlardı.

Öteyandan Şili Komünist Partisi, Sosyalist Partisi, Sendikalar, devrimci gençlik ve aydınlar da boş durmuyor, halk yığınlarını aydınlatıyor, emperyalizmin ve büyük burjuvazinin bütün hıyanetlerini ortaya döküyor, halkı seferber ediyordu.

Seçim kampanyası bu şekilde sosyalist güçlerle, emperyalizm ve onun Şili'deki müttefikleri gerici güçler arasında gerçek bir sınıf savaşı nitelikleri ile yürütüldü.

Dünya kamuoyu bundan ötürü 4 Mart günü yapılacak seçimleri büyük bir merakla bekliyordu.

Seçimlerde emperyalistler ve onlara bağlı politik akımlar umut ettikleri sonuçları elde edemediler. Üçte iki çoğunluk sağlayamadılar. Üçte iki çoğunluk sağlamak şöyle dursun, parlamentodaki sayı ve senatör sayıları azaldı. Buna karşılık komünist ve sosyalist partilerinin milletvekili ve senatör sayısı arttı.

Bu sonuçların nedenleri vardı. Bu nedenlerin başında Şilideki bütün ulusal, demokratik ve devrimci akımların birliği, tek cephesi geliyordu. Tek cephe şahıslar, küçük grupçuklar arasında değil, işçi sınıfının, orta tabakaların yığınsal nitelik taşıyan örgütleri arasında kurulmuştu. Bundan ötürü tek cephe hareketi güdük kalmamış, yığınları daha geniş ölçüde harekete getiren bir faktör olarak belirmişti. İşçi sınıfının politik öncü partisi, ancak yığınsal bir nitelik kazandığı zaman orta tabakaların, öteki anti-emperyalist akımların birliğini sağlayan bir tek cephe kurm olanağına kavuşabilirdi. Bundan ötürü tek cephenin sağlam bir şekilde kurabileceği için işçi sınıfının öncü partisinin bir politik güç temsil etmesi, yığınlara inmiş olması şarttı. Fakat bu aşamaya gelinceye kadar bütün anti-emperyalist demokratik akımları tek bir cephede toplamak fikrini yaymaktan daha geri durulamazdı. Ancak bu fikri işçi sınıfı yararına gerçekleştirmenin kendine öz şartları vardı. Şilide bu şart yerine getirilmişti.

Başka bir faktör de Sovyetler Birliğinin ve öteki sosyalist ülkelerin Şili halkına yardımlarıydı. Bu yardım ekonomik, teknik ve politik şekillerle belirmişti.

Fransaya gelince: 4 Mart Pazar günü parlamento seçimlerinin ilk turu yapıldı. Komünist-Sosyalist partileri ile Sol Radikallerin ortak hükümet programı bu ilk turda çoğunluğu kazandı.

Bu üç partinin aldığı oy toplamı, De Golcu parti ile müttefiklerinin aldığı oy toplamından fazlaydı. Demokratik bir seçim kanunu ile sol birliği parlamentoda çoğunluğu mutlaka kazanırdı.

Fransada mevcut seçim kanunu bu gibi bir sonucu engelledi. İkinci turda çevirilen dalavereler, oyunlar, azınlığın çoğunluk, çoğunluğun da azınlık durumuna gelmesi gibi bir sonuç doğurdu.

Bununla beraber Fransız Komünist Partisinin milletvekili sayısı 43'den 73'e yükseldi. Sosyalist Parti de milletvekili sayısını önemli ölçüde artırdı. Yani sol cephe hatırı sayılır bir seçim başarısı kaydetti.

«Yeni Çağ» dan Okuyuculara

Sayın Okuyucular,

Dergimize karşı istekler günden güne artıyor. Ve biz, bunları elimizden geldiği kadar karşılamaya çalışıyoruz. Okuyucularımızdan, adresleri açık ve doğru olarak yazmalarını, özellikle şehir ve mahalle numaralarını titizlikle belirtmelerini rica ederiz. Çünkü bu numaralarda, genellikle adreste küçük bir hata, derginin elinize geçmesini engellemektedir. Sonra, adres değiştirdiğinizde, yeni adresinizi bize derhal bildirmeniz gerekir.

Dergiyi arkadaşlarınız arasında da tanıtmak ve okutmakla ulusal ve sosyal kurtuluş davamızın saflarına yeni savaşçılar kazandırmış olursunuz.

Dergiye henüz abone olmıyanlar, arzu ettikleri takdirde, adresimize bir mektup yazarak isteklerini bildirebilirler.

Bundan başka, aşağıdaki kitapları edinmek isteyenler de bu dileklerini bir mektupla adresimize yazabilirler.

1. DAVA VE MÜDAFAA (1951 tevkiflerinde Türkiye Komünist Partisi yönetiminin başında bulunan *Zeki Baştımar*'ın Askeri Mahkeme önünde yaptığı müdafaa),

2. SOVYETLER BİRLİĞİ KOMÜNİST PARTİSİNİN PROGRAMI,

3. NAZIM HİKMET, BÜTÜN ESERLERİ (Şimdiye kadar 7 cilt çıkmıştır),

4. BİLİMSEL KOMÜNİZM,

5. LENİN (biyografisi),

6. *S. Üstüngel*'in Sovyetler Birliği'ni anlatan «GÜNEŞLİ DÜNYA» adlı eseri,

7. *Ahmet Saydan*'ın, Alman ulusunun sosyalist devletini bütün yönleriyle tanıtan «ALMAN DEMOKRATİK CUMHURİYETİ» adlı eseri,

8. BÜYÜK OKTOBR 50 YAŞINDA.

Adresimiz:

Yeni Çağ – Stredisko pro rozsirovani tisku,
Praha 6, Thakurova 3, Czechoslovakia

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
xx: Halkların zaferi, emperyalizmin yenilgisi	169
xx: V. I. Lenin'in «Materyalizm ve Ampirikritisizm» adlı eserinin çağdaş önemi hakkında uluslararası araştırma grubunun görüşleri	175
<i>Horst Schmitt</i>	
Tekellerin at oynatma alanı	195
<i>W. Ehrlich</i>	
Gerici bir fikrin iflâsı	202
<i>E. Bagramov</i>	
Burjuva ideologları SSCB'ndeki ulusal ilişkileri nasıl tahrif ediyorlar	209
xx: İlegal çalışma, gizlilik ve baskı koşullarında komünistler yığınları etkilemek ve kazanmak için mücadele ediyorlar	213
<i>Y. Prajski</i>	
Devletlerin barış içinde yanyana yaşama alanlarından biri	221
xx: Komünist ve işçi partileri hakkında kısa bilgiler	227
xx: Celişmekte olan ülkelerde ücretli emek	231

ÖZEL SAYFALAR

<i>A. Saydan</i>	
Ayın olayları	241
Ayın yorumları	248

